

**PROGRAM
OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY SZCZYRK
NA LATA 2024-2027 Z PERSPEKTYWĄ DO 2031 ROKU**

ZLECENIODAWCA:

GMINA SZCZYRK

ul. Beskidzka 4, 43-370 Szczyrk
tel.: 33 829 50 00, faks: 33 817 87 63
e-mail: sekretariat@szczyrk.pl, www.szczyrk.pl

ZLECENIOBIORCA:

EKO – TEAM KONSULTING

ul. Spokojna 3, 43-330 Heczmarowice
tel.: 33 486 53 53, faks: 33 486 54 54, kom. 513 100 869
mail: biuro@eko-team.com.pl

AUTORZY OPRACOWANIA:

Agnieszka Chylak
Sebastian Kulikowski

INFORMACJE ZAMIESZCZONE W NINIEJSZYM OPRACOWANIU ZOSTAŁY UDOSTĘPNIONE PRZEZ:

- Urząd Miejski w Szczyrku
- Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej
- Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku-Białej
- Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach Oddział w Bielsku-Białej
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach
- Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach
- Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Częstochowie, Śląski Oddział Regionalny
- Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego w Katowicach
- TAURON Ciepło Sp. z o.o. w Katowicach
- Okręgowy Urząd Górniczy w Katowicach
- Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Bielsku – Białej
- Tauron Dystrybucja S.A. Oddział w Bielsku – Białej
- Gaz System S.A.

SPIS TREŚCI

1.	Wstęp	8
1.1.	CEL I PODSTAWA OPRACOWANIA	8
1.2.	METODOLOGIA OPRACOWANIA I ZAWARTOŚĆ DOKUMENTU	8
2.	UWARUNKOWANIA PRAWNE, SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PROGRAMOWYMI	11
3.	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY SZCZYRK	18
4.	OCENA STANU ŚRODOWISKA	20
4.1.	POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	20
4.1.1.	OPIS STANU OBECNEGO	25
4.1.1.1.	<i>Jakość powietrza na obszarze gminy Szczyrk</i>	25
4.1.1.1.	<i>Emisja z emitorów liniowych</i>	28
4.1.1.2.	<i>Niska emisja na terenie gminy Szczyrk</i>	29
4.1.1.3.	<i>System ciepłowniczy</i>	33
4.1.1.4.	<i>Zaopatrzenie w gaz</i>	33
4.1.1.5.	<i>Warunki wykorzystania OZE</i>	33
4.1.2.	ANALIZA SWOT	37
4.1.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	37
4.2.	HAŁAS	39
4.2.1.	OPIS STANU OBECNEGO	40
4.2.1.1.	<i>Hałas przemysłowy</i>	40
4.2.1.2.	<i>Hałas drogowy</i>	41
4.2.2.	ANALIZA SWOT	42
4.2.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE ZAGROŻEŃ HAŁASEM	42
4.3.	PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE	44
4.3.1.	OPIS STANU OBECNEGO	45
4.3.2.	ANALIZA SWOT	47
4.3.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE PROMIENIOWANIA ELEKTROMAGNETYCZNEGO	47
4.4.	ZASOBY WODNE	48
4.4.1.	OPIS STANU OBECNEGO	50
4.4.1.1.	<i>Wody powierzchniowe</i>	50
4.4.1.2.	<i>Monitoring rzek w rejonie gminy Szczyrk</i>	52
4.4.1.3.	<i>Wody podziemne</i>	53
4.4.1.4.	<i>Monitoring wód podziemnych</i>	54
4.4.1.5.	<i>Ochrona przed powodzią oraz skutkami suszy</i>	54
4.4.2.	ANALIZA SWOT	57
4.4.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE ZASOBÓW WODNYCH	58
4.5.	GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA	60
4.5.1.	OPIS STANU OBECNEGO	62
4.5.1.1.	<i>Zaopatrzenie w wodę</i>	62
4.5.1.2.	<i>Odbiór ścieków</i>	63
4.5.2.	ANALIZA SWOT	64
4.5.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	65
4.6.	ZASOBY SUROWCÓW NATURALNYCH	66
4.6.1.	OPIS STANU OBECNEGO	66
4.6.1.1.	<i>Surowce naturalne</i>	66
4.6.1.2.	<i>Osuwiska</i>	67
4.6.2.	ANALIZA SWOT	68
4.6.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU ZARZĄDZANIA ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI	68
4.7.	GLEBY	69
4.7.1.	OPIS STANU OBECNEGO	70

4.7.1.1.	Gleby.....	70
4.7.1.2.	Struktura użytkowania terenu.....	70
4.7.1.3.	Rolnictwo.....	71
4.7.1.4.	Badania gleb.....	71
4.7.2.	ANALIZA SWOT.....	72
4.7.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU GLEB.....	72
4.8.	GOSPODARKA ODPADAMI	74
4.8.1.	OPIS STANU OBECNEGO	76
4.8.1.1.	Zasady gospodarowania odpadami na terenie gminy Szczyrk.....	78
4.8.1.2.	Ilości zebranych odpadów.....	79
4.8.1.3.	Azbest	80
4.8.2.	ANALIZA SWOT.....	82
4.8.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU GOSPODARKI ODPADAMI	82
4.9.	OCHRONA PRZYRODY	83
4.9.1.	OPIS STANU OBECNEGO	85
4.9.1.1.	Formy ochrony przyrody na terenie gminy Szczyrk	85
4.9.1.2.	Ochrona i zrównoważony rozwój lasów.....	88
4.9.2.	ANALIZA SWOT.....	90
4.9.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE OCHRONY PRZYRODY	90
4.10.	PRZECIWDZIAŁANIE POWAŻNYM AWARIOM PRZEMYSŁOWYM	92
4.10.1.	OPIS STANU OBECNEGO	93
4.10.2.	ANALIZA SWOT.....	94
4.10.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA.....	94
5.	ZAGADNIENIA HORYZONTALNE.....	95
5.1.	ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	95
5.2.	NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA	96
5.3.	DZIAŁANIA EDUKACYJNE.....	96
5.4.	MONITORING ŚRODOWISKA.....	97
6.	CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA I ICH FINANSOWANIE	99
7.	SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	124
8.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	125

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1	LOKALIZACJA GMINY SZCZYRK NA TLE POWIATU BIELSKIEGO	18
RYSUNEK 2	ŚREDNIE STĘŻENIE DWUTLENKU SIARKI NA STACJI W ŻYWCU PRZY UL. KOPERNIKA 83A W LATACH 2020-2023 ($\mu\text{g}/\text{M}^3$).....	25
RYSUNEK 3	ŚREDNIE STĘŻENIE PYŁU PM10 NA STACJI W ŻYWCU PRZY UL. KOPERNIKA 83A W LATACH 2020-2023 ($\mu\text{g}/\text{M}^3$).....	26
RYSUNEK 4	ZUŻYCIE PALIW I ENERGII W BUDYNKACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ NA TERENIE GMINY SZCZYRK	30
RYSUNEK 5	ZUŻYCIE PALIW I ENERGII W BUDYNKACH MIESZKALNYCH NA TERENIE GMINY SZCZYRK	31
RYSUNEK 6	ZUŻYCIE PALIW I ENERGII W BUDYNKACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ NA TERENIE GMINY SZCZYRK	31
RYSUNEK 7	UDZIAŁ W ŁĄCZNYM ZUŻYCIU ENERGII KOŃCOWEJ W GMINIE SZCZYRK W ROKU 2020	32
RYSUNEK 8	ŚREDNIE ROCZNE SUMY USŁONECZNIECIA	34
RYSUNEK 9	MAPA ROZKŁADU GĘSTOŚCI ZIEMSKIEGO STRUMIENIA CIEPLNEGO NA OBSZARZE POLSKI	35
RYSUNEK 10	WODY POWIERZCHNIOWE W REJONIE GMINY SZCZYRK	51
RYSUNEK 11	OBSZAR SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO WYSTĘPUJĄCEGO NA TERENIE GMINY SZCZYRK	56
RYSUNEK 12	ROZKŁAD PRZESTRZENNY WARTOŚCI SPI NA TERENIE KRAJU W CZERWCU 2020 ROKU.....	57
RYSUNEK 13	IŁOŚĆ ODPADÓW ZEBRANYCH Z TERENU GMINY SZCZYRK W LATACH 2020-2023	80
RYSUNEK 14	OBSZARY CHRONIONE NA TERENIE GMINY SZCZYRK	85

SPIS TABEL

TABELA 1	RELACJA KIERUNKÓW INTERWENCJI OKREŚLONYCH W POŚ DLA WOJ. ŚLĄSKIEGO ORAZ W POLITYCE EKOLOGICZNEJ PAŃSTWA 2030	9
----------	--	---

TABELA 2 ZESTAWIENIE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PRZEDSTAWIENIE SPÓJNOŚCI Z CELAMI ZAPISANYMI W „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SZCZYRK NA LATA 2024-2027 Z PERSPEKTYWĄ DO 2031 ROKU”	12
TABELA 3 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	20
TABELA 4 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY POWIETRZA	24
TABELA 5 ŚREDNIE DOBOWE NATĘŻENIE RUCHU NA DRODZE WOJEWÓDZKIEJ NR 942 W REJONIE GMINY SZCZYRK W 2020/2021 ROKU	29
TABELA 6 WSKAŹNIK WIELKOŚCI PRODUKCJI BIOGAZU W PRZELICZENIU NA SZTUKI DUŻE [M ³ /SD/D]	36
TABELA 7 POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH NA TERENIE GMINY SZCZYRK ORAZ PRODUKCJA BIOGAZU	37
TABELA 8 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	39
TABELA 9 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE HAŁASU	40
TABELA 10 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	44
TABELA 11 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE PROMIENIOWANIA ELEKTROMAGNETYCZNEGO	45
TABELA 12 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	48
TABELA 13 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ZASOBÓW WÓD	49
TABELA 14 SIEĆ HYDROGRAFICZNA NA TERENIE GMINY SZCZYRK	55
TABELA 15 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	60
TABELA 16 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	61
TABELA 17 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	66
TABELA 18 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ZASOBÓW SUROWCÓW NATURALNYCH	66
TABELA 19 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	69
TABELA 20 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY GLEB I TERENÓW ROLNICZYCH	70
TABELA 21 SZCZEGÓŁOWE ZESTAWIENIE UŻYTKOWANIA GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH	70
TABELA 22 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	74
TABELA 23 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI	76
TABELA 24 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	83
TABELA 25 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH I ZASOBÓW LEŚNYCH	85
TABELA 26 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	92
TABELA 27 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIU POWAŻNYM AWARIOM	93
TABELA 28 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	99
TABELA 29 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	101
TABELA 30 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	102
TABELA 31 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU OCHRONY PRZED HAŁASEM	103
TABELA 32 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE OCHRONY PRZED HAŁASEM	104
TABELA 33 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE OCHRONY PRZED HAŁASEM	104
TABELA 34 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU OCHRONY PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM	105
TABELA 35 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE OCHRONY PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM	105
TABELA 36 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE OCHRONY PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM	106
TABELA 37 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE ZASOBÓW WÓD	106
TABELA 38 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE ZASOBÓW WÓD	108
TABELA 39 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE ZASOBÓW WÓD	109
TABELA 40 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	110
TABELA 41 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	112
TABELA 42 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	113
TABELA 43 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE ZASOBÓW SUROWCÓW NATURALNYCH	114
TABELA 44 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE ZASOBÓW SUROWCÓW NATURALNYCH	114
TABELA 45 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE OCHRONY GLEB	115
TABELA 46 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE OCHRONY GLEB	116
TABELA 47 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI	117
TABELA 48 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI	118
TABELA 49 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI W ZAKRESIE OCHRONY PRZYRODY	119
TABELA 50 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE OCHRONY PRZYRODY	120

TABELA 51 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE OCHRONY PRZYRODY	121
TABELA 52 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU PRZECIWDZIAŁANIA POWAŻNYM AWARIOM PRZEMYSŁOWYM.....	122
TABELA 53 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA POWAŻNYM AWARIOM PRZEMYSŁOWYM.....	122
TABELA 54 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA POWAŻNYM AWARIOM PRZEMYSŁOWYM.....	123
TABELA 55 DZIAŁANIA W RAMACH ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKIEM	124

WYKAZ SKRÓTÓW:

AKPOŚK	-	Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych
BAT	-	najlepsza dostępna technika
ChZT	-	chemiczne zapotrzebowanie na tlen
DK	-	droga krajowa
DW	-	droga wojewódzka
FEnIKS		Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027
FE SL		Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027
GDDKiA	-	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GIOŚ	-	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GPR	-	Generalny Pomiar Ruchu
GPZ	-	Główny punkt zasilania
GUS	-	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	-	Główne Zbiorniki Wód Podziemnych
ITPOK	-	Instalacja Termicznego Przetwarzania Odpadów
IUNG	-	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa
KPGO	-	Krajowy Plan Gospodarki Odpadami
KPOŚK	-	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
LKP	-	Leśny kompleks promocyjny
LZWP	-	Lokalny zbiornik wód podziemnych
MZP	-	mapa zagrożeń powodziowych,
MRP	-	mapa ryzyka powodzi
MPZP	-	Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego
NFOŚiGW	-	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ODR	-	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OOŚ	-	ocena oddziaływania na środowisko
ORSIP	-	Otwarty Regionalny System Informacji Przestrzennej
OSO	-	obszary specjalnej ochrony ptaków
OZE	-	Odnawialne Źródła Energii
PGW WP	-	Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie”
PGS	-	Przedsiębiorstwo Górnicze "SILESIA" Sp. z o.o.

PIG	-	Państwowy Instytut Geologiczny
PIOŚ	-	Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska
PIS	-	Państwowa Inspekcja Sanitarna
PMS	-	Państwowy Monitoring Środowiska
POH	-	Program Ochrony przed Hałasem
PONE	-	Program Ograniczania Niskiej Emisji
POP	-	Program Ochrony Powietrza
PTTK	-	Polskie Towarzystwo Turystyczno- Krajoznawcze
PWiK	-	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji
PZRP	-	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym
RDLP	-	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	-	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW	-	Ramowa Dyrektywa Wodna
RLM	-	Równoważna Liczba Mieszkańców
RWMŚ	-	Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska
RZGW	-	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SEKAP	-	System Elektronicznej Komunikacji Administracji Publicznej
SIWZ	-	Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia
SOO	-	specjalne obszary ochrony siedlisk
SPA 2020	-	Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030
WFOŚiGW	-	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	-	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WINB	-	Wojewódzki Inspektor Nadzoru Budowlanego
WODR	-	Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
WORP	-	wstępna ocena ryzyka powodziowego
WPF	-	Wieloletnia Prognoza Finansowa
WSO	-	Wojewódzki System Odpadowy
WSSE	-	Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna
WWA	-	wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne
PDR	-	zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii
ZPK	-	Zespół Parków Krajobrazowych
ZZR	-	zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii
9WWA	-	dziewięć podstawowych aromatycznych węglowodorów wielopierścieniowych

1. Wstęp

1.1. Cel i podstawa opracowania

Podstawą prawną opracowania dokumentacji pt.: „**Program ochrony środowiska dla Gminy Szczyrk na lata 2024-2027 z perspektywą do 2031 roku**” jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2024 r. poz. 54, z późn. zm.), która mówi, iż „w celu realizacji polityki ochrony środowiska organ wykonawczy sporządza program ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych”.

Niniejszy Program Ochrony Środowiska jest zbieżny z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych obejmujących terytorialnie obszar Gminy Szczyrk.

Gmina Szczyrk w chwili obecnej posiada „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Szczyrk na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 roku” przyjęty uchwałą nr L/328/2018 Rady Miejskiej w Szczyрку z dnia 27 marca 2018 roku i jest on czwartym z kolei dokumentem tego rodzaju.

Zapisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.) stanowią, iż po uzgodnieniu braku potrzeby przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska istnieje możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny, co ma miejsce w tym przypadku.

W realizacji Programu Ochrony Środowiska istotne jest uspołecznienie całego procesu tworzenia, a następnie jego realizacji i wdrażania. W związku z tym w trakcie procedur opracowania „**Programu...**” Gmina Szczyrk zapewni możliwość udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094, 1113, 1501, 1506, 1688, 1719, 1890, 1906, 2029).

Po pozytywnym zaopiniowaniu niniejszego dokumentu przez Zarząd Powiatu Bielskiego „**Program ochrony środowiska dla Gminy Szczyrk na lata 2024-2027 z perspektywą do 2031 roku**” zostanie przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Szczyрку do realizacji.

Realizacja „**Programu...**” powinna doprowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego oraz zapewnić skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyć warunki dla wdrożenia wymagań prawa.

1.2. Metodologia opracowania i zawartość dokumentu

„**Program ochrony środowiska dla Gminy Szczyrk na lata 2024-2027 z perspektywą do 2031 roku**” został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2024 r. poz. 54, z późn. zm.), jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w gminie, czyli stworzenia warunków do działań związanych z ochroną środowiska i zrównoważonym rozwojem.

Jednocześnie niniejszy dokument został opracowany zgodnie z Wytocznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska opracowanymi przez Ministerstwo Środowiska we wrześniu 2015 roku oraz zaktualizowanymi w 2017 i 2020 roku w oparciu o aktualne dokumenty strategiczne.

Przytoczone wytyczne wymagają podziału harmonogramów realizacji zadań na zadania własne Gminy Szczyrk oraz zadania monitorowane.

Etapy opracowania niniejszego dokumentu to:

- zebranie szczegółowych danych z Urzędu Miejskiego w Szczyрку, Starostwa Powiatowego w Bielsku-Białej, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego w Katowicach oraz jednostek realizujących zadania środowiskowe na terenie gminy w tym między innymi Zarządów Dróg, Nadleśnictwa Bielsko, Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wód Polskich, WIOŚ, GIOŚ, RDOŚ, ODR i ARiMR, a także większych podmiotów gospodarczych.
- ocena realizacji dotychczasowego **Programu ochrony środowiska**.

- ocena aktualnego stanu wszystkich komponentów środowiskowych na obszarze gminy. Jako punkt odniesienia dla niniejszego dokumentu przyjęto stan środowiska oraz stan infrastruktury ochrony środowiska na dzień 31.12.2023 r., a tam, gdzie nie było możliwości uzyskania danych wykorzystano stan na dzień 31.12.2022 r.,
- analizy dotychczasowych dokumentów i opracowań planistycznych,
- wyznaczenie celów i sformułowanie kierunków działań pozwalających na realizację celów dokumentów wyższych szczebli. Cele i kierunki działań wyspecyfikowano zgodnie z aktualnymi dokumentami wyższych szczebli (wymienione w rozdziale 2), danymi WPF oraz innymi dokumentami planistycznymi udostępnionymi przez Urząd Miasta w Szczyrku oraz instytucje, od których pozyskano niezbędne dane i informacje.
- określenie realizacji **Programu** w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych, a także możliwości ich finansowania.
- określenie zasad monitoringu, który pozwoli na badanie postępów w realizacji **Programu** co 2 lata, w trakcie opracowywania Raportów z realizacji POŚ.

Nawiązując do struktury określonej w „Polityce ekologicznej Państwa 2030” niniejszy dokument zawiera kierunki interwencji nazwane zgodnie z Polityką. Niemniej jednak odnosząc się do poprzedniego Programu niezbędne było w niektórych miejscach zastosowanie nazewnictwa z poprzedniego Programu ochrony środowiska dla Gminy Szczyrk ze względu na konieczność porównania stanu środowiska. Dlatego poniżej wskazano podwójne nazewnictwo kierunków interwencji.

Tabela 1 Relacja kierunków interwencji określonych w POŚ dla woj. śląskiego oraz w Polityce ekologicznej państwa 2030

Kierunki interwencji - zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa 2030	Kierunki interwencji - zgodnie z Programem Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024
Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania	Powietrze atmosferyczne
Zrównoważone gospodarowanie wodami w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód	Zasoby wodne Gospodarka wodno – ściekowa
Ochrona powierzchni ziemi w tym gleb	Gleby
Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego jądrowego i ochrony radiologicznej	Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym
Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu	Ochrona przyrody
Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	
Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	Gospodarka odpadami
Zarządzanie zasobami geologicznymi	Zasoby surowców naturalnych
Edukacja ekologiczna Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska Adaptacja do zmian klimatu	Zagadnienia horyzontalne (ujęto adaptacje do zmian klimatu, edukacje oraz monitoring i kontrole)
Brak w Polityce Ekologicznej Państwa 2030	Promieniowanie elektromagnetyczne Hałas Tereny przemysłowe Uciążliwości zapachowe

Źródło: Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024, Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

W związku z tym uznaje się, że kierunki interwencji w Programie ochrony środowiska dla Gminy Szczyrk na lata 2024-2027 z perspektywą do 2031 roku odpowiadają i są spójne z kierunkami Programu

Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024, i zawierają następujące elementy:

- Powietrze atmosferyczne,
- Hałas,
- Promieniowanie elektromagnetyczne,
- Zasoby wodne,
- Gospodarka wodno-ściekowa,
- Zasoby surowców naturalnych,
- Gleby,
- Gospodarka odpadami,
- Ochrona przyrody,
- Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym.

2. Uwarunkowania prawne, spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

Podstawowymi aktami prawnymi, które miały wpływ na treść „Programu ochrony środowiska dla Gminy Szczyrk na lata 2024-2027 z perspektywą do 2031 roku” były następujące ustawy:

- Ustawa Prawo ochrony środowiska,
- Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- Ustawa o ochronie przyrody,
- Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- Ustawa o lasach,
- Ustawa Prawo wodne,
- Ustawa Prawo geologiczne i górnicze,
- Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
- Ustawa o odpadach,
- Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie,
- Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Istotnym elementem prognozowania strategicznego jest zapewnienie spójności celów rozwoju wyznaczonych

w dokumentach programowych i strategicznych opracowanych na poziomie gminy, powiatu oraz na poziomie wojewódzkim, krajowym i UE.

Poniżej przedstawiono powiązanie „Programu ochrony środowiska dla Gminy Szczyrk na lata 2024-2027 z perspektywą do 2031 roku” z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego i regionalnego.

Podczas tworzenia „Programu...” brano pod uwagę założenia, cele, kierunki działań i interwencji zapisane w aktualnie obowiązujących dokumentach nadrzędnych. Program ochrony środowiska w swoich założeniach uwzględnia najbardziej istotne kierunki rozwoju. Cele, obszary problemowe oraz kierunki rozwoju analizowanych dokumentów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2 Zestawienie dokumentów strategicznych i przedstawienie spójności z celami zapisanymi w „Programie ochrony środowiska dla Gminy Szczyrk na lata 2024-2027 z perspektywą do 2031 roku”

Nazwa dokumentu	Cele wskazane w dokumencie strategicznym	Kierunki interwencji dokumentu strategicznego wpisujące się w cele „Programu ochrony środowiska dla Gminy Szczyrk na lata 2024-2027 z perspektywą do 2031 roku”
NADRZĘDNE DOKUMENTY STRATEGICZNE		
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030 Trzecia Fala Nowoczesności	Cel 7 - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, Cel 8 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, Cel 9 - Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.	7.1: Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne, 7.2: Modernizacja sieci elektroenergetycznych, 7.4: Realizacja programu inteligentnych sieci w energetyce, 7.7: Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki, 7.8: Zwiększenie poziomu ochrony środowiska, 8.1: Rewitalizacja obszarów problemowych, 9.1: Sprawna modernizacja, rozbudowa i budowa zintegrowanego systemu transportowego.
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną. Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.	• Stymulowanie popytu na innowacje przez sektor publiczny, • Wsparcie dla podwyższania atrakcyjności inwestycyjnej Śląska oraz promocji zmian strukturalnych, • Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom samorządy, • Rozwój obszarów wiejskich.
Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej	Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego (I). Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska (II). Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III). Cel szczegółowy: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa (IV). Cel szczegółowy: Środowisko i administracja.	Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód (I.1). Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania (I.2). Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb (I.3). Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej (I.4). Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu (II.1). Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (II.2). Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (II.3). Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa (II.4). Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (II.5). Przeciwdziałanie zmianom klimatu (III.1).

	Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska (V).	Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III.2). Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji (IV.1). Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania (V.1).
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku		Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności, Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030	Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska.	Kierunek interwencji: II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska, Kierunek interwencji: II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom.
Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022	Cel 3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa	Kierunek interwencji 4.1.2. Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa, Kierunek interwencji 4.1.3. Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa, Kierunek interwencji 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym, Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	Kierunek interwencji 1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska, Kierunek interwencji 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych, Kierunek interwencji 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów, Kierunek interwencji 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.
DOKUMENTY SEKTOROWE		
Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do roku 2025 (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)	Cel 1 - osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, tam gdzie są one przekraczane oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu drobnego PM _{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia, Cel 2 - osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach	- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza z sektora bytowo-komunalnego - Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza z sektora transportu drogowego - Ograniczenie poziomu zanieczyszczenia powietrza w miastach, polityka miejska - Zwiększenie udziału czystej energii, ciepła, rozwój odnawialnych źródeł energii - Edukacja ekologiczna - Źródła finansowania działań określonych w aKPOP - Ograniczanie emisji zanieczyszczeń powietrza z pozostałych sektorów

	wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego	
Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych	Celem Programu jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami	1. Budowa sieci kanalizacyjnej, 2. Inwestycje związane z oczyszczalniami ścieków, 3. Dostosowanie oczyszczalni do art. 5.2.
Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2028	Zadaniem KPGO 2028 jest określenie działań niezbędnych do zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju w sposób, który zapewnia ochronę środowiska, z uwzględnieniem obecnych i przyszłych możliwości i uwarunkowań ekonomicznych oraz poziomu technologicznego istniejącej infrastruktury. Główne cele wskazane w dokumencie to m.in.: 1) szeroko pojęte ZPO, ze szczególnym uwzględnieniem ZPO żywności; 2) wspieranie działań w zakresie ponownego użycia produktu; 3) dążenie do 55% dla 2025 r. i 65% dla 2035 r. poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumieni odpadów komunalnych; 4) minimalizacja składowanych odpadów do poziomu 30% w 2025 r. i 10% w 2035 r.; 5) utrzymanie dotychczasowego trendu w zakresie celu dotyczącego zmniejszenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska tak, aby nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy wytworzonych w 1995 r.; 6) zapewnienie utrzymania poziomów wydajności recyklingu zużytych baterii i akumulatorów; 7) osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów powstających z produktów, m.in. odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów odpadowych; 8) dokończenie likwidacji mogilników zawierających przeterminowane ŚOR i inne odpady niebezpieczne; 9) zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku; 10) zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz postępowania z odpadami. 1. Przedstawione w KPGO 2028 cele i zadania dotyczą lat 2023–2028, zaś perspektywicznie obejmują okres do 2035 r.	
Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020)	Cel 1. - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska Cel 2. - Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich Cel 3. - Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu Cel 4. - Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu	Kierunek działań 1.1- dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu, Kierunek działań 1.3 – dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu, Kierunek działań 1.4 – ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu, Kierunek działań 2.1 - stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami, Kierunek działań 2.2 – organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu, Kierunek działań 3.2 – zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu, Kierunek działań 6.1 – zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu,

	Cel 5. - Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu Cel 6. - Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu	Kierunek działań 6.2 - ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.
DOKUMENTY O CHARAKTERZE PROGRAMOWYM		
Aktualizacja Programu Ochrony Powietrza dla Województwa śląskiego	Nadrzędnym celem Programu ochrony powietrza jest ewaluacja działań naprawczych, których realizacja doprowadzi do poprawy jakości powietrza, co w konsekwencji spowoduje ograniczenie niekorzystnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców województwa śląskiego	- Ograniczenie emisji z instalacji na paliwa stałe o mocy do 1 MW i poprawa efektywności energetycznej - Edukacja ekologiczna związana z ochroną powietrza - Kontrola przestrzegania zapisów uchwały antysmogowej dla województwa śląskiego oraz zakazu spalania odpadów - Ograniczenie emisji z sektora transportu
Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego "Śląskie 2030+"	Cel strategiczny A Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej Cel strategiczny B Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca Cel strategiczny C Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni Cel strategiczny D Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym	A.1. Konkurencyjna gospodarka A.2. Innowacyjna gospodarka A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych B.2. Aktywny mieszkaniec B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki C.1. Wysoka jakość środowiska C.2. Efektywna infrastruktura C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu D.1. Zrównoważony rozwój terytorialny D.2. Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu D.3. Nowoczesna administracja publiczna
Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024	Cel Powietrze atmosferyczne, Cel Zasoby wodne, Cel Gospodarka odpadami, Cel Ochrona przyrody, Cel Zasoby surowców naturalnych, Cel Tereny przemysłowe, Cel Hałas, Cel Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące, Cel Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym, Cel Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.	
Program ochrony środowiska dla Powiatu Bielskiego na lata 2021 – 2027 z perspektywą do roku 2030	Ochrona klimatu i jakości powietrza, Zagrożenie hałasem Pola elektromagnetyczne Gospodarowanie wodami	- Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze powiatu bielskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych - Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami

	Gospodarka wodno-ściekowa Zasoby geologiczne Gleby, tereny przemysłowe i zdegradowane Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawania odpadów Zasoby przyrodnicze, w tym także leśne Zagrożenia poważnymi awariami.	- Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska - Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach - System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód - Racjonalne i efektywne gospodarowania zasobami ze złóż - Racjonalna gospodarka zasobami geologicznymi - Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi - Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno – ekonomicznymi - Racjonalna gospodarka odpadami - Gospodarowania odpadami innymi niż komunalne - Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu - Przeciwdziałanie awariom instalacji przemysłowych - Minimalizacja skutków awarii dla ludzi i środowiska
Strategia Rozwoju Miasta Szczyrk na lata 2014-2022	Cel Strategiczny 1.: Silna pozycja konkurencyjna Szczyrk na międzynarodowym rynku turystycznym budowana w oparciu o nowoczesne produkty turystyczne kreowane w ramach harmonijnego współdziałania samorządu, przedsiębiorców, organizacji prywatnych i mieszkańców Cel strategiczny 2.: Zachowanie zasobów ekologicznych oraz efektywne wykorzystanie unikatowych walorów przyrodniczych na rzecz rozwoju turystyki. Zapewnienie dogodnych warunków życia i pobytu w Szczyrk w oparciu o wysoką jakość środowiska naturalnego	1.6 Rozwój systemu szlaków i ścieżek rekreacyjnych, zwłaszcza poprzez zagospodarowanie dróg leśnych na cele sportowo-rekreacyjne (m.in. bieg, spacer, narty biegowe, kuligi, skutery śnieżne itp.) 2.1 Podjęcie działań mających na celu rozwiązanie problemu deficytu wody w Szczyrk. Przewiduje się przeprowadzenie kompleksowej ekspertyzy zasobów wody na terenie Szczyrk. Kolejne działania uzależnione będą od wyników ekspertyzy. 2.2 Kompleksowa i efektywna gospodarka wodno-ściekowa poprzez rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej oraz wspieranie poprawy systemu gospodarki wodno-ściekowej na obszarach o rozproszonej zabudowie (oczyszczalnie przydomowe) 2.3 Ograniczenie niskiej emisji, m.in. poprzez wspieranie wymiany źródeł energii na ekologiczne oraz realizację działań termomodernizacyjnych w odniesieniu do obiektów użyteczności publicznej, a także programów adresowanych do indywidualnych gospodarstw domowych 2.4 Zwiększenie zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii (promocja rozwiązań wykorzystujących źródła w postaci baterii solarnych, ogniw fotowoltaicznych itp.). Realizacja programu i implementacji odnawialnych źródeł energii w ramach projektów termomodernizacyjnych obejmujących obiekty publiczne 2.5 Wzmocnienie działań w zakresie edukacji ekologicznej. Podejmowanie systematycznych działań promocyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza i niskiej emisji oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii 2.6 Racjonalizacja systemu gospodarki odpadami – rozwiązanie problemu odbioru śmieci w okresie zimowym, realizacja programu działań w zakresie oczyszczania szlaków górskich

		2.7 Utrzymanie bezpieczeństwa ekologicznego oraz wysokiej jakości środowiska naturalnego w Mieście Szczyk przez m.in. monitorowanie jego stanu oraz realizację działań o charakterze kontrolnym 2.8 Promocja wykorzystania technologii cyfrowych na rzecz działań proekologicznych 2.9 Systematyczna i celowa współpraca z Lasami Państwowymi w zakresie wykorzystania terenów będących w ich posiadaniu na cele sportowo-rekreacyjne 2.10 Efektywna ochrona i promocja obiektów o wartości przyrodniczej (chronionych prawnie)
--	--	---

Źródło: „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”, Ministerstwa Środowiska, wrzesień 2015, oraz opracowanie własne na podstawie aktualnych dokumentów wyższych szczebli wraz z ich aktualizacją 2017 i 2020

3. Ogólna charakterystyka Gminy Szczyrk

Gmina Szczyrk to gmina miejska położona w południowej części powiatu bielskiego, w południowej części województwa śląskiego. Gmina składa się tylko z miasta Szczyrk. Nie posiada sołectw ani przysiółków. Obejmuje obszar o powierzchni 39,27 km².

Gmina Szczyrk graniczy:

- od północy z miastem na prawach powiatu Bielsko-Biała oraz Gminą Wilkowice należącą do powiatu bielskiego,
- od wschodu z gminą Buczkowice należącą do powiatu bielskiego oraz gminą Lipowa należącą do powiatu żywieckiego,
- od południa z gminą Wisła należącą do powiatu cieszyńskiego,
- od zachodu z gminą Brenna należącą do powiatu cieszyńskiego.

Lokalizacyjnie gmina położona jest na granicy uprzemysłowionego Śląska i beskidzkich stoków, należy do Euroregionu Beskidy.

Gmina Szczyrk należy do Aglomeracji Beskidzkiej z siedzibą w Bielsku-Białej, zrzeszającą jednostki samorządu terytorialnego z całego subregionu (41 gmin) w celu wspólnej realizacji zadań inwestycyjnych, w tym w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) latach 2021-2027.

Ponadto gmina należy do Klastra Energii jednostek samorządu terytorialnego z terenu subregionu południowego województwa śląskiego. Zakres współpracy obejmuje działania polegające m. in. na opracowaniu programowych i statutowych dokumentów, zaktywizowaniu działań na rzecz zawiązania Klastra, w tym na przygotowaniu dokumentacji pozwalającej na skoordynowanie dotychczasowych i planowanych działań członków Klastra. Celem funkcjonowania Klastra jest integracja podmiotów związanych z sektorem energetycznym, odnawialnych źródeł energii oraz branż pokrewnych, których działalność produkcyjna, usługowa, badawcza i naukowa sprzyja zapewnieniu zrównoważonego rozwoju środowiska lokalnego. Stworzenie Klastra ma doprowadzić do wspólnego celu, jakim jest tworzenie wspólnych inicjatyw w celu poprawy efektywności energetycznej.

Rysunek 1 Lokalizacja gminy Szczyrk na tle powiatu bielskiego

Źródło: www.gminy.pl

Przez Szczyrk przebiega droga wojewódzka nr 942 relacji Bielsko-Biała – Szczyrk – Wisła, a także drogi powiatowe (ul. Graniczna, ul. Olimpijska, ul. Uzdrowska, ul. Górską)

Transport publiczny osób zapewniają: Komunikacja Beskidzka S.A. w Bielsku- Białej i przewoźnicy prywatni. Gmina Szczyrk ma połączenie z dwoma portami lotniczymi: Kraków - Balice (ok.120 km) oraz Katowice – Pyrzowice (ok. 100 km).

Obszar gminy Szczyrk charakteryzuje się zróżnicowaną rzeźbą terenu. Pod względem geograficznym Szczyrk leży w północno-wschodniej części Beskidu Śląskiego. Gmina zajmuje górny odcinek doliny Żylicy od Skalitégo i Magury, aż po Przełęcz Salmopolską. Nachylenie zboczy nierzadko przekracza 10%, lokalnie spotyka się urwiska. Na obszarze tym występują głęboko wcięte erozyjne doliny rzek i strumieni.

W gminie Szczyrk, zgodnie z bonitacyjną klasyfikacją gleb, przeważają grunty orne klasy V i VI. Są to gleby słabe, mało żyzne i słabo urodzajne. Wśród użytków zielonych przeważają grunty IV i V klasy. Klasy te obejmują trwałe użytki zielone na glebach mineralnych i mułowo-torfowych oraz użytki zielone na glebach słabo próchnicznych i torfowych mocno zdegradowanych (zmurszałych). Największy obszar zajmują gleby brunatne kwaśne, gliniaste i gleby pyłowe. Na najwyższych wzniesieniach w tym rejonie występują gleby szkieletowe typowe dla stadium początkowego procesu glebotwórczego.

W strukturze użytkowania gruntów dominują lasy i grunty leśne – 70,4% powierzchni miasta. Na drugim miejscu są grunty rolne – 21,3%, następnie grunty zabudowane i zurbanizowane – 7,7%, grunty pod wodami – 0,5% oraz tereny różne – 0,1%.

Szczyrk leży w dolinie Żylicy w Beskidzie Śląskim, na wysokości od 500 do 600 m n.p.m. Zagospodarowanie doliny rzeki Żylicy jest zróżnicowane. W wielu miejscach na terenie Szczyrku jej koryto wyłożone jest ażurowymi, betonowymi płytami. Koryta i doliny potoków poza obrębem miasta zbudowane są ze żwirów rzecznych, piasków różnoziarnistych oraz bloków piaskowca, których miąższość waha się od 6 m. do 10 m. Okresowy brak wody powoduje niekorzystne warunki życia fauny i flory potokowej.

Gmina Szczyrk to gmina o charakterze turystyczno-wypoczynkowym. Na jej terenie zlokalizowane są skocznie narciarskie, kilkadziesiąt kilometrów szlaków turystycznych, tras narciarstwa zjazdowego i biegowego, oraz tras rowerowych. Istnieją tu doskonałe warunki do uprawiania narciarstwa skitowego. Gmina jest ponadto popularnym ośrodkiem sportów zimowych.

Według danych GUS, na dzień 31 grudnia 2023 r. gminę zamieszkuje 5 283 osób, z czego 48,4% to mężczyźni, a 51,6% to kobiety. Gęstość zaludnienia wynosi 146 osób/km². W latach 2002-2023 liczba mieszkańców zmalała o 6,7%. Średni wiek mieszkańców wynosi 42,4 lat i jest porównywalny od średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

W 2023 roku na terenie Gminy Szczyrk zarejestrowano 29 urodzeń żywych oraz 50 zgonów, w związku z czym zanotowano ujemny przyrost naturalny wynoszący -21. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -3,95 na 1000 mieszkańców gminy Szczyrk. W 2023 roku zarejestrowano 134 zameldowań na pobyt stały i czasowy oraz 49 wymeldowań.

58,2% mieszkańców gminy Szczyrk jest w wieku produkcyjnym, 17,0% w wieku przedprodukcyjnym, a 24,7% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

4. Ocena stanu środowiska

4.1. Powietrze atmosferyczne

W tabeli poniżej przedstawiono Wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie powietrza atmosferycznego.

Tabela 3 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SZCZYRK NA LATA 2018-2021 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2025“			
Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze gminy związana z realizacją kierunków działań naprawczych			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Aktualizacja "Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Szczyrk" oraz „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Szczyrk”	Gmina Szczyrk Uchwałą Nr V/32/2019 Rady Miejskiej w Szczyrku z dnia 26 marca 2019 r. przyjęto aktualizację projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Szczyrk. Uchwałą Nr L/347/2022 Rady Miejskiej w Szczyrku z dnia 28.06.2022 r. przyjęto "Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Szczyrk na lata 2022-2026". Celem Programu jest zmniejszenie ilości zanieczyszczeń emitowanych do powietrza z procesów spalania paliw stałych, wytwarzanych przez stare domowe kotłownie oraz ograniczenie możliwości spalania w nich odpadów. Ponadto w 2022 roku pozyskano dofinansowanie ze środków WFOŚiGW w Katowicach w wysokości 14 760,00 zł na opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej. Uchwałą nr LXV/441/2023 Rady Miejskiej w Szczyrku z dnia 25 lipca 2023 r. przyjęto „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Szczyrk na lata 2023-2030”.	3 aktualizacje
2.	Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego gminy Szczyrk	Gmina Szczyrk W ramach umowy na eksploatację oświetlenia ulicznego zawartej z firmą Tauron Nowe Technologie dokonano wymiany źródeł światła ze starych opraw sodowych na energooszczędne, inteligentne oprawy LED (PHILIPS): 110 szt. opraw w 2022 roku oraz 58 szt. opraw w 2023 roku. Nadto w 2022r. zrealizowano zadania: - Budowa oświetlenia ulicznego wzdłuż ul. Salmopolskiej w Szczyrku, w ramach którego zabudowano 34 szt. opraw oświetleniowych typu LED. Dofinansowanie z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych wyniosło 430 000,00 zł, - Budowa oświetlenia ulicznego wzdłuż ulicy Granicznej w Szczyrku z kwotą dofinansowania 200 000,00 zł. W 2023 roku w ramach dofinansowania w Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych – pakiet dla gmin górskich zrealizowano: - Budowę oświetlenia ulicznego wzdłuż ulicy Salmopolskiej w Szczyrku; koszt: 430 000,00 zł, - Budowa oświetlenia ulicznego wzdłuż ulicy Granicznej w Szczyrku; koszt: 200 000,00 zł.	34 szt. nowych opraw LED wymiana 168 szt. starych opraw na nowe LED
3.	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej (3 obiekty)	Gmina Szczyrk W ramach realizacji zadania w 2023 roku: wymieniono kocioł węglowy na kocioł gazowy w budynku należącym do gminy; koszt: 38 154,86 zł,	

		• zmodernizowano budynek przedszkola publicznego przy ul. Górskiej w Szczyrku: koszt: 3 140 000,00 zł, • aktualnie w 2024 roku rozpoczęto termomodernizację i przebudowę budynku Urzędu Miejskiego w Szczyrku – etap I; koszt: 2 500 000,00 zł.	
4.	Sukcesywna termomodernizacja jednorodzinnych budynków mieszkalnych połączona z wymianą źródeł ciepła	Gmina Szczyrk W ramach PONE w latach 2020-2023 zmodernizowano łącznie 77 kotłowni, w tym: • 30 szt. w 2020 roku; koszt: 416 019,90 zł, • 30 szt. w 2021 roku; koszt: 476 743,60 zł. • 12 szt. w 2022 roku; koszt: 237 034,01 zł, • 5 szt. w 2023 roku; koszt: 99 342,33 zł. Całkowity koszt wyniósł: 1 255 942,83 zł. Finansowanie Programu zostało zapewnione dzięki środkom Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach oraz własnym środkom gminy. WFOŚiGW w Katowicach W latach 2020-2023 na terenie Gminy Szczyrk w ramach realizacji programu Czyste Powietrze zlikwidowano 83 szt. dotychczasowych nieekologicznych źródeł ciepła. Zainstalowano: • 39 szt. kotłów gazowych kondensacyjnych klasy efektywności energetycznej minimum A, • 1 kocioł na biomasę spełniający wymogi Programu, • 4 szt. kotłów na pellet drzewny, • 2 szt. kotłów na węgiel spełniających wymogi Programu, • 1 kocioł zgazowujący drewno, • 26 szt. kotłowni gazowych, • 10 szt. pomp ciepła, • 7 szt. mikroinstalacji fotowoltaicznych. Ponadto wykonano 57 szt. termoizolacji obiektów mieszkalnych, a także wymieniono stolarkę okienną w 43 obiektach mieszkalnych oraz stolarkę drzwiową w 43 obiektach mieszkalnych.	39 szt. kotłów gazowych kondensacyjnych 1 kocioł na biomasę 4 szt. kotłów na pellet drzewny, 2 szt. kotłów na węgiel 1 kocioł zgazowujący drewno 26 szt. kotłowni gazowych 10 szt. pomp ciepła 7 szt. mikroinstalacji fotowoltaicznych
5.	Systematyczna termomodernizacja budynków będących w zasobach przedsiębiorstw	Przedsiębiorstwa Brak jest danych dotyczących realizacji zadania.	-
6.	Monitoring zużycia paliw i nośników energii w budynkach użyteczności publicznej, system zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej	Gmina Szczyrk Zadanie realizowane jest na bieżąco w trakcie procedur księgowania faktur za zużycie paliw i energii.	-
7.	Organizacja akcji społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Gmina Szczyrk Pozyskano dofinansowanie ze środków WFOŚiGW w Katowicach w wysokości 5 353,00 zł na realizację zadania pn. „Kampania edukacyjna z zakresu gospodarki odpadami i ochrony powietrza w Szczyrku”. W ramach kampanii przeprowadzono akcję „Drzewko za surowce” oraz happening ekologiczny „Kochasz dzieci, nie pal śmieci” związany z kwestią ochrony powietrza. Zadanie zrealizowano w 2021 r. W 2022 roku w ramach kampanii edukacyjnej z ochrony powietrza w Szczyrku zorganizowano m.in. Happening ekologiczny "Drzewko za surowce". Mieszkańcy w zamian za przyniesione surowce wtórne otrzymali sadzonki drzew,	-

		krzewów lub kwiatów. Jednocześnie w trakcie happeningu odbyły się warsztaty oraz wystawy ekologiczne tj. m.in.: - Kino rowerowe - Ekspozycja składająca się z systemu 3 rowerów i namiotu, w którym znajdują się krzeselka jak w kinie. Dzieci i młodzież pedałując wytwarzają prąd napędzający komputer i rzutnik wyświetlający ekologiczny pokaz multimedialny. Na rowerach zamontowane są specjalne liczniki pokazujące, ile prądu wytwarza każdy z rowerzystów. W kinie proponujemy prezentacje ekologiczne przygotowane przez Fundację, oraz Przedstawienia ekologiczne dla dzieci w Szkole Podstawowej nr 1, Szkole Podstawowej nr 2 oraz w Przedszkolu Publicznym pt. „Wielka przygoda małej chmurki” oraz dla młodzieży pt. „Eko-protest”. Koszt łącznie wyniósł: 17 000,00 zł – sfinansowano ze środków własnych gminy. W 2023 roku w ramach kampania edukacyjnej z zakresu ochrony powietrza w Szczyrku zorganizowano m.in: Happening ekologiczny "Drzewko za surowce". Mieszkańcy w zamian za przyniesione surowce wtórne otrzymali sadzonki drzew, krzewów lub kwiatów. Jednocześnie w trakcie happeningu odbyły się warsztaty oraz wystawy ekologiczne, a także: - Piknik ekologiczny pt. „Rower pomaga w Szczyrku”. Podczas wydarzenia promowana była komunikacja rowerowa oraz został poruszony temat niskiej emisji, - Zakupiono broszury stanowiące kompendium wiedzy z zakresu ochrony powietrza, wzbogacone o dobre praktyki i ciekawostki, wyzwania, zabawy gry logiczne itp., - Zakupiono ulotki o treści z zakresu ochrony zdrowia przed szkodliwym wpływem smogu oraz informacje promujące możliwości dotacji do wymiany źródeł ciepła i termomodernizacji budynków, - Zakupiono czujnik powietrza typu EkoSłupek, przeznaczony do pomiaru stężenia zanieczyszczeń w powietrzu, tj. pyłów zawieszonych PM1, PM2.5 i PM10 z jednoczesną sygnalizacją jakości powietrza za pomocą oświetlenia LED, które w zależności od wyników pomiarów stężenia pyłów zawieszonych, przybiera barwę zgodną z Polskim Indekssem Jakości Powietrza, przyjętym przez GIOŚ, - Zakupiono mapę sensoryczną – SmartMapa tj. połączenie istniejącej mapy analogowej Gminy Szczyrk z wyświetlaczem LED RGB oraz sześcioma diodami LED RGB. Diody LED RGB odpowiedzialne są za wizualizację w trybie rzeczywistym aktualnego poziomu zanieczyszczenia zmierzonego przez zainstalowany w terenie EkoSłupek a ich barwa jest zgodna z barwą lampy LED aktualnie wyświetlanej na EkoSłupku. Wyświetlacz LED prezentuje stały napis o zadanej treści z możliwością jego edycji, logo programu czyste powietrze oraz co najmniej wynik pomiaru z EkoSłupka zlokalizowanego na Placu Jakubowym oraz takie parametry jak: temperatura powietrza i ciśnienie atmosferyczne. Całkowity koszt kampanii edukacyjnej wyniósł 25 862,75 zł. Finansowanie zostało zapewnione dzięki własnym środkom gminy w wysokości 10 684,75 zł oraz wsparciu ze środków WFOŚiGW w Katowicach w wysokości 15 178,00 zł.	
--	--	---	--

8.	Rozwój systemu informacyjnego dotyczącego monitoringu jakości powietrza i stanu jakości powietrza w skali lokalnej	WIOŚ w Katowicach Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza odbywa się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Na terenie gminy Szczyrk nie ma zlokalizowanej stacji pomiarowej.	-
9.	Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	WIOŚ Katowice W latach 2020-2023 WIOŚ w Katowicach przeprowadził 7 kontroli w przedsiębiorstwach zlokalizowanych na terenie Gminy Szczyrk, w tym 1 w zakresie ochrony powietrza – w firmie Wódki Regionalne Sp. z o.o. W wyniku kontroli stwierdzono naruszenia obowiązujących przepisów. Zrealizowano zalecenia pokontrolne. Gmina Szczyrk W latach 2022-2023 przeprowadzono łącznie 86 kontroli mieszkańców gminy związanych z ochroną powietrza.	1 kontrola
10.	Rozbudowa systemu ciągów pieszych i ścieżek rowerowych	ZDP w Bielsku-Białej W latach 2020-2023 na terenie Gminy Szczyrk nie realizowano działań w zakresie budowy dróg rowerowych.	-
11.	Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych	Gmina Szczyrk W ramach realizacji zadania w 2021 roku: - Wykonano przebudowę drogi gminnej ul. Kasztanowa etap I i II; koszt: 165 108,40 zł, - Wykonano przebudowę ul. Widokowej w Szczyрку – etap II, - Pozyskano dofinansowanie na realizację zadania „Odbudowa korpusu drogi, nawierzchni, pobocza i odwodnienia ul. Zwalisko w Szczyрку”, - Wykonano przebudowę mostu na potoku Biłka w ciągu ul. Kalinowa na kwotę 500 000,00 zł, - Wykonano odbudowę drogi gminnej ul. Stromej; koszt: 804 214,69 zł, - Przebudowa ul. Widokowej w Szczyрку - Etap II; koszt: 98 269,70 zł. W ramach realizacji zadania w 2022 roku: - Przebudowano ulice: Kolorową, Skalistą oraz Olimpijską, - Rozbudowano ulicę Kampingowej, - Odbudowano korpus drogi, nawierzchni, pobocza i odwodnienia ulicy Zwalisko, - Przebudowano drogę ulicy Wrzosowej w Szczyрку etap I, - Przebudowano ulicę Widokową w Szczyрку etap III, - Przebudowa drogi gminnej ul. Kasztanowej w Szczyрку etap I i II; koszt: 160 803,40 zł, - Przebudowa ul. Widokowej w Szczyрку – etap II; koszt: 98 269,70 zł. W 2023 roku wykonano: - Odtworzenie ulicy Szczytowej, Bratków po robotach kanalizacyjnych, - Odtworzenie ulicy Pod Brzeziną po robotach kanalizacyjnych, - Przebudowa ul. Olimpijskiej w Szczyрку od skrzyżowania z DW nr 942 do skrzyżowania z ul. Narciarską; koszt: 3 325 000,00 zł. Ponadto zrealizowano zadanie pn.: „Budowa Zintegrowanego Centrum Przesiadkowego zlokalizowanego w Szczyрку	naprawa 2 odcinków drogi wojewódzkiej remont 1 odcinka drogi powiatowej przebudowa/rozbudowa 18 odcinków dróg gminnych

		Skalitem. Inwestycja ta współfinansowana ze środków Unii Europejskiej. ZDW w Katowicach W latach 2020-2023 zrealizowano następujące działania: • Naprawa DW 942 w m. Szczyrk od km 22+730 do km 25+310; koszt: 6,77 mln zł, • Naprawa DW 842 w m. Szczyrk od km 25+310 do km 26+644; koszt: 8,38 mln zł, • W 2023 roku rozpoczęto zadanie pn.: „Rozbiórka i budowa mostu nad rzeką Żylica w ciągu DW 942 w km 22+527 w m. Szczyrk”. Planowane zakończenie w 2024 roku. ZDP w Bielsku-Białej W latach 2020-2023 na terenie Gminy Szczyrk w ramach bieżącego utrzymania dróg wykonywano uzupełnianie ubytków, likwidację powstałych uszkodzeń i spękań nawierzchni. W latach 2020-2021 w gminach Buczkowice i Szczyrk wykonany został remont drogi powiatowej 4404S ul. Graniczna w Szczyrku oraz ul. Grunwaldzka w Buczkowicach. Efektem jest przebudowana nawierzchnia i nowe chodniki na długości 1,356 km, w tym 0,667 km w Gminie Szczyrk. Ogółem koszt realizacji inwestycji zamknął się w kwocie 2 155 611,87 zł, w tym 575 000,00 zł to środki z budżetu Gminy Szczyrk.	
--	--	---	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Szczyrk

Aktualnie na terenie Gminy Szczyrk nie ma firm posiadających aktualne decyzje wydane przez Starostę Bielskiego w zakresie emisji pyłów i gazów do powietrza¹.

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy. Część wskaźników została zaczerpnięta z Programu Ochrony Środowiska Gminy Szczyrk, a część z Polityki Ekologicznej Państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej.

Tabela 4 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie ochrony powietrza

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2023
1	Stężenie średnioroczne NO ₂ [µg/m ³]	17 µg/m ³ Żywiec przy ul. Kopernika 83a / poziom dopuszczalny 20 µg/m ³	13,1 µg/m ³ Żywiec przy ul. Kopernika 83a / poziom dopuszczalny 20 µg/m ³
2	Stężenie średnioroczne SO ₂ [µg/m ³]	18,4 µg/m ³ Żywiec przy ul. Kopernika 83a / poziom dopuszczalny 40 µg/m ³	9,8 µg/m ³ Żywiec przy ul. Kopernika 83a / poziom dopuszczalny 40 µg/m ³
3	Stężenie średnioroczne pyłu zawieszonego PM10 [µg/m ³]	48,4 µg/m ³ Żywiec przy ul. Kopernika 83a / poziom dopuszczalny PM10 - 40 µg/m ³	27,5 µg/m ³ Żywiec przy ul. Kopernika 83a / poziom dopuszczalny 40 µg/m ³
4	Substancje, których stężenia przekroczyły wartości dopuszczalne lub wartości dopuszczalne powiększone o	Klasa C: PM10, benzo(a)piren w pyle PM10, PM2,5	Klasa C dotyczy: benzo(a)piren w pyle PM10

¹ Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej – pismo z dnia 19.06.2024 r. znak: WS.604.41.2024.OA.

	margines tolerancji – klasyfikacja strefy, w której leży gmina		
--	--	--	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Szczyrk, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.1.1. Opis stanu obecnego

4.1.1.1. Jakość powietrza na obszarze gminy Szczyrk

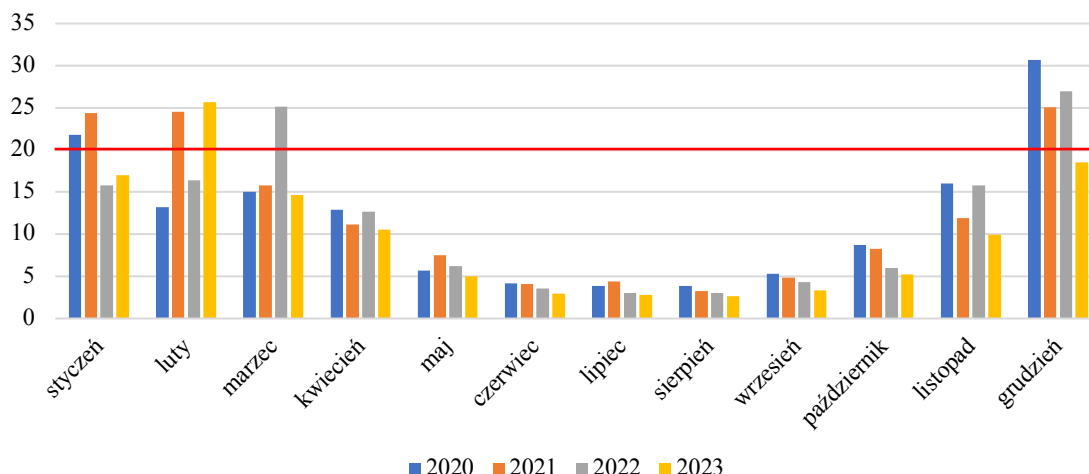
Ocenę jakości powietrza na terenie gminy Szczyrk przeprowadzono w oparciu o dane pochodzące z opracowań Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach tj.: Roczną ocenę jakości powietrza w województwie śląskim za rok 2023.

Ocena przeprowadzona jest w pięciu wyodrębnionych strefach na terenie województwa śląskiego:

- strefa śląska (obejmująca gminę Szczyrk),
- aglomeracja górnośląska,
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska,
- miasto Bielsko-Biała,
- miasto Częstochowa.

Na terenie strefy śląskiej oceny prowadzone są w oparciu o stacje pomiarowe znajdujące się poza terenem gminy Szczyrk. Najbliższa stacja pomiarowa zlokalizowana jest w miejscowości Żywiec przy ul. Kopernika 83a, gdzie prowadzone są ciągłe automatyczne pomiary imisyjne stężeń dwutlenku siarki, tlenków azotu (NO , NO_2 , NO_x) oraz pyłu zawieszonego PM_{10} a także pomiary manualne: arsenu, niklu, kadmu, ołowiu, benzo(a)pirenu w PM_{10} , pyłu zawieszonego PM_{10} oraz pomiary parametrów meteorologicznych.

Poniżej przedstawiono analizę wyników pomiarów jakości powietrza na stacji w Żywcu, uwzględnianych przy ocenie rocznej jakości powietrza dla województwa śląskiego w latach 2020-2023 r.

LEGENDA:

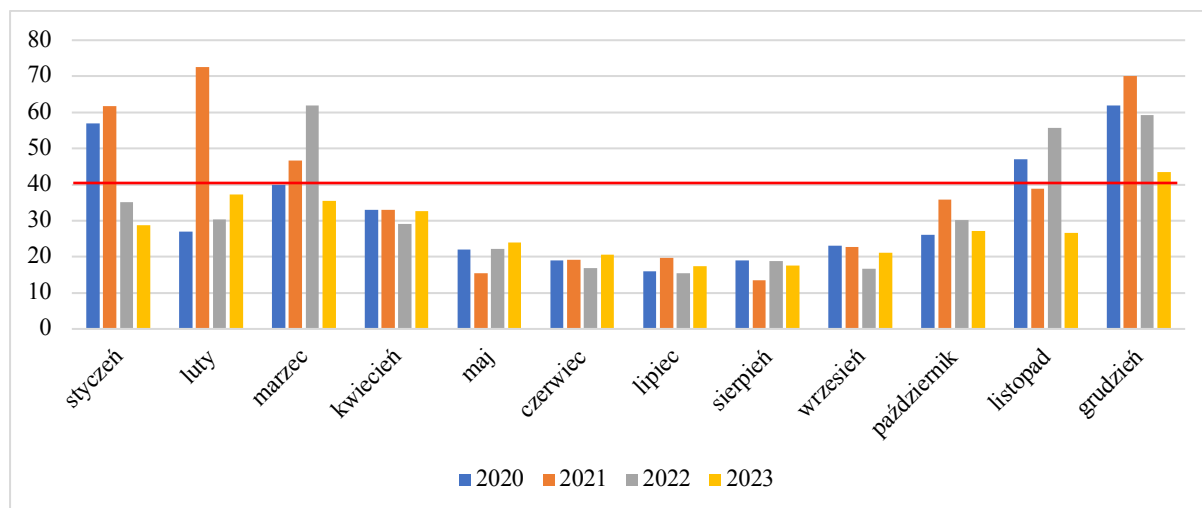
— czerwona linia oznacza dopuszczalny poziom zanieczyszczenia (rok kalendarzowy)

Rysunek 2 Średnie stężenie dwutlenku siarki na stacji w Żywcu przy ul. Kopernika 83a w latach 2020-2023 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

Źródło: Pomiar automatyczny – Monitoring Powietrza za lata 2020-2023

Maksymalne miesięczne stężenia dwutlenku siarki odnotowano w grudniu 2020 roku tj. $30,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Natomiast średnia wartość roczna wyniosła $11,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2020 roku, $12,1 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2021 roku, $11,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2022 roku oraz $9,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2023 roku a zatem poniżej poziomu dopuszczalnego ($20 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Wartości średnio roczne wskazują na polepszenie się jakości powietrza w 2023 roku ze względu na stężenia dwutlenku siarki.

Z powodu braku szczegółowych danych nie jest możliwe określenie maksymalnego średniego stężenia dwutlenku azotu. Natomiast średnia wartość roczna stężenia dwutlenku azotu wyniosła $14,4 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2020 roku, $16,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2021 roku, $14,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2022 roku oraz $13,1 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2023 roku a zatem poniżej poziomu dopuszczalnego ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Wartości średnio roczne wskazują na delikatną poprawę jakości powietrza w 2023 roku ze względu na stężenia dwutlenku azotu.

LEGENDA:

— czerwona linia oznacza dopuszczalny poziom zanieczyszczenia (rok kalendarzowy)

Rysunek 3 Średnie stężenie pyłu PM10 na stacji w Żywcu przy ul. Kopernika 83a w latach 2020-2023 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

Źródło: Pomiar automatyczny – Monitoring Powietrza za lata 2020-2023

Maksymalne miesięczne stężenie pyłu PM10 odnotowano w lutym 2021 tj. $72,59 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Średnia wartość roczna wyniosła: $32,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2020 roku, $37,20 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2021 roku, $32,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2022 roku oraz $27,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2023 roku a zatem poniżej poziomu dopuszczalnego, tj. $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Wartości średnio roczne wskazują na poprawę jakości powietrza w 2023 roku ze względu na stężenie pyłu PM10.

Według oceny rocznej jakości powietrza na terenie województwa śląskiego, prowadzonej przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach, na podstawie matematycznego modelu rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń w powietrzu, jakość powietrza w gminie nie odbiegała od poziomu odpowiadającego obowiązującym normom. Sporadycznie występowały przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych takich zanieczyszczeń, jak: pył zawieszony PM10, pył zawieszony PM2,5, benzo(a)piren, ozon.

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza za 2023 roku określono strefy dla województwa śląskiego, w których doszło do przekroczenia standardów imisyjnych – w porównaniu do 2022 roku, w 2023 roku klasa w strefie śląskiej zmieniła się z klasy C na A, w przypadku pyłu zawieszonego PM10 oraz we wszystkich strefach dla pyłu zawieszonego PM2,5 z klasy C1 na A1. W przypadku poziomu celu długoterminowego ze względu na ochronę zdrowia ludzi strefy uzyskały ponownie klasę D2. W ocenie rocznej dokonanej pod kątem ochrony roślin w strefie śląskiej stwierdzono brak przekroczeń poziomów dopuszczalnych dla dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz poziomu docelowego dla ozonu. W przypadku poziomu celu długoterminowego ze względu na ochronę roślin strefa śląska uzyskała ponownie klasę D2.

Dla pozostałych zanieczyszczeń: dwutlenek siarki SO_2 , tlenki azotu NO_x , tlenek węgla CO, benzen C_6H_6 , ołów-Pb, arsen-As, kadm-Cd, nikiel-Ni standardy imisyjne na terenie wszystkich stref (cały obszar województwa) również były dotrzymane. W przypadku stref, dla których POP zostały określone, a standardy jakości powietrza są nadal przekraczane, zarząd województwa obowiązany będzie do aktualizacji programu po okresie 3 lat od wejścia w życie uchwały sejmiku województwa w sprawie programu ochrony powietrza uwzględniając działania ochronne dla wrażliwych grup ludności.

Na przestrzeni ostatnich lat przeanalizowano uchwalone programy ochrony powietrza, których zadaniem była diagnoza stanu jakości powietrza oraz wskazanie działań naprawczych, skutkujących poprawą lub utrzymaniem jakości powietrza na obszarach wykonywanych pomiarów.

Sejmik Województwa Śląskiego Uchwałą nr VI/21/12/2020 z dnia 22 czerwca 2020 roku przyjął „Program ochrony powietrza dla województwa śląskiego”. Uchwałą nr VI/62/8/2023 z dnia 20 listopada 2023 roku Sejmik Województwa Śląskiego przyjął aktualizację „Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego” przyjętego uchwałą Nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 czerwca 2020 roku. Celem Programu jest wskazanie przyczyn wystąpienia przekroczeń poziomów dopuszczalnych dla pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} oraz dwutlenku azotu (tylko w strefie aglomeracja górnośląska), a także poziomu docelowego benzo(a)pirenu, a następnie wskazanie działań naprawczych, które pomogą poprawić jakość powietrza.

Opracowany Program ochrony powietrza składa się z:

- części opisowej, która uwzględnia charakterystykę stref objętych Programem, analizę stanu jakości powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5}, benzo(a)pirenu, ozonu i dwutlenku azotu, działania naprawcze wraz z możliwymi źródłami ich finansowania oraz plan działań krótkoterminowych,
- części wskazującej obowiązki i ograniczenia związane z realizacją Programu oraz PDK, która określa również sposób monitorowania postępu realizacji POP,
- uzasadnienia zakresu zagadnień określonych i ocenionych przez Zarząd Województwa Śląskiego, w którym zawarte są informacje dotyczące uwarunkowań wynikających z planów zagospodarowania przestrzennego, bilans emisji do powietrza zanieczyszczeń objętych Programem, analiza ekonomiczna możliwych do zastosowania działań i prognoza stanu jakości powietrza po zrealizowaniu działań naprawczych,
- załączników, gdzie opisano przebieg konsultacji społecznych i opiniowania projektu dokumentu oraz zamieszczono mapy.

Do analiz, które były niezbędne w Programie ochrony powietrza wykorzystano dane dla roku 2022, który jest rokiem bazowym. Natomiast realizacja zadań zaplanowana jest do roku 2026. Wszystkie planowane zadania zostały przeanalizowane i wybrane tak, by za zaangażowane środki finansowe zapewnić uzyskanie jak największego efektu poprawy jakości powietrza.

Zgodnie z ww. programem całkowita emisja pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz B(a)P wymagana do zredukowania do w latach 2022-2026 na terenie gminy wynosi:

- pył PM₁₀ – 16 Mg/rok,
- pył PM_{2,5} – 16 Mg/rok,
- B(a)P – 0,008 Mg/rok.

Efekt rzeczowy dla realizacji działania naprawczego PL2405_ZSO w latach 2022-2026 wynosi:

- wymagana liczba kotłów do wymiany – 1 875 szt.
- wymagana powierzchnia lokali – 196 875 m²,
- szacunkowe koszty – 31 875 000,00 zł².

Obowiązki Burmistrza Gminy Szczyrk w ramach realizacji Programu ochrony powietrza:

- przedkładanie Marszałkowi Województwa sprawozdań z realizacji działań ujętych w Programie,
- prowadzenie działań ograniczających emisję z obiektów użyteczności publicznej i mieszkalnych poprzez termomodernizację czy wymianę źródeł ciepła,
- przekazywanie informacji i ostrzeżeń związanych z Planem Działań Krótkoterminowych,
- realizacja działań ujętych w planie działań krótkoterminowych, w zależności od ogłoszonego alarmu,
- prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza.

² Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego, 2023 rok

EkoSłupek AirSensor to zaawansowane urządzenie do pomiaru i sygnalizowania jakości powietrza za pomocą koloru światła. EkoSłupki są wyposażone w oświetlenie ledowe, które na podstawie wyników bieżących pomiarów stężenia pyłów zawieszonych, jak również innych zanieczyszczeń, przybierają barwę zgodną z Polskim Indekssem Jakości Powietrza. Na terenie Gminy Szczyrk zlokalizowanych jest 8 EkoSłupków, w tym 6 będących własnością Gminy Szczyrk:

- Szczyrk Mountain Resort – kolej gondolowa (czujnik prywatny),
- Szczyrk, Hala Jaworzyna (czujnik prywatny),
- Szczyrk, plac Św. Jakuba,
- Szczyrk, Centrum Przesiadkowe,
- Szczyrk, Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Heleny Marusarzówny,
- Szczyrk, ul. Górska, Przedszkole Publiczne
- Szczyrk, Boisko Sportowe ul. Sosnowa,
- Szczyrk, Solisko, Plac Zabaw.

Ponadto przy Urzędzie Miejskim w Szczyрку stoi tablica informacyjna SMARTMAPA wyświetlająca wszystkie wskazania czujników.

4.1.1.1. Emisja z emitorów liniowych

Obszar gminy Szczyrk obsługuje system dróg publicznych kategorii wojewódzkiej, powiatowej i gminnej oraz sieć dróg wewnętrznych. Aktualnie długość wszystkich dróg publicznych na terenie gminy Szczyrk wynosi 45,413 km, w tym:

- droga wojewódzka nr 942 – odcinek o długości 12,1 km
- drogi powiatowe – odcinki o łącznej długości 4,613 km, których stan techniczny jest dobry:
 - 4404S ul. Graniczna – 0,695 km,
 - 4405S ul. Górska – 1,865 km,
 - 4406S ul. Uzdrowska – 1,346 km,
 - 4407S ul. Olimpijska – 0,707 km³,
- drogi gminne – o łącznej długości 28,7 km.

Zarządcami dróg, do których należą sprawy z zakresu planowania budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg, są następujące organy:

- dróg wojewódzkich – Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach,
- dróg powiatowych – Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku-Białej,
- dróg gminnych – Burmistrz Miasta Szczyrk.

Na drogach krajowych i wojewódzkich regularnie, co 5 lat (z wyłączeniem miast na prawach powiatu) Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad przeprowadza Generalny Pomiar Ruchu (GPR), którego celem jest zilustrowanie aktualnego poziomu natężenia ruchu na poszczególnych odcinkach sieci dróg oraz wskazanie prognozy ruchu w perspektywie kolejnych 5, 10 oraz 15 lat.

W roku 2020/2021 na sieciach dróg krajowych oraz wojewódzkich został przeprowadzony Generalny Pomiar Ruchu (GPR), który stanowi podstawowe źródło informacji o ruchu drogowym w Polsce. Podstawę prawną przeprowadzenia pomiaru stanowiło Zarządzenie nr 12 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z dnia 28 marca 2019 r.

Pomiary na terenie gminy Szczyrk przeprowadzono na dwóch odcinkach drogi wojewódzkiej nr 942:

- Buczkowice /ul. Lipowska/ - Szczyrk /ul. Olimpijska/ odcinek o długości 5,923 km z pomiarem w miejscowości Szczyrk,
- Szczyrk /ul. Olimpijska/ - Wisła /ul. Czarne/ odcinek o długości 16,774 km z pomiarem w miejscowości Szczyrk.

³ Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku-Białej – pismo nr ZDP.7013.0.11.2024.WT13 z dnia 13.06.2024 r.

Na potrzeby opracowania użyto pomiaru z odcinka Buczkowice /ul. Lipowska/ - Szczyrk /ul. Olimpijska/.

Tabela 5 Średnie dobowe natężenie ruchu na drodze wojewódzkiej nr 942 w rejonie gminy Szczyrk w 2020/2021 roku

Droga wojewódzka nr 942 Buczkowice /ul. Lipowska/ - Szczyrk /ul. Olimpijska/	Procentowy udział pojazdów na drodze w roku 2020/2021	Liczba pojazdów w roku 2020/2021 (poj./dobę)	Liczba pojazdów w roku 2025 – prognoza (poj./dobę)
Samochody osobowe	89,67%	10 924	12 235
Motocykle	2,29%	279	313
Lekkie samochody ciężarowe	6,65%	810	851
Samochody ciężarowe	0,58%	71	82
Autobusy	0,70%	85	91
Ciągniki rolnicze	0,11%	13	14
SUMA	100%	12 182	13 586

Źródło: GPR, 2020/2021

Spośród wszystkich pojazdów poruszających się po przebiegających przez teren gminy Szczyrk największy udział mają samochody osobowe 89,67%, co świadczy o dominacji transportu prywatnego. Samochody ciężarowe oraz samochody dostawcze stanowią łącznie 7,23%. Najmniejszy udział przypadł autobusom (0,70%), ciągnikom (0,11%) oraz motocyklom (2,29%).

Transport zbiorowy

Gmina Szczyrk realizuje zadania z zakresu transportu publicznego poprzez członkostwo w Beskidzkim Związku Powiatowo-Gminnym z siedzibą w Bielsku Białej. Transport publiczny funkcjonuje na zasadzie regularnej komunikacji autobusowej zabezpieczając w pełni potrzeby mieszkańców Szczyrku w dojeździe do placówek oświatowych, medycznych, kulturalnych, handlowych, instytucji publicznych oraz zakładów pracy zlokalizowanych na terenie powiatu bielskiego.

4.1.1.2. Niska emisja na terenie gminy Szczyrk

Niska emisja to emisja szkodliwych pyłów i gazów przez emitory znajdujące się na wysokości nie większej niż 40 m. Jej źródłem jest nieefektywne spalanie paliw w domach i samochodach oraz kotłowniach przemysłowych. Wprowadzane do powietrza na tej wysokości zanieczyszczenia gromadzą się wokół miejsca powstania wyrządzając szkody lokalnie (zazwyczaj są to miejsca zwartej zabudowy mieszkalnej).

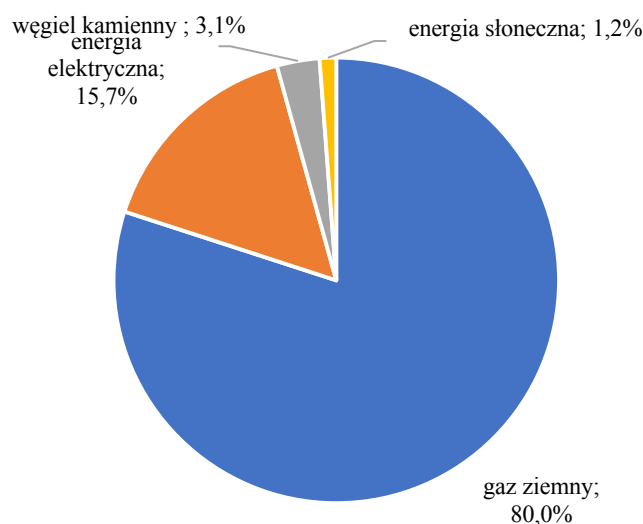
Niska emisja została szczegółowo omówiona w przyjętym uchwałą nr LXV/441/2023 Rady Miejskiej w Szczyrku z dnia 25 lipca 2023 r. przyjęto „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Szczyrk na lata 2023-2030”.

Dla terenu gminy Szczyrk w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej opracowanym w maju 2023 roku sporządzono kontrolną inwentaryzację emisji CO₂ (BEI). W inwentaryzacji za rok bazowy (BEI) przyjęto 2014 rok. BEI opracowano na podstawie Planu gospodarki niskoemisyjnym dla Gminy Szczyrk uchwalonego Uchwałą Nr XXXIV/197/2016 z dnia 29.11.2016 r. Rady Miejskiej Szczyrk. MEI – kontrolna inwentaryzacja została przyjęta dla roku 2020 oraz została opracowana na podstawie: danych ankietowych, danych uzyskanych od przedsiębiorstw energetycznych i dystrybutorów energii, danych uzyskanych z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego (Wojewódzki Bank Zanieczyszczeń Środowiska – WBZŚ), danych ogólnodostępnych (GUS, GDDKiA) oraz obliczeń i szacunków własnych.

W Gminie Szczyrk wyróżniono 5 sektorów odbiorców:

- budynki użyteczności publicznej,
- budynki mieszkalne,
- pozostałe obiekty: handel, przemysł, usługi,
- oświetlenie uliczne,
- transport.

Inwentaryzacją objęto wszystkie budynki użyteczności publicznej należące do gminy Szczyrk – wykonano ją na podstawie zebranych danych ankietowych. Na obszarze gminy znajdują się budynki użyteczności publicznej o różnicowanym przeznaczeniu, wieku i technologii wykonania. Głównym nośnikiem energii wykorzystywanym w obiektach użyteczności był gaz ziemny (80 %) wykorzystywany w celach ogrzewania i przygotowywania ciepłej wody użytkowej. Pozostałymi nośnikami energii były: energia elektryczna (15,7%), węgiel kamienny (3,1%) oraz energia słoneczna (1,2%). Łączne zużycie energii wyniosło 821,15 MWh/rok. Natomiast roczna emisja CO₂ w sektorze budynków użyteczności publicznej w roku kontrolnym 2020 wyniosła 232,09 MgCO₂/rok. Wyniki inwentaryzacji w sektorze budynków komunalnych użyteczności publicznej pokazują znaczący udział gazu sieciowego. Działania na rzecz gospodarki niskoemisyjnej w wymienionym sektorze powinny obejmować: działania termomodernizacyjne (izolacja przegród zewnętrznych w obiektach, w których do tej pory nie podjęto działań modernizacyjnych) oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

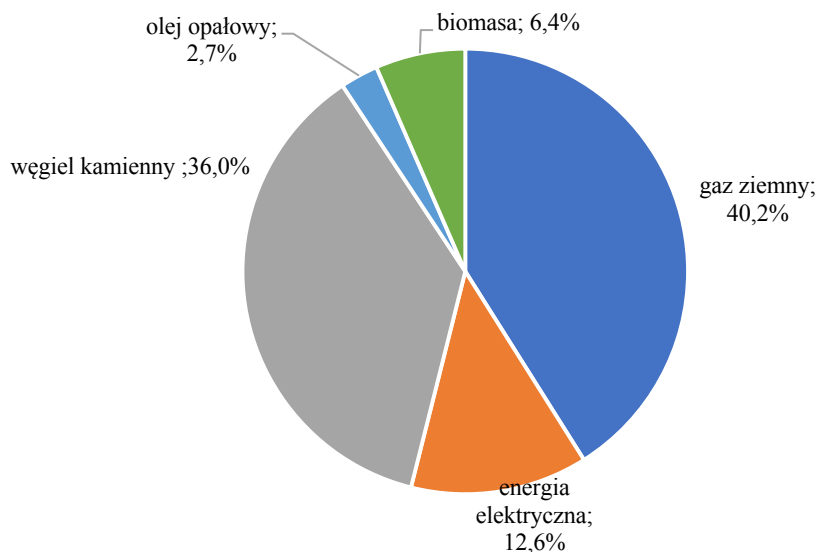

Rysunek 4 Zużycie paliw i energii w budynkach użyteczności publicznej na terenie gminy Szczyrk

Źródło: Planu gospodarki niskoemisyjnym dla Gminy Szczyrk, 2023

Do grupy budynków mieszkalnych zaliczono następujące kategorie: budynki jednorodzinne oraz budynki wielorodzinne. W gminie Szczyrk zlokalizowane jest ponad 1 560 obiektów mieszkalnych. Głównym nośnikiem energii wykorzystywanym w obiektach mieszkalnych był gaz sieciowy (40,2%) oraz węgiel kamienny (36,02%) wykorzystywany w celach ogrzewania i przygotowywania ciepłej wody użytkowej. Ponadto najczęściej wykorzystywanymi nośnikami energii były: energia elektryczna (12,6%), biomasa (6,4%) oraz olej opałowy (2,7%). Pozostałe nośniki stanowiły udział nie przekraczający 1%. Zużycie energii końcowej w roku kontrolnym 2020 w sektorze mieszkaniowym zostało obliczone na 56 564,55 MWh/rok. Odpowiadająca temu roczna emisja CO₂ wyniosła 17 178,46 MgCO₂/rok. Zebrane dane wskazują, że w grupie budynków mieszkalnych działania związane z poprawą stanu istniejącego powinny być nakierowane przede wszystkim na: ograniczenie wykorzystania paliw stałych, zmniejszenie zużycia energii elektrycznej, poprawę charakterystyki

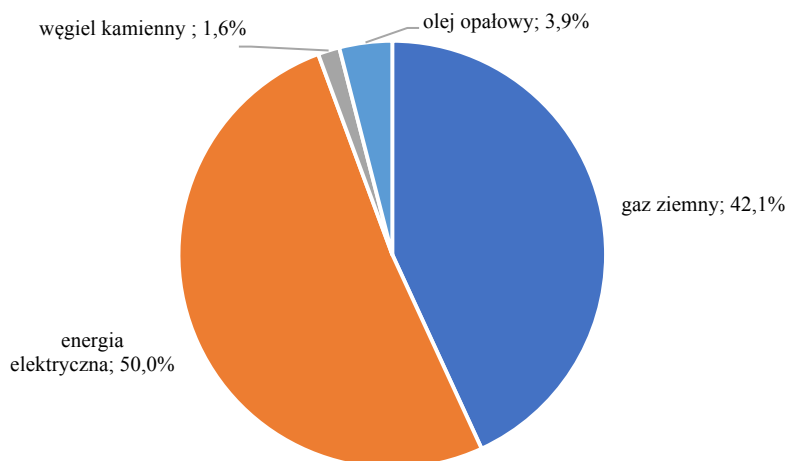
energetycznej budynków poprzez podjęcie działań termomodernizacyjnych. Uzupełnieniem tych działań powinno być szersze wykorzystanie OZE.

Rysunek 5 Zużycie paliw i energii w budynkach mieszkalnych na terenie gminy Szczyrk

Źródło: Planu gospodarki niskoemisyjnym dla Gminy Szczyrk, 2023

Do kategorii „Pozostałe obiekty: handel, przemysł, usługi” zaliczono wszystkie budynki i instalacje należące/pracujące dla potrzeb przedsiębiorstw produkcyjnych i innych podmiotów usługowych bądź handlowych. Głównym nośnikiem energii tu wykorzystywanym jest energia elektryczna (50%). Ponadto najczęściej wykorzystywanymi nośnikami energii są: gaz sieciowy (42,1%), olej opałowy (3,9%) oraz węgiel kamienny (1,6%). Pozostałe nośniki stanowiły udział nie przekraczający 1%. Zużycie energii oraz emisja CO₂ w roku kontrolnym 2020 wyniosły odpowiednio: 31 366,83 MWh/rok oraz 14 482,80 MgCO₂/rok.

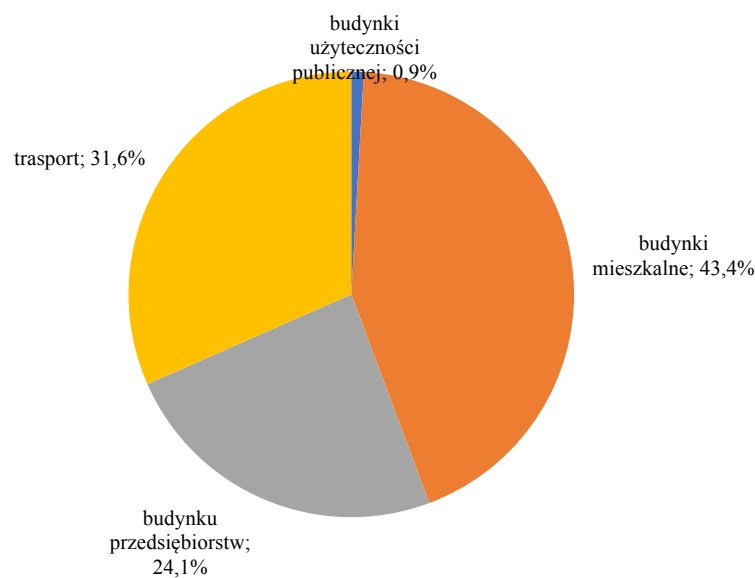
Rysunek 6 Zużycie paliw i energii w budynkach użyteczności publicznej na terenie gminy Szczyrk

Źródło: Planu gospodarki niskoemisyjnym dla Gminy Szczyrk, 2023

Szczególnym kierunkiem rozwoju w obszarze przedsiębiorstw wydaje się być wzrost udziału energii odnawialnej, pokrywającej potrzeby własne podmiotów oraz działania modernizacyjne obejmujące zarówno wymianę linii technologicznych na mniej energochłonne, jak również zadania związane z ociepleniem przegród budowlanych obiektów należących do przedsiębiorstw.

Wielkość zużycia energii dla oświetlenia ulicznego na terenie gminy Szczyrk w 2020 roku wynosiło 328 MWh, co odpowiada emisji wynoszącej 236 MgCO₂.

Gmina Szczyrk nie dysponuje własnym taboru transportu zbiorowego. Potrzeby mieszkańców w tym zakresie świadczą podmioty zewnętrzne. Zdecydowana większość transportu na terenie gminy ma charakter prywatny i komercyjny. Głównym nośnikiem energii wykorzystywanym w sektorze transportu była benzyna (49,1%) i olej napędowy (35,3%). Udział LPG w bilansie paliwowym wynosił ok. 15,4%, zaś energii elektrycznej ok 0,2%. Łącznie bilans zużycia energii końcowej w sektorze „Transport” (obejmujący zarówno sektor publiczny, jak i prywatny oraz komercyjny) wynosił 41 127,2 MWh/rok, co odpowiadało skali emisji na poziomie 10 396,6 MgCO₂/rok.

Rysunek 7 Udział w łącznym zużyciu energii końcowej w Gminie Szczyrk w roku 2020

Źródło: Planu gospodarki niskoemisyjnym dla Gminy Szczyrk, 2023

Łącznie zużycie energii końcowej w Gminie Szczyrk w roku 2020 wynosiło 130 209 MWh. Największy udział w całkowitym zużyciu energii ma sektor mieszkalnictwa – stanowi 43,4% całkowitego zużycia. 31,6% całkowitego zużycia energii przypada na sektor transportu, zaś 24,1% na sektor „handel, usługi, przedsiębiorstwa”. Sumaryczna wartość emisji CO₂ w roku 2020 wynosiła 45 526 MgCO₂. Najwyższą wartością emisji CO₂ charakteryzuje się sektor mieszkalnictwa stanowiący 40,4% całkowitej emisji. 34,1% emisji powodowane jest przez sektor „handel, usługi, przedsiębiorstwa”, a z kolei transport odpowiada za ok. 24,4% wartości emisji CO₂.

Stosunkowo znaczny udział paliw kopalnych jest powodem, dla którego wszelkie działania powinny być nakierowane na wymianę źródeł ciepła na wysokosprawne jednostki. Ponadto powinno kłaść się nacisk na ograniczenie zużycia energii elektrycznej, np. poprzez budowę mikroinstalacji fotowoltaicznych. Znacznie mniejszym zapotrzebowaniem na energię niż sektor transportowy cechuje się sektor przemysłu, handlu i usług. Podkreśla się relatywnie duży udział w strukturze zużycia energii elektrycznej i jeszcze większy udział tego nośnika w ogólnej strukturze emisji CO₂. Wszelkie zatem działania ukierunkowane na ograniczenie zużycia tego nośnika poprzez modernizację linii technologicznych i/lub jego wytwarzaniu w instalacjach OZE (np. fotowoltaicznych) powinno dać stosunkowo najszybszy efekt ekologiczny.

W latach 2020-2023 na terenie gminy Szczyrk realizowano Program ograniczania niskiej emisji, w ramach którego udzielano dotacji do wymiany źródła ciepła (program dofinansowany z WFOŚiGW – Czyste Powietrze) w ramach którego zainstalowano 83 szt. nowych ekologicznych źródeł ciepła (w tym: 39 szt. kotłów gazowych kondensacyjnych klasy efektywności energetycznej minimum A, 1 kocioł na biomasę spełniający wymogi Programu, 4 szt. kotłów na pellet drzewny, 2 szt. kotłów na węgiel spełniających wymogi Programu, 1 kocioł zgazowujący drewno, 26 szt. kotłowni gazowych,

10 szt. pomp ciepła, 7 szt. mikroinstalacji fotowoltaicznych) oraz do termomodernizacji budynków jednorodzinnych i budynków użyteczności publicznej. Działania te szczegółowo opisano w rozdziale 4.1.

4.1.1.3. System ciepłowniczy

W gminie Szczyrk nie funkcjonuje typowy scentralizowany system ciepłowniczy. Budynki mieszkalne w gminie zasilane są głównie z przydomowych kotłowni indywidualnych. Podstawowym nośnikiem energii wykorzystywanym w gminie do celów grzewczych jest gaz ziemny, węgiel, a następnie olej opałowy, drewno oraz w niewielkim stopniu gaz płynny, energia elektryczna oraz odnawialne źródła energii.

4.1.1.4. Zaopatrzenie w gaz

Źródła zaopatrzenia gminy Szczyrk w gaz są zlokalizowane poza terenem gminy Szczyrk. Operatorem Gazociągów Przesyłowych jest spółka GAZ - SYSTEM S.A. Przez gminę nie przebiegają trasy gazociągów wysokiego ciśnienia.

PGNiG S.A. dostarcza do odbiorców zlokalizowanych na obszarze gminy Szczyrk gaz ziemny wysokometanowy typu E (dawniej GZ-50) o następujących parametrach:

- ciepło spalania – zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu gazowego - nie mniejsze niż $34,0 \text{ MJ/m}^3$ – Taryfa, jednakże stanowi, że nie może być mniejsze niż $38,0 \text{ MJ/m}^3$, za standardową przyjmując wartość $39,5 \text{ MJ/m}^3$,
- wartość opałowa – nie mniejsza niż $31,0 \text{ MJ/m}^3$.

Operatorem oraz właścicielem sieci gazowej średniego ciśnienia na terenie gminy Szczyrk jest Górnośląska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. w Zabrzu (PSG). Obrotem gazu ziemnego zajmuje się spółka Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA – Górnośląski Oddział Obrotu Gazem w Zabrzu.

Na podstawie informacji PSG Oddział w Zabrzu, na obszarze gminy na dzień 31.12.2023 roku zlokalizowana jest sieć gazowa o łącznej długości około 90,657 km, w tym:

- sieć gazowa bez przyłączy – 60,840 km,
- przyłącza gazowe – 29,817 km – 1 733 szt. przyłączy.

Sieć gazowa jest w dobrym stanie technicznym i może być źródłem gazu dla potencjalnych odbiorców.

W latach 2020-2023 PSG rozbudował się gazową w gminie o 5,480 km sieci oraz 184 szt. przyłączy do sieci gazowej. Wykonano również prace modernizacyjne na 0,862 km sieci oraz 11 szt. przyłączy do sieci gazowej.

Rozbudowa sieci gazowej jest realizowana na bieżąco w miarę zgłaszanych potrzeb w ramach procesu przyłączeniowego. W aktualnym Planie Rozwoju na lata 2024-2026 PSG przewiduje realizację zadań inwestycyjnych z zakresu rozbudowy sieci gazowej w miejscowości Szczyrk przy ulicach: Południowej, Jagodowej oraz ul. Wrzosowej – Orle Gniazdo.

Zużycie gazu w ostatnich latach kształtowało się następująco:

- 3 754,8 tys m^3/h w 2020 roku,
- 4 320,4 tys m^3/h w 2021 roku,
- 4 370,9 tys m^3/h w 2022 roku,
- 3 982,1 tys m^3/h w 2023 roku⁴.

4.1.1.5. Warunki wykorzystania OZE

Według założeń unijnych alternatywne źródła energii mają w przyszłości stanowić istotny udział w bilansie energetycznym Europy. Celem UE było uzyskanie 20% energii ze źródeł odnawialnych do

⁴ Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Zabrzu – pismo nr PSGZA.RODZ.OA.422.290.24 z dnia 12.06.2024 roku

2020 roku w końcowym zużyciu energii brutto. Do końca 2032 roku ma to być, co najmniej 32% energii z OZE. Zgodnie z celami unijnego pakietu klimatyczno-energetycznego, udział OZE w końcowej konsumpcji energii dla Polski do 2020 roku powinien być wynieść 15%, a do 2030 roku 21%.

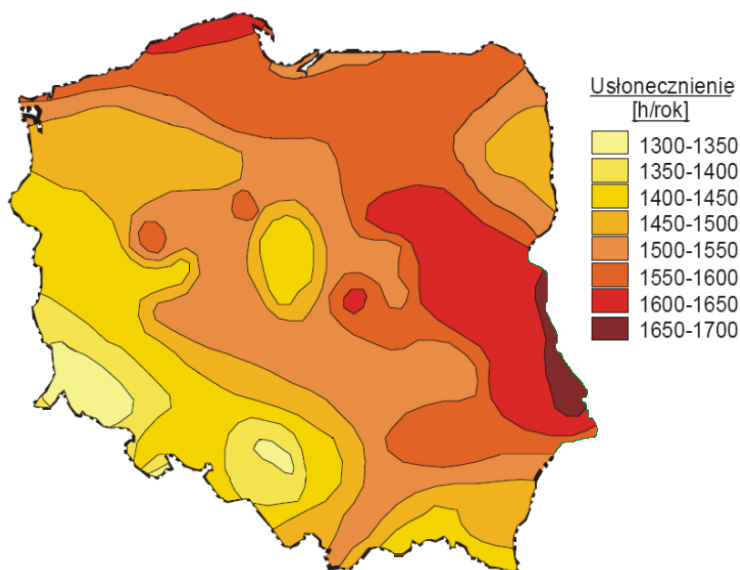
Największy udział w polskim rynku OZE mają elektrownie wiatrowe, wodne i biomasa. Intensywny rozwój fotowoltaiki, zwłaszcza w sektorze mikroinstalacji może uczynić ją w najbliższym czasie drugą (po lądowej energetyce wiatrowej) technologią OZE w Polsce.

Energia słońca

Energia słoneczna jest powszechnie dostępnym, ekologicznie czystym i najbardziej naturalnym z istniejących źródeł energii. Najefektywniej może być wykorzystana lokalnie, zaspokajając zapotrzebowanie na ciepłą wodę użytkową i ogrzewanie pomieszczeń. Dużą zaletą jest jej łatwa adaptacja, zwłaszcza do celów gospodarstwa domowego.

Praktyczne wykorzystanie energii promieniowania słonecznego wymaga oszacowania potencjalnych i rzeczywistych zasobów energii słonecznej na danym obszarze i parametryzacji warunków meteorologicznych dostosowanych do potrzeb technologii przetwarzania energii promieniowania słonecznego w energię elektryczną lub ciepłą.

Istotny wpływ na ilość promieniowania słonecznego, jaka dociera do Ziemi, ma przejrzystość powietrza. Parametr przezroczystości powietrza ulega wahaniom w ciągu dnia w zależności od warunków meteorologicznych. Ponadto, zmniejszenie przejrzystości powietrza, może być wywołane również przez zawieszone w nim liczne cząsteczki pyłu i dymu.

Rysunek 8 Średnie roczne sumy usłonecznienia

Źródło: „Energia & Przemysł” – marzec 2007 na podstawie danych prof. Haliny Lorenc, IMiGW

Gmina Szczyrk położona jest na obszarze rejonu południowego, gdzie średnioroczna suma promieniowania słonecznego wynosi 900-950 kWh/m², natomiast średnie sumy usłonecznienia w ciągu roku wahają się w granicach 1400-1450 h/rok. Powyższe warunki sprawiają, że gmina dysponuje dość dobrymi warunkami dla rozwoju energetyki słonecznej. Preferowanym kierunkiem rozwoju energetyki słonecznej powinno być, zatem instalowanie indywidualnych małych instalacji solarnych i fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej.

Na obszarze Gminy Szczyrk instalacje odnawialnych źródeł energii są wykorzystywane w budynkach jednorodzinnych, budynkach użyteczności publicznej oraz przedsiębiorstwach.

Zgodnie z danymi spółki TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Bielsku-Białej na terenie Gminy Szczyrk według stanu na dzień 31.12.2023 roku zlokalizowanych jest:

- 296 szt. instalacji fotowoltaicznych z mocą zainstalowaną mniejszą lub równą 10 kW,
- 42 szt. instalacji fotowoltaicznych z mocą zainstalowaną większą niż 10 kW⁵.

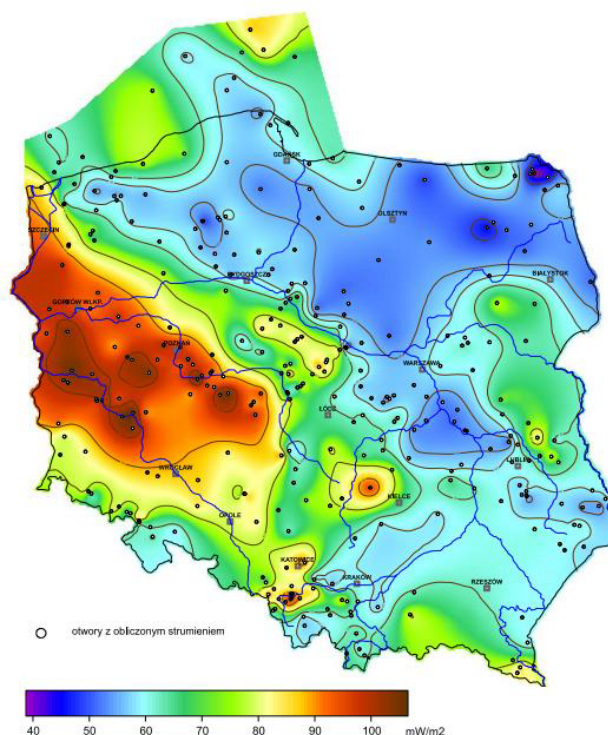
Energia Ziemi

Źródłem energii geotermalnej jest wnętrze Ziemi o temperaturze około 5 400°C, generujące przepływ ciepła w kierunku powierzchni. W celu wydobycia wód geotermalnych na powierzchnię wykonuje się odwierty do głębokości zalegania tych wód. W pewnej odległości od otworu czerpalnego wykonuje się drugi otwór, którym wodę geotermalną po odebraniu od niej ciepła, wtłacza się z powrotem do złoża. Wody geotermalne są z reguły mocno zasolone, jest to powodem szczególnie trudnych warunków pracy wymienników ciepła i innych elementów armatury instalacji geotermalnych. Z uwagi na zróżnicowany poziom energetyczny płynów geotermalnych (w porównaniu do klasycznych kotłowni) można je wykorzystywać:

- do ciepłownictwa (m.in.: ogrzewanie niskotemperaturowe i wentylacja pomieszczeń, przygotowanie ciepłej wody użytkowej),
- do celów rolniczo-hodowlanych (m.in.: ogrzewanie upraw pod osłonami, suszenie płodów rolnych, ogrzewanie pomieszczeń inwentarskich, przygotowanie ciepłej wody technologicznej, hodowla ryb w wodzie o podwyższonej temperaturze),
- w rekreacji (m.in.: podgrzewanie wody w basenie),
- przy wyższych temperaturach do produkcji energii elektrycznej.

W zależności od głębokości, z której eksploatowana jest energia geotermalna, wyróżnia się:

- geotermię płytką (niskiej entalpii) – wykorzystującą energię cieplną gruntu z głębokości do ok. 100 m za pomocą pomp ciepła,
- geotermię głęboką (wysokiej entalpii) – pozyskującą energię cieplną z wnętrza Ziemi, z głębokości kilku kilometrów.

Rysunek 9 Mapa rozkładu gęstości ziemskiego strumienia ciepłego na obszarze Polski

Źródło: <https://www.mos.gov.pl/> (Szewczyk & Gientka, 2009)

⁵ TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Bielsku-Białej – pismo z dnia 06 czerwca 2024 roku znak sprawy: TD24-060039787-03

Analizując powyższą mapę rozkładu gęstości strumienia ciepłego można stwierdzić, iż budowa instalacji geotermalnych wysokiej entalpii w gminie Szczyrk jest uzasadniona. Według mapy gęstość strumienia ciepłego w rejonie gminy wynosi maksymalnie 80-90 mW/m². Położenie gminy w obrębie dwóch wielkich jednostek geotektonicznych (Karpacie i Zewnętrzne Karpaty Wschodnie) oraz dwóch prowincji geotermalnych (karpackiej i przedkarpackiej) jest korzystne dla zagadnień rozwoju geoenergetyki w gminie. Wody takie mogą być wykorzystywane np. w ciepłownictwie, suszarnictwie, chłodnictwie, warzywnictwie, balneologii oraz rekreacji.

Należy zaznaczyć, że eksploatacja energii geotermalnej powoduje również problemy ekologiczne, z których najważniejszy polega na kłopotach związanych z emisją szkodliwych gazów uwalnianych się z płynu. Dotyczy to przede wszystkim siarkowodoru (H₂S), który powinien być pochłonięty w odpowiednich instalacjach, podrażniających koszt produkcji energii. Inne potencjalne zagrożenia dla zdrowia powoduje radon (produkt rozpadu radioaktywnego uranu) wydobywający się wraz z parą ze studni geotermalnej.

Na terenie całej gminy Szczyrk można wykorzystać geotermię płytka przy zastosowaniu indywidualnych pomp ciepła. Pompa ciepła jest urządzeniem przenoszącym ciepło z ogólnie dostępnego środowiska cechującego się niewyczerpalnymi zasobami energii, tj. gruntu, wody lub powietrza (dolne źródło ciepła) do górnego źródła ciepła w postaci ciepła o wyższej temperaturze. Proponowane jest wspieranie przez gminę podmiotów i właścicieli budynków instalujących rozwiązania wykorzystujące pomy ciepła w pozyskiwaniu środków finansowych na tego typu przedsięwzięcia.

Biomasa

Jednym ze źródeł energetycznych biomasy użytkowanych w kotłach jest słoma⁶. To „dojrzałe lub wysuszone żdźbła roślin zbożowych”, a także wysuszone rośliny strączkowe, len czy rzepak. Charakteryzuje się dużą zawartością suchej masy (około 85%). W energetyce zastosowanie znajduje słoma wszystkich rodzajów zbóż oraz rzepaku i gryki, natomiast szczególnie cenną jest słoma żytnia, pszena, rzepakowa i gryczana oraz osadki kukurydzy.

Słoma jest wykorzystywana głównie jako pasza lub podściółka w hodowli zwierząt gospodarskich, zaś do celów energetycznych wykorzystuje się jedynie jej nadwyżki. Wykorzystanie nadwyżek w celach energetycznych pozwala uniknąć ich spalania na polach, chroniąc tym samym stan środowiska naturalnego.

Powierzchnia użytków rolnych na terenie Gminy Szczyrk zgodnie z danymi Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 roku wynosi 111,61 ha, jednakże nie są one użytkowane pod zasiewy. W związku z tym potencjał energetyczny słomy pochodzącej z produkcji rolnej jest zerowy.

Biogaz

Najczęściej stosowanymi substratami do produkcji biogazu rolniczego są nawozy naturalne, wśród których wymienić należy gnojowicę oraz obornik. Obliczenie możliwego zysku energetycznego z biomasy pochodzącej z hodowli zwierząt opiera się na wskaźniku wielkości produkcji biogazu oraz wykorzystaniu liczby sztuk dużych zwierząt. W tabeli poniżej przedstawiono wskaźnik wielkości produkcji biogazu w przeliczeniu na sztuki duże zwierząt.

Tabela 6 Wskaźnik wielkości produkcji biogazu w przeliczeniu na sztuki duże [m³/SD/d]

Bydło	Trzoda chlewna	Drób
1,5	1,5	3,75

Źródło: Odchody zwierząt jako substrat dla biogazowni [<http://bio-gazownie.edu.pl/>]

⁶ źródło: „Mała Encyklopedia Rolnicza”

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę zwierząt w gospodarstwach na terenie gminy Szczyrk. Zakładając, że z 1m³ biogazu można wyprodukować 2,1 kWh energii elektrycznej (przy zakładanej sprawności układu 33%) potencjał energetyczny przedstawia się następująco:

Tabela 7 Pogłowie zwierząt gospodarskich na terenie gminy Szczyrk oraz produkcja biogazu

Rodzaj zwierząt	Liczba zwierząt* [szt.]	Biogaz [m ³ /rok]	Produkcja energii [kWh/rok]
Bydło	19	28,5	59,85
Trzoda chlewna	0	0	0
Kury	165	618,75	1 299,375
SUMA		647,25	1 359,225

Źródło Spis Rolny, 2020

Jak ukazuje powyższa tabela biogaz i energię elektryczną można pozyskać jedynie wykorzystując bydłęce i kurze odchody. Potencjał energetyczny nawozów naturalnych jest znikomy i wynosi jedynie 1 359,225 kWh/rok. Biorąc pod uwagę trudności z zebraniem całości zwierzęcych odchodów do dalszych obliczeń przyjęto redukcję ilości odchodów oraz zysku energetycznego o 40%.

Na chwilę obecną na terenie gminy Szczyrk nie ma zlokalizowanych przemysłowych źródeł wytwarzania energii z biomasy lub biogazu rolniczego.

4.1.2. Analiza SWOT

Powietrze atmosferyczne	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
duży nakład na działania zmniejszające zużycie energii oraz emisję gazów cieplarnianych duże nakłady na wymianę źródeł ciepła na bardziej ekologiczne korzystne warunki dla rozwoju i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii nakłady na bieżące modernizacje i remonty dróg	niska efektywność energetyczna części budynków spalanie paliw stałych niskiej jakości niska świadomość społeczna dotycząca racjonalnego wykorzystania energii i źródeł odnawialnych
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
zainteresowanie mieszkańców wykorzystaniem nowoczesnych źródeł energii i OZE coraz niższy koszt instalacji odnawialnych źródeł energii źródła finansowania programy rządowe	możliwy napływ zanieczyszczeń spoza granic gminy – z aglomeracji śląskiej brak środków na finansowanie inwestycji słabe zainteresowania mieszkańców odnawialnymi źródłami energii i odchodzeniem od paliw stałych duży przyrost liczby pojazdów poruszających się w obrębie gminy

Źródło: opracowanie własne

4.1.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu powietrza atmosferycznego

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2024 r. poz. 54, z późn. zm.) ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez:

- utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach,

- zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu, co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane,
- zmniejszanie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach.

Ocenę jakości powietrza na terenie gminy Szczyrk przeanalizowano w oparciu o dane z Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska - dane ze stacji pomiarowej w Żywcu. Na tej podstawie można stwierdzić, iż w ostatnich latach ulegała ona poprawie i odpowiada ona obowiązującym normom.

W ostatnich latach mieszkańcy gminy brali udział w programach realizowanych przez Gminę Szczyrk i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach (Czyste Powietrze), dzięki czemu w ostatnich latach wymieniano nieekologicznie źródła ciepła oraz prowadzono termomodernizację budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych.

Wpływ na złą jakość powietrza w gminie niewątpliwie ma kilka czynników, w tym nadmierne straty energetyczne związane m.in. z brakiem izolacji cieplnej budynków. Znaczną emisję charakteryzuje również spalanie paliw w pojazdach, co związane jest z ich ilością, złym stanem technicznym oraz niedostatecznie rozwiniętą infrastrukturą towarzyszącą ciągom komunikacyjnym.

Analiza SWOT wykazała, iż zagrożeniem dla gminy mogą być niewystarczające środki finansowe na modernizację i budowę infrastruktury drogowej, jak również słabe zainteresowanie mieszkańców i przedsiębiorców działaniami zmniejszającymi energochłonność budynków i wymianą źródeł ciepła na ekologiczne.

Poprawa jakości powietrza w kolejnych latach powinna nastąpić poprzez realizację działań naprawczych, zaplanowanych w ramach Programu ochrony powietrza w odniesieniu do wszystkich źródeł emisji. Efektem realizacji Programu powinno być zmniejszenie wielkości emisji zanieczyszczeń emitowanych do powietrza, głównie ze źródeł powierzchniowych, a także komunikacyjnych.

W zakresie emisji powierzchniowej, poza działaniami realizowanymi w ramach programów ochrony powietrza, a także działaniami Gminy Szczyrk w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, największe znaczenie może mieć wprowadzanie norm na małe źródła energii oraz wymuszone przepisami działania na rzecz podniesienia efektywności energetycznej.

Działaniami, które pozwolą na redukcję emisji szkodliwych substancji, jak również podniesienie komfortu życia mieszkańców będą termomodernizacje budynków, modernizacja lokalnych i indywidualnych kotłowni, wymiana instalacji grzewczej oraz wprowadzenie energooszczędnego oświetlenia (w budynkach i na ulicach). W zakresie emisji liniowej możliwe jest jej znaczne zredukowanie poprzez podejmowanie działań na rzecz podniesienia efektywności energetycznej transportu. W związku z nasilającym się ruchem indywidualnym należy rozwijać transport publiczny.

W harmonogramie realizacji zadań własnych i monitorowanych zapisano zadania zarówno dotyczące opracowania dokumentów planistycznych MPZP, dokumentów w dziedzinie energetyki i zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, realizacji Programu Ochrony Powietrza, poprawy warunków energetycznych w budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych, a także poprawy jakości dróg w tym efektywności oświetlenia.

Ochrona powietrza powinna zostać ujęta w opracowywanych przez Gminę Szczyrk dokumentach planistycznych takich jak plany gospodarki niskoemisyjnej, programy ograniczania niskiej emisji, projekty założeń zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

4.2. Hałas

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zagrożeń hałasem.

Tabela 8 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SZCZYRK NA LATA 2018-2021 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2025“			
Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Ograniczenie hałasu przemysłowego na skutek zwiększenia działalności kontrolnej i inspekcyjnej oraz wdrażania zaleceń pokontrolnych	WIOŚ Katowice W latach 2020-2023 WIOŚ w Katowicach przeprowadził 7 kontroli w przedsiębiorstwach zlokalizowanych na terenie Gminy Szczyrk, w tym 1 w zakresie ochrony przed hałasem – w firmie Wódki Regionalne Sp. z o.o. W wyniku kontroli stwierdzono naruszenia obowiązujących przepisów. Zrealizowano zalecenia pokontrolne.	1 kontrola
2.	Stosowanie zabezpieczeń akustycznych na wymagających tego odcinkach dróg oraz działania zawarte w POH	Zarządzający drogami Brak jest danych dotyczących realizacji zadania.	
3.	Stosowanie odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego, umożliwiających ograniczenie emisji hałasu do środowiska	Gmina Szczyrk Wg stanu na 31.12.2023 rok 48% powierzchni gminy jest objęte obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego. W latach 2021-2023 uchwalono 4 MPZP. W każdym z nich uwzględniono zapisy umożliwiające ograniczenie emisji hałasu do środowiska. Ponadto w 2023 przyjęto: - Uchwałę z dnia 10.02.2023 roku Nr LIX/406/2023 Rady Miejskiej w Szczyrku w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Szczyrk, - Zmianę części tekstowej "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Szczyrk" przyjęta Uchwałą Nr LXIX/470/2023 z dnia 28 listopada 2023 roku.	4 MPZP
4.	Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu	Gmina Szczyrk W ostatnich latach brak jest szczegółowych danych dotyczących realizacji zadania.	-
5.	Bieżący monitoring poziomów hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	WIOŚ w Katowicach W latach 2022-2023 Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, nie prowadził w ramach PMŚ na terenie gminy Szczyrk badań stanu klimatu akustycznego. Według bazy danych EHAŁAS w analogicznym okresie na terenie gminy Szczyrk, nie przeprowadzono pomiarów hałasu komunikacyjnego i przemysłowego.	brak pomiarów

6.	Działania administracyjne mające na celu ograniczenia hałasu z zakładów	Powiat Bielski Na terenie Gminy Szczyrk jest 1 firma posiadająca aktualną decyzję wydaną przez Starostę Bielskiego ustalającą dopuszczalny poziom emitowanego hałasu do środowiska.	
----	---	---	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Szczyrk

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 9 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie hałasu

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2023
1	Przekroczenie poziomów emisji hałasu	brak badań WIOŚ na terenie gminy	brak badań WIOŚ na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ/GIOŚ, 2024 rok

4.2.1. Opis stanu obecnego

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N oraz z uwzględnieniem pozostałych danych, w szczególności demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu.

4.2.1.1. Hałas przemysłowy

Oddziaływanie akustyczne związane z działalnością gospodarczą na terenie gminy Szczyrk uwarunkowane jest emisją hałasu pochodzącą z działalności gospodarczych i zakładów, które stanowią źródło emisji hałasu. Główną sferą działalności na terenie gminy Szczyrk są handel, budownictwo oraz usługi.

Działanie zakładów nie powinno powodować przekroczeń standardów, jakości środowiska i dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku poza teren, do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny. Funkcjonowanie ich jest czasem źródłem konfliktów z mieszkańcami, gdyż przedsiębiorstwa te stwarzają uciążliwości i dyskomfort akustyczny. W takich sytuacjach mieszkańcy zgłaszają uciążliwości, co skutkuje kontrolą WIOŚ, a w przypadku przekroczeń przekazaniem sprawy do Starosty, co skutkuje wydaniem decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu.

Marszałek Województwa Śląskiego nie wydawał pozwoleń zintegrowanych dla firm działających na obszarze Gminy Szczyrk⁷.

Na terenie gminy Szczyrk brak jest przedsiębiorstw posiadających pozwolenie zintegrowane wydane przez Starostę Powiatu Bielskiego. Ponadto na terenie Gminy Szczyrk jest 1 firma posiadających aktualną decyzję wydaną przez Starostę Bielskiego ustalającą dopuszczalny poziom emitowanego hałasu do środowiska⁸.

W 2023 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził na terenie gminy 1 kontrolę przedsiębiorców w zakresie ochrony przed hałasem – w firmie Wódki Regionalne Sp. z o.o., w tym także w zakresie emisji hałasu.

Wg stanu na 31.12.2023 rok 48% powierzchni gminy jest objęte obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego. W latach 2021-2023 uchwalono 4 MPZP. We wszystkich MPZP uwzględniono zapisy dotyczące zapewnienia właściwych warunków ochrony przed hałasem.

⁷ Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego - pismo z dnia 14.06.2024 roku znak sprawy OE-AD-UI.706.197.204 OE-AD-UI.KW-000360/24

⁸ Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej – pismo z dnia 19.06.2024 r. znak: WS.604.41.2024.OA.

4.2.1.2. Hałas drogowy

Jednym z czynników wpływających na stan klimatu akustycznego na terenie gminy jest hałas komunikacyjny, do którego zalicza się hałas drogowy. Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu, jest to hałas typu liniowego. Z przeprowadzonych analiz wynika, że najbardziej uciążliwy jest hałas drogowy, generowany przez pojazdy samochodowe, który ma charakter ciągły i obejmuje swoim zasięgiem coraz większy obszar. Przez ostatnie lata liczba samochodów na drogach systematycznie rośnie, co powoduje wzrost emisji hałasu, nie tylko przez pojazdy osobowe, ale również przez pojazdy ciężarowe i motocykle.

Głównym źródłem emisji hałasu drogowego na terenie gminy są:

- droga wojewódzka – 12,1 km,
- drogi powiatowe – 4,613 km,
- drogi gminne – 28,7 km.

Na terenach dróg wojewódzkich i powiatowych brak jest ekranów akustycznych. Nie przewiduje się również budowy nowych. W ostatnich latach na drogach powiatowych nie wykonywano również komunikacyjnej oceny akustycznej.

Na drodze krajowej i drogach powiatowych jak również na obiektach mostowych w ciągu dróg wykonywane są coroczne przeglądy ich stanu technicznego na bazie których planowane są niezbędne prace remontowe do realizacji. Odcinki dróg oraz mosty, które są w najgorszym stanie technicznym podlegają sukcesywnym remontom w miarę posiadanych przez ZDW w Katowicach oraz ZDP w Bielsku-Białej środków finansowych. Działania te są również realizowane poprzez remonty i modernizacje dróg gminnych oraz odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dotyczących zagospodarowania terenów bezpośrednio usytuowanych w sąsiedztwie głównych dróg.

Układ komunikacyjny na terenie gminy, jakość dróg, wzrost zatłoczenia systemu drogowego, nakładanie się ruchu tranzytowego na ruch lokalny, lokalizacja zabudowy mieszkaniowej w bezpośredniej bliskości ciągów komunikacyjnych jest przyczyną emisji hałasu do środowiska. Obciążenie dróg na terenie gminy Szczyrk szczególnie w sezonie zimowym należy zaliczyć do wysokich.

Z uwagi na natężenie ruchu drogowego, nie jest wymagana ocena akustyczna dla dróg powiatowych zlokalizowanych w obrębie administracyjnych gminy Szczyrk.

W 2019 roku opracowano „Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego do roku 2023 dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż odcinków dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie i odcinków linii kolejowych o natężeniu ruchu powyżej 30 000 pociągów rocznie”. Program przyjęto uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr VI/12/8/2019 z dnia 26 sierpnia 2019 roku. Celem Programu jest wyszczególnienie podstawowych kierunków i zakresu działań niezbędnych do przywrócenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. W rejonie gminy Szczyrk program objął odcinek drogi wojewódzkiej nr 942 zaczynający się na południowej granicy miasta Bielsko-Biała a kończący w Szczyрку przy skrzyżowaniu ulic Myśliwskiej, Salmopolskiej i Olimpijskiej. Fragment analizowanego odcinka przebiegający przez teren gminy Szczyrk to odcinek: Buczkowice (ul. Lipowska) – Szczyrk (ul. Olimpijska) o długości 5,939 km. Na odcinku stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu drogowego:

- Przekroczenia L_{DWN} - sięgają pierwszej linii zabudowy i ich wartość przy budynkach chronionych dochodzi do 5 dB. W paru miejscach przekroczenie osiąga wartości do 10 dB,
- Przekroczenia L_N - sięgają pierwszej linii zabudowy i ich wartość przy budynkach chronionych dochodzi do 10 dB.

W latach 2020-2022 na zlecenie Zarządu Dróg Wojewódzkich w Katowicach opracowana została Strategiczna Mapa Hałasu, w ramach której wykonywane zostały m.in. pomiary poziomu hałasu w środowisku w związku z eksploatacją dróg, na odcinkach dróg wojewódzkich na których średnioroczne natężenie ruchu wynosi powyżej 3 mln pojazdów. Przedmiotowa SMH objęła m.in.

odcinek drogi wojewódzkiej nr 942 zlokalizowany w granicach administracyjnych gminy Szczyrk na odcinku od Buczkowice/ul. Lipowska/ - do Szczyrk /ul. Olimpijska/^{9 10}.

W latach 2022-2023 Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, nie prowadził w ramach PMŚ na terenie gminy Szczyrk badań stanu klimatu akustycznego. Według bazy danych EHAŁAS w analogicznym okresie na terenie gminy Szczyrk, nie przeprowadzono pomiarów hałasu komunikacyjnego i przemysłowego.

4.2.2. Analiza SWOT

Hałas	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
atrakcyjne położenie gminy – dobra dostępność komunikacyjna jedno przedsiębiorstwo posiada decyzję o dopuszczalnej emisji hałasu	powiększająca się liczba pojazdów ruch pojazdów spalinowych na drogach leśnych
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
realizacja corocznych inwestycji drogowych bieżące kontrole WIOŚ w przedsiębiorstwach	zwiększanie się ilości pojazdów może stwarzać dyskomfort akustyczny dla mieszkańców zamieszkujących tereny wzdłuż dróg rozwój gminy może prowadzić do dalszego zwiększenia ilości pojazdów a tym samym rozwoju sfery handlowej i zwiększenia emisji hałasu

Źródło: opracowanie własne

4.2.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zagrożeń hałasem

Hałas wpływa na jakość życia ludności, zwłaszcza na obszarach zurbanizowanych. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska.

Skrócona analiza SWOT wykazała, iż zagrożeniem dla gminy w sytuacji nasilającego się hałasu może być pogłębiający się dyskomfort mieszkańców szczególnie tych zamieszkujących tereny wzdłuż drogi krajowej oraz dróg powiatowych.

W sytuacjach przedsiębiorstw, z których działalnością nierozzerwalnie wiąże się emisja hałasu obowiązkiem przedsiębiorców jest minimalizacja hałasu poprzez wyciszanie zakładów i magazynów oraz maszyn i urządzeń przez zastosowanie odpowiednich rozwiązań technicznych.

W związku z tym w harmonogramach realizacji zadań zapisano, iż ważnym zadaniem jest kontynuacja działań administracyjnych realizowanych w razie potrzeby przez Starostę Bielskiego polegających na wydawaniu decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu.

Analiza SWOT wykazała, iż mocną stroną gminy jest jej dobra dostępność komunikacyjna. Na terenie gminy zlokalizowany jest 1 odcinek drogi wojewódzkiej nr 942 oraz drogi powiatowe i gminne, które w ostatnich latach były modernizowane m.in. przez ZDW w Katowicach oraz ZDP w Bielsku-Białej. Inwestycje drogowe były realizowane przez Gminę Szczyrk. W kolejnych latach planowane są dalsze prace modernizacyjne.

W związku z takim stanem w harmonogramach realizacji zadań zapisano, iż zadaniami do realizacji są modernizacje drogi krajowej, dróg powiatowych oraz gminnych. Zadania te zapisano w harmonogramie realizacji zadań własnych – do realizacji przez Gminę Szczyrk oraz zadań monitorowanych do realizacji przez ZDW w Katowicach oraz ZDP w Bielsku-Białej.

Bardzo ważnym, ciągłym zadaniem do realizacji w każdej dziedzinie środowiskowej w tym także w zakresie hałasu jest edukacja ekologiczna. Zadanie to zapisano w harmonogramie realizacji zadań

⁹ źródło: pismo Zarządu Dróg Wojewódzkich w Katowicach z dnia 27.06.2024 r. znak sprawy: WI.112.33.2024.EWRE.10585.24

¹⁰ źródło: pismo GIOŚ Departament Monitoringu Środowiska RWMS w Katowicach z dnia 27.06.2024 r. znak sprawy: DMS-KA.731.32.2024

własnych do realizacji przez Gminę, a finansowane ze środków własnych, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach lub innych źródeł zewnętrznych.

4.3. Promieniowanie elektromagnetyczne

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie promieniowania elektromagnetycznego.

Tabela 10 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SZCZYRK NA LATA 2018-2021 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2025“			
Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie niekonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Gmina Szczyrk Wg stanu na 31.12.2023 rok 48% powierzchni gminy jest objęte obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego. W latach 2021-2023 uchwalono 4 MPZP. W każdym z nich uwzględniono zapisy ograniczające oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie niekonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego. Ponadto w 2023 przyjęto: Uchwałę z dnia 10.02.2023 roku Nr LIX/406/2023 Rady Miejskiej w Szczyрку w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Szczyrk, Zmianę części tekstowej "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Szczyrk" przyjęta Uchwałą Nr LXIX/470/2023 z dnia 28 listopada 2023 roku.	4 MPZP
2.	Gromadzenie danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń	Powiat Bielski Starosta Bielski prowadzi rejestr instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagające zgłoszeń. W latach 2022-2023 2 przedsiębiorstw z terenu gminy Szczyrk dokonały zgłoszenia instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne	2 zgłoszenia
3.	Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych	WIOŚ w Katowicach W ramach realizacji PMS na terenie gminy Szczyrk w latach 2022-2023 przeprowadzono 1 pomiar okresowy (monitoringowy) promieniowania elektromagnetycznego (PEM) w punkcie zlokalizowanym w rejonie ulicy Myśliwskiej. Średni poziom składowej elektrycznej promieniowania elektromagnetycznego w badanym punkcie wyniósł 1,0 V/m. Pomiar wykonano w dniu 31.10.2022 roku. Analiza przeprowadzonego pomiaru monitoringowego nie wykazała przekroczenia dolnej granicy wartości dopuszczalnej poziomów pola elektromagnetycznego w środowisku, dla badanego zakresu częstotliwości, wynoszącej 28 V/m, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r. poz. 2448).	1 punkt monitoringowy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Szczyrk

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 11 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie promieniowania elektromagnetycznego

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017*	Stan aktualny 2023**
1.	Wyniki pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych (WIOŚ) [V/m]	2,07 V/m	1,0 V/m
2.	Liczba punktów z przekroczeniami norm oddziaływania pól elektromagnetycznych (WIOŚ) [szt.]	0	0

* PMŚ z 2018 roku

** PMŚ z 2022 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ/GIOŚ, 2024 rok

4.3.1. Opis stanu obecnego

Instalacjami emitującymi promieniowanie elektromagnetyczne są:

- linie przesyłowe wysokiego, średniego i niskiego napięcia,
- stacje transformatorowe, instalacje radiokomunikacyjne, takie jak:
 - stacje bazowe telefonii komórkowej,
 - stacje radiowe i telewizyjne.

Według ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2024 r. poz. 54, 834, 1089) prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne, które są:

- stacjami elektroenergetycznymi lub napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi o napięciu znamionowym nie niższym niż 110 kV,
- instalacjami radiokomunikacyjnymi, radionawigacyjnymi lub radiolokacyjnymi, emitującymi pola elektromagnetyczne, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitującymi pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz,

są obowiązani do wykonania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Pomiary te wykonywane są:

- bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia;
- każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy instalacji lub urządzenia.

Wyniki pomiarów przekazuje się Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska i Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu.

Właścicielem poszczególnych elementów systemu elektroenergetycznego na obszarze Gminy Szczyrk jest spółka TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Bielsku-Białej.

Podstawowym źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego na terenie Gminy Szczyrk według stanu na dzień 31.12.2023 roku są:

- linie napowietrzne WN – 850,64 m,
- linie napowietrzne SN – 18 696,00 m,
- linie kablowe SN – 63 246,00 m,
- linie napowietrzne nN – 83 747,00 m,
- linie kablowe nN – 45 313,50 m

- 74 szt. stacji transformatorowych SN/nN¹¹.

Na terenie gminy źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego jest także 24 anten telefonii komórkowej zlokalizowanych w 9 stacjach bazowych telefonii komórkowej (według bazy danych Btsearch)¹².

W 2019 roku został zniesiony obowiązek pozwoleń na lokalizację instalacji emitującej pola elektromagnetyczne, aktualnie niezbędne jest tylko zgłoszenie nowej lub modernizowanej instalacji do Starostwa Powiatowego w Bielsku-Białej. Starosta prowadzi Rejestr instalacji mogących oddziaływać na środowisko, których emisja nie wymaga pozwolenia. W latach 2022-2023 2 przedsiębiorstwa z terenu gminy Szczyrk dokonały zgłoszenia instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne, w tym:

- 1 w 2022 roku,
- 1 w 2023 roku¹³.

Zadania w zakresie oceny poziomów promieniowania elektromagnetycznego i ich zmian dokonuje od 2019 roku Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Pomiary monitoringowe promieniowania elektromagnetycznego prowadzone są w cyklach trzyletnich, łącznie w 135 punktach pomiarowych (po 45 w każdym roku) rozmieszczonych na terenie całego województwa śląskiego. Rok 2020 był ostatnim rokiem, w którym monitoringowe badania PEM realizowane były w trzyletnich cyklach – na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2007 nr 221 poz. 1645). Od 2021 roku obowiązuje nowe rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2020 poz. 2311), które znacznie zmieniło system monitoringowy pomiarów PEM w Polsce.

Punkty pomiarowe, w których wykonuje się okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, wyznacza się aktualnie dla każdego województwa w ramach państwowego monitoringu środowiska dla stałej sieci monitoringu oraz dla monitoringu badawczego.

W ramach stałej sieci monitoringu punkty wyznacza się w każdym mieście dla dwuletniego cyklu pomiarowego, według zasady:

- poniżej 20 000 mieszkańców - 1 punkt pomiarowy,
- w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców - 2 punkty pomiarowe
- w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców - 3 punkty pomiarowe,
- w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe, powyżej 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe i 3 punkty pomiarowe na każde rozpoczęte kolejne 100 000 mieszkańców - w każdym mieście.

W ramach monitoringu badawczego wyznacza się jeden punkt pomiarowy w każdej gminie wiejskiej, dla czteroletniego cyklu pomiarowego.

W ramach realizacji PMŚ na terenie gminy Szczyrk, w latach 2022-2023 przeprowadzono 1 pomiar okresowy (monitoringowy) promieniowania elektromagnetycznego (PEM) w punkcie zlokalizowanym w rejonie ulicy Myśliwskiej. Średni poziom składowej elektrycznej promieniowania elektromagnetycznego w badanym punkcie wyniósł 1,0 V/m. Pomiar wykonano w dniu 31.10.2022 roku.

Analiza przeprowadzonego pomiaru monitoringowego nie wykazała przekroczenia dolnej granicy wartości dopuszczalnej poziomów pola elektromagnetycznego w środowisku, dla badanego zakresu częstotliwości, wynoszącej 28 V/m, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r. poz. 2448).

¹¹ TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Bielsku-Białej – pismo z dnia 06 czerwca 2024 roku znak sprawy: TD24-060039787-03

¹² <http://beta.btsearch.pl>

¹³ Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej – pismo z dnia 19.06.2024 r. znak: WS.604.41.2024.OA.

Ponadto zgodnie z danymi zawartymi w Rejestrze zawierającym informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych na podstawie pomiarów innych niż monitoringowe, w granicach gminy Szczyrk nie wykazano występowania takich terenów¹⁴.

Na poziomie gminy jedyną możliwością ograniczania promieniowania są odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

4.3.2. Analiza SWOT

Promieniowanie elektromagnetyczne	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
na terenie gminy i w całym województwie śląskim brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów promieniowania 1 punkt monitoringowy zlokalizowany na terenie gminy	stale zwiększający się zasięg sieci kablowych i bezprzewodowych w okolicy, co docelowo może powodować przekroczenia dopuszczalnych poziomów promieniowania
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
dalsze badania poziomu promieniowania	możliwość zwiększenia się poziomu promieniowania elektromagnetycznego

Źródło: opracowanie własne

4.3.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie promieniowania elektromagnetycznego

Instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są przede wszystkim linie przesyłowe średniego i niskiego napięcia stacje transformatorowe oraz instalacje radiokomunikacyjne. W związku z presją mieszkańców na rozwój zasięgu linii elektroenergetycznych oraz zasięgu telefonii komórkowej powstaje coraz większa liczba instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne.

Podstawowym elementem ochrony przed polami elektromagnetycznymi jest informacja o występujących poziomach pól. Informacje takie przekazuje do publicznej wiadomości GIOS prowadząc pomiary w ramach PMŚ.

Pomiary przeprowadzają także przedsiębiorstwa bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia i każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy urządzenia.

W ramach minimalizacji oddziaływania istniejących instalacji emitujących pola elektromagnetyczne zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2024 r. poz. 54, 834, 1089) oraz Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie zgłoszenia instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne przedsiębiorstwa posiadające instalacje zgłaszają do Starosty Bielskiego fakt oddania do eksploatacji instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne. Na podstawie tych zgłoszeń prowadzony jest Rejestr instalacji mogących oddziaływać na środowisko.

Zgodnie z przepisami prawnymi prowadzenie rejestru będzie kontynuowane w kolejnych latach.

Dla określenia aktualnych stanów promieniowania elektromagnetycznego Główny Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi corocznie według ustalonego harmonogramu na terenie całego województwa śląskiego badania poziomów promieniowania. Wyniki badań nie wykraczają poza dopuszczalne poziomy, niemniej jednak brakuje w miejscowych planach ograniczeń dla powstawania nowych instalacji, dlatego w perspektywie lat może nastąpić wzrost poziomu promieniowania.

¹⁴ źródło: pismo GIOŚ z dnia 27.06.2024 r. znak sprawy: DMS-KA.731.32.2024

4.4. Zasoby wodne

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zasobów wodnych.

Tabela 12 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SZCZYRK NA LATA 2018-2021 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2025“ System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi umożliwiające zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu w tym wzmocnienie monitoringu wód	WIOŚ w Katowicach W 2022 roku w obrębie rejonu gminy Szczyrk w dwóch JCWP odnotowano umiarkowany stan ekologiczny, w dwóch JCWP stan ekologiczny określono jako słaby, a w jednym JCWP jako zły. We wszystkich badanych JCWP stan chemiczny został określony jako stan chemiczny poniżej dobrego. Aktualny stan jakości badanych JCWP na terenie gminy Szczyrk określono jako zły. Na terenie gminy Szczyrk w latach 2022-2023 roku nie ma zlokalizowanych punktów pomiarowo-kontrolnych. Najbliżej zlokalizowany punkt pomiarowy dla JCWP Żylica znajduje się na obszarze powiatu żywieckiego, w gminie Łodygowice. W latach 2022-2023 na terenie gminy Szczyrk nie były zlokalizowane punkty pomiarowe monitoringu wód podziemnych w ramach PMS. W najbliższej odległości od granic gminy (ok 4 km) prowadzono badania w punkcie sieci krajowej ID Monitoring 339 Kamienica (gmina Bielsko – Biała) oraz 687 Ustroń (gmina Ustroń) na JCWPd nr 158. Wyniki oceny stanu JCWPd na wykazały dobry stan wód (II klasa). W latach 2020-2023 WIOŚ w Katowicach przeprowadził 7 kontroli w przedsiębiorstwach zlokalizowanych na terenie Gminy Szczyrk, w tym 2 w zakresie ochrony wód, w firmie: - Grupa Regionalna GOPR Grupa Beskidzka – Stacja Ratunkowa w Klimczoku. W wyniku kontroli stwierdzono naruszenia obowiązujących przepisów. Zrealizowano zalecenia pokontrolne, - Zajazd Biały Krzyż Krystyna Bojda, Aleksander Bojda s.c. W wyniku kontroli stwierdzono naruszenia obowiązujących przepisów. Wykonano zalecenia pokontrolne.	5 JCWP – stan zły II klasa wód podziemnych 2 kontrole WIOŚ w zakresie ochrony wód
2.	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Gmina Szczyrk PGW WP Zadanie realizowane jest przy okazji akcji edukacji ekologicznych organizowanych w tematyce powietrza atmosferycznego, gospodarki odpadami czy gospodarki wodno-ściekowej.	-
3.	Utrzymanie i bieżące remonty cieków	PGW WP Zadanie planowane do realizacji przez PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni RZGW w Krakowie. Na terenie	udroźnienie koryta potoku Żylica na długości 1,37 km

	i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	gminy Szczyrk w 2021 oraz 2023 roku wykonano wycinkę drzew na terenie działania Nadzoru Wodnego w Żywcu. Koszt prac w dwóch latach wyniósł 4 718,26 zł. W 2023 roku wykonano udroźnienie koryta potoku Żylica w km 11+800 - 14+940 w Szczyrku na długości 3,140 km. Koszt zadania wyniósł 102 879,29 zł.	
4.	Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	Gmina Szczyrk Na terenie gminy funkcjonuje jeden magazyn przeciwpowodziowy. W latach 2022-2023 nie był doposażany.	
5.	Wyznaczanie i uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz granic obszarów zalewowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne	Gmina Szczyrk Wg stanu na 31.12.2023 rok 48% powierzchni gminy jest objęte obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego. W latach 2021-2023 uchwalono 4 MPZP. W każdym z nich uwzględniono ustalenia planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz granic obszarów zalewowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne. Ponadto w 2023 przyjęto: Uchwałę z dnia 10.02.2023 roku Nr LIX/406/2023 Rady Miejskiej w Szczyrku w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Szczyrk, Zmianę części tekstowej "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Szczyrk" przyjęła Uchwała Nr LXIX/470/2023 z dnia 28 listopada 2023 roku.	4 MPZP

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Szczyrk

Na terenie Gminy Szczyrk realizowany był Program Moja Woda. Program ten ma na celu ochronę zasobów wody poprzez zwiększenie retencji na terenie posesji przy budynkach jednorodzinnych oraz wykorzystywanie zgromadzonej wody opadowej i roztopowej, w tym dzięki rozwojowi zielono-niebieskiej infrastruktury. W ramach programu w latach 2020-2023 podpisano 9 wniosków o dofinansowanie z WFOŚiGW w Katowicach. Zamontowano 9 instalacji do wykorzystania zatrzymanej wody opadowej w obrębie nieruchomości¹⁵.

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 13 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zasobów wód

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2023
1.	Jakość wód podziemnych	III klasa	II klasa
2.	Jakość wód powierzchniowych	Żylica – woda dobrej jakości (II klasa) – pomiar z 2016 r.	zły stan wód w 5 badanych JCWP

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ/GIOŚ, 2024 rok

¹⁵ pismo WFOŚiGW w Katowicach nr ZO.076.61.2024.JK z czerwca 2024 r.

4.4.1. Opis stanu obecnego

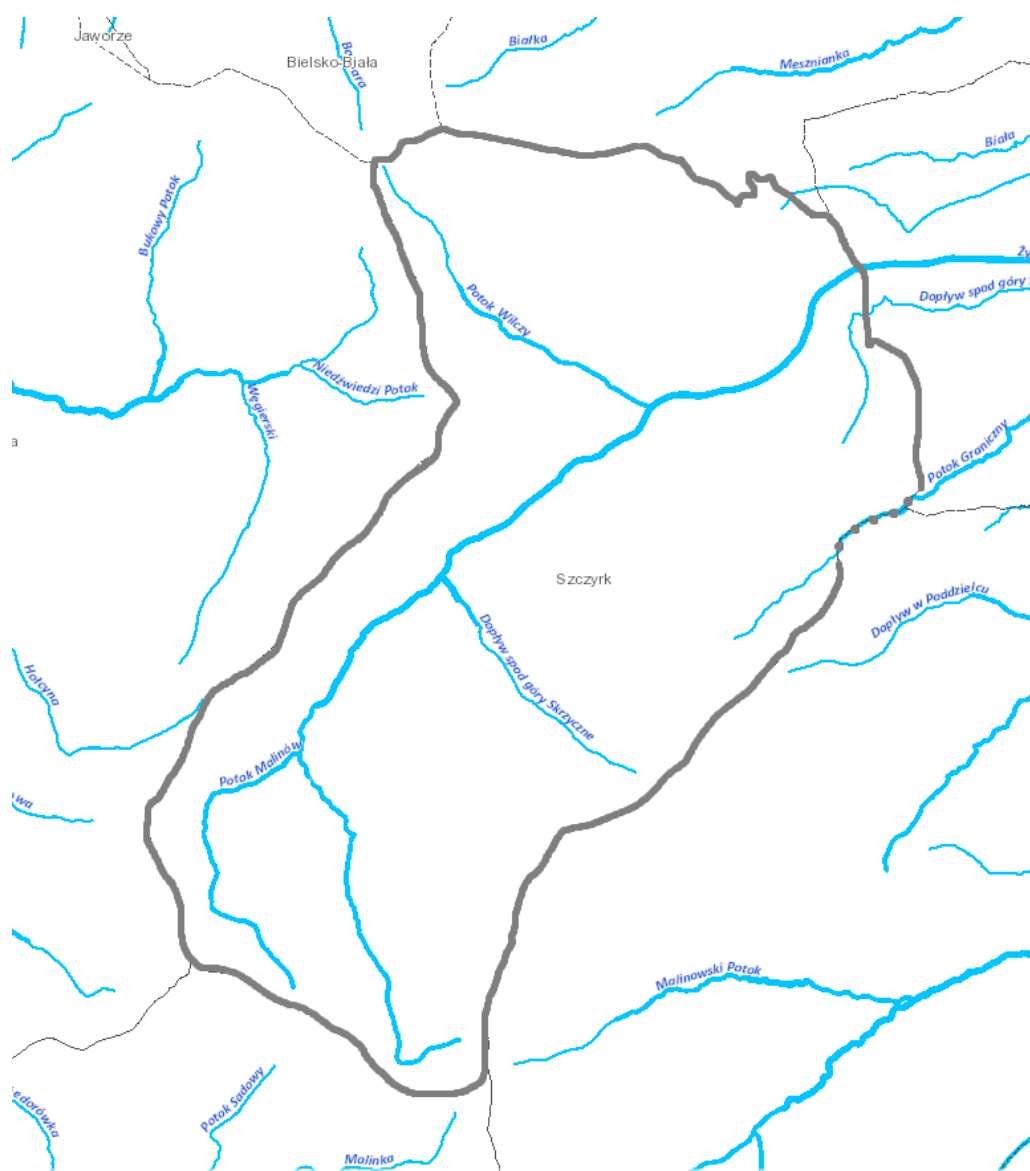
Zarządzanie zasobami wodnymi zgodnie z Dyrektywą 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 roku ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej oraz wymaganiami zawartymi w ustawie z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne (Dz. U. 2023 r. poz. 1478 1688, 1890, 1963, 2029) odbywa się w odniesieniu do jednolitych części wód. W obszarze tych jednolitych części wód odbywa się identyfikacja i analiza stanu, zagrożeń oraz planowanie działań mających na celu osiągnięcie przez poszczególne części wód celów środowiskowych.

W latach 2020-2023 prowadzone były prace planistyczne kolejnego cyklu wynikającego z wdrażania Dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej. Prowadzono działania zmierzające do opracowania drugiej aktualizacji Planów gospodarowania wodami, w tym w szczególności prowadzono półroczne konsultacje społeczne oraz przygotowywano projekt rozporządzenia w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły na terenie którego znajduje się gmina Szczyrk.

17.02.2023 roku weszło w życie Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. 2023 poz.300). Zaktualizowany plan obowiązuje na kolejny rok planistyczny, tj. na lata 2022-2027. Jest on wynikiem szczegółowych analiz związanych z korzystaniem z wód w tym identyfikacji presji antropogenicznych mających wpływ na wody. W wyniku tych analiz w odniesieniu do poszczególnych jednolitych części wód w celu zachowania lub poprawy ich stanu sporządzono programy działań naprawczych.

4.4.1.1. Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe występujące na terenie gminy Szczyrk należą do regionu wodnego Górnej Wisły, w zlewni rzeki Żylicy. Głównym ciekim jest rzeka Żylica, stanowiąca lewobrzeżny dopływ rzeki Soły. Źródła Żylicy znajdują się na wysokości 900 - 940 m n.p.m. na terenie Szczyrku Salmopola, na północnych stokach Malinowa i Przełęczy Salmopolskiej. Rzeka początkowo płynie w kierunku północnym, następnie spływa przez całe miasto w kierunku północno-wschodnim, rozdzielając masyw Klimczoka na północy od masywu Skrzycznego na południu. Dolina Żylicy jest głęboka i rozległa, ma długość 9,5 km. Rzeka Żylica jest uregulowana. Koryto umocnione jest za pomocą płyt i bloków ażurowych. W zlewni występują także zastawki, korekcje progowe oraz zapory przeciwrumowiskowe.

Rysunek 10 Wody powierzchniowe w rejonie gminy Szczyrk

Źródło: wody.isok.gov.pl

Do rzeki Żylicy wpadają liczne potoki górskie. Największe z nich to: Czyrna, Biła, Godziszczanka, Wilczy, Malinów, Więżikówka. Koryta potoków zbudowane są ze żwirów rzecznych i piasków różnoziarnistych.

Na terenie gminy oprócz zbiornika wodnego przy ujęciu wody na Żylicy brak jest naturalnych zbiorników wodnych.

Od 2015 roku na terenie Gminy Szczyrk obowiązuje strefa ochronna ujęcia wody powierzchniowej na potoku Żylica w km 15+800 o wydajności $Q_{max} = 250 \text{ m}^3/\text{h}$ i $Q_{\text{śrd}} = 3\,000 \text{ m}^3/\text{d}$. Strefa obejmuje wyłącznie teren ochrony bezpośredniej i zajmuje powierzchnię 2,2850 ha. Teren ten jest ogrodzony i odpowiednio oznakowany. Strefę ustanowiono decyzją Starosty Bielskiego z dnia 13 marca 2015 roku (znak ZR.6320.1.2014.BZ). Ujęcie wody posiada także pozwolenie wodnoprawne na pobór wód wydane przez Starostę Bielskiego decyzją z dnia 12 stycznia 2006 roku, ważne do dnia 1 marca 2026 roku.

4.4.1.2. Monitoring rzek w rejonie gminy Szczyrk

Zgodnie z ustawą Prawo wodne celem prowadzenia monitoringu wód powierzchniowych jest pozyskanie informacji o stanie wód w dorzeczach dla potrzeb planowania w gospodarowaniu wodami oraz oceny osiągania celów środowiskowych. Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną (RDW), badania prowadzi się w 6-letnich cyklach Planów Gospodarowania Wodami (PGW).

Program monitoringu wód powierzchniowych przygotowuje się na okres 6 lat. Obecnie obowiązuje cykl monitoringu na lata 2022-2027. Opracowany program ma charakter wstępny i będzie podlegał corocznej aktualizacji.

Podstawowymi jednostkami gospodarowania wodami są jednolite części wód powierzchniowych (JCWP). Sporządzane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oceny wód powierzchniowych bazują na sieci punktów pomiarowo-kontrolnych (ppk). Podstawę do jej wyznaczenia na terenie województwa śląskiego stanowiły opracowane przez KZGW wykazy wód oraz zalecenia i wskazówki Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Głównym celem sporządzenia oceny stanu wód powierzchniowych jest dostarczenie wiedzy o stanie/potencjale ekologicznym i stanie chemicznym wód powierzchniowych, niezbędnej do gospodarowania wodami w dorzeczach, podejmowania działań na rzecz poprawy stanu wód oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniem.

W granicach administracyjnych gminy Szczyrk zlokalizowane są fragmentaryczne zlewnie 6 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP). Wszystkie objęte są badaniami w ramach programu Państwowego Monitoringu Środowiska (PMS) realizowanego w latach 2022-2027:

- PLRW200004211149 Brennica,
- PLRW2000042112891 Wapienica,
- PLRW2000062132749 Żylica,
- PLRW20000421149 Biała,
- PLRW2000042111353 Wisła od źródeł do Dobki wraz z Dobką,
- PLRW20000421327999 Soła od Wody Ujsolskiej do zb. Tresna.

Ostatnia klasyfikacja i ocena stanu wód wykonana była w 2022 roku na podstawie danych Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Katowicach Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska i obejmowała lata 2016-2021. W obrębie regionu wodnego Małej Wisły w okolicach gminy Szczyrk w 2021 roku badanych było 5 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP), tj.:

- PLRW200004211149 Brennica
 - zły potencjał ekologiczny,
 - stan chemiczny poniżej stanu dobrego (PSD_sr),
 - aktualny stan zły,
 - zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego,
- PLRW2000042112891 Wapienica
 - słaby potencjał ekologiczny,
 - stan chemiczny poniżej stanu dobrego (PSD_sr),
 - aktualny stan zły,
 - zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego,
- PLRW2000062132749 Żylica
 - umiarkowany potencjał ekologiczny,
 - stan chemiczny poniżej stanu dobrego (PSD_sr),
 - aktualny stan zły,
 - zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego,
- PLRW20000421149 Biała
 - słaby potencjał ekologiczny,

- stan chemiczny poniżej stanu dobrego (PSD_sr),
- aktualny stan zły,
- zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego,
- PLRW20000421327999 Soła od Wody Ujsolskiej do zb. Tresna
 - umiarkowany potencjał ekologiczny,
 - stan chemiczny poniżej stanu dobrego (PSD_sr),
 - aktualny stan zły,
 - zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego.

W dwóch JCWP odnotowano umiarkowany stan ekologiczny, w dwóch JCWP stan ekologiczny określono jako słaby, a w jednym JCWP jako zły. We wszystkich badanych JCWP stan chemiczny został określony jako stan chemiczny poniżej dobrego. Aktualny stan jakości badanych JCWP na terenie gminy Szczyrk określono jako zły.

Na terenie gminy Szczyrk w latach 2022-2023 roku nie było zlokalizowanych punktów pomiarowo-kontrolnych. Najbliżej zlokalizowany punkt pomiarowy dla JCWP Żylica znajduje się na obszarze powiatu żywieckiego, w gminie Łodygowice. Dane za rok 2023 będą dostępne po 30 czerwca 2024 roku, po zakończeniu procesu ich weryfikacji. Również w tym czasie zostanie udostępniona klasyfikacja elementów biologicznych, hydromorfologicznych, fizykochemicznych oraz chemicznych, która zostanie wykonana na podstawie wyników badań monitoringowych prowadzonych w 2023 roku. Nie będzie wykonywana klasyfikacja stanu/ potencjału ekologicznego, stanu chemicznego oraz oceny stanu jcwp (wykonuje się ją nie rzadziej niż co 3 lata, ocena była wykonana w 2022 roku za lata 2016-2021)¹⁶.

4.4.1.3. Wody podziemne

Obszar gminy Szczyrk należy do karpackiego regionu hydrogeologicznego. Wody podziemne występują tu w utworach kredy i czwartorzędu w postaci wód szczelinowych (rzadziej szczelinowo-porowych). Głębokość ich zalegania waha się od kilku do kilkudziesięciu metrów na kulminacjach. Główny poziom użytkowy w dolinie Wisły występuje w wodach porowych czwartorzędu.

Szczyrk zlokalizowany jest w zasięgu lokalnego zbiornika wód podziemnych Zbiornik warstw Goduła (Beskid Śląski) – dawnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 348. Jest to zbiornik fliszowy zlokalizowany w utworach kredowych, o szczelinowo-porowym typie ośrodka. Dominują w nim wody wodorowęglanowo-siarczanowo-wapniowomagnezowe o wysokiej jakości. Powierzchnia zbiornika wynosi ok. 370km², szacunkowe zasoby dyspozycyjne to ok. 8,5 tys. m³/d, a średnia głębokość ujęć – 60 m. Głębokość występowania zwierciadła wód podziemnych w osadach piaskowców wynosi od 5,5 m do 15 m, a wydajność studzien zwykle nie przekracza 1 m³/h.

Na terenie miasta czynne są dwa ujęcia wody podziemnej:

- ujęcie wody podziemnej – studnia OW „Gronie”,
- ujęcie wody podziemnej – studnia głębinowa hotelu „Mercure Szczyrk Resort”.

Pozostałe miejsca eksploatacji wód podziemnych stanowią studnie kopalne oraz otwory studienne. Pobierana woda służy do zaspokojenia potrzeb socjalno-bytowych, głównie gospodarstw domowych.

Według podziału Polski na jednolite części wód podziemnych obszar gminy znajduje się w obrębie czterech jednolitych części wód podziemnych:

- nr 157 (PLGW2000157) – zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych,
- nr 158 (PLGW2000158) – niezagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych,
- nr 162 (PLGW2000162) – niezagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych,
- nr 163 (PLGW2000163) – zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych.

¹⁶ źródło: pismo GIOŚ z dnia 27.06.2024 r. znak sprawy: DMS-KA.731.32.2024

4.4.1.4. Monitoring wód podziemnych

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych związanych z osiągnięciem dobrego stanu ekologicznego, określonego przez Ramową Dyrektywę Wodną (RDW).

W 2023 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring diagnostyczny stanu chemicznego wszystkich 174 jednolitych części wód podziemnych. Próbkę wód podziemnych pobrano w 1404 punktach pomiarowych. Na terenie Gminy Szczyrk nie zlokalizowano punktu pomiarowego.

Oceny stanu chemicznego w jednolitych częściach wód podziemnych (JCWPd) i w poszczególnych punktach badawczych dokonano w 2019 roku, w oparciu o Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2019 roku, poz. 2148), które wyróżnia pięć klas jakości wód:

- klasa I – wody bardzo dobrej jakości,
- klasa II – wody dobrej jakości,
- klasa III – wody zadowalającej jakości,
- klasa IV – wody niezadowalającej jakości,
- klasa V – wody złej jakości.

Oraz dwa stany chemiczne wód ocenione na podstawie średniej wartości poszczególnych wskaźników ze wszystkich punktów zlokalizowanych w analizowanej JCWPd:

- stan dobry (klasy I, II i III),
- stan słaby (klasy IV i V).

W latach 2019-2023 badania wód podziemnych prowadzone były w oparciu o krajową sieć pomiarową modyfikowaną pod kątem dostosowania do wymagań Ramowej Dyrektywy Wodnej i sieć wojewódzką, uzupełniającą badania pod kątem ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, wykorzystywanych na terenie gminy do celów pitnych.

W podsystemie monitoringu jakości wód podziemnych badania prowadzone były w ramach monitoringu diagnostycznego w odniesieniu do jednolitych części wód podziemnych uznanych za zagrożone nie osiągnięciem dobrego stanu chemicznego.

W latach 2022-2023 na terenie gminy Szczyrk nie były zlokalizowane punkty pomiarowe i nie były prowadzone badania monitoringowe wód podziemnych w ramach PMŚ. W najbliższej odległości od granic gminy (ok 4 km) prowadzono badania w punkcie sieci krajowej ID Monitoring 339 Kamienica (gmina Bielsko – Biała) oraz 687 Ustroń (gmina Ustroń) na JCWPd nr 158. Wyniki oceny stanu JCWPd wykazały dobry stan wód (II klasa).

4.4.1.5. Ochrona przed powodzią oraz skutkami suszy

Według Prawa wodnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1087 z późn. zm.) przez powódź rozumie się czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych.

Główne zagrożenie powodziowe jest wywoływane dużą prędkością płynącej wody i jej energią, która powoduje niszczenia ciężkiej zabudowy koryt (opaski, mury, progi), a także budowli nad korytem rzek, takich jak kładki, przepusty, mosty i in. Przyczyną podtopień i powodzi są na ogół:

- bardzo intensywne opady burzowe (określane, jako oberwanie chmury), obejmujące najczęściej niewielkie obszary o dużych nachyleniach zboczy, powodujące gwałtowne i krótkotrwałe (do kilku godzin) lokalne wezbrania wód,
- opady rozlewne tj. trwające kilka dni opady o wysokim natężeniu (od kilkudziesięciu do 100 mm w ciągu doby), obejmujące większą część zlewni.

Od 1 stycznia 2018 roku, na podstawie ustawy Prawo Wodne z dnia 20 lipca 2017 roku (Dz. U. z 2024 r. poz. 1087 z późn. zm.), zostało utworzone Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Zgodnie z art. 527 ustawy Prawo Wodne, z dniem wejścia w życie ustawy należności, zobowiązania, prawa i obowiązki Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej oraz regionalnych zarządów gospodarki wodnej zostały przejęte przez Wody Polskie.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową odpowiada, zgodnie z ustawą Prawo wodne, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, które jest również odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym terenie.

Tabela 14 Sieć hydrograficzna na terenie gminy Szczyrk

Lp.	Nazwa ciek	długość (m)	długość w obrębie gminy Szczyrk (m)
1	Żylica	23 150,49	12 132,26
2	Potok Malinów	3 451,06	3 451,06
3	Dopływ spod góry Skrzyczne	2 923,27	2 923,27
4	Potok Wilczy	3 868,62	3 868,62
5	Dopływ spod góry Skaliste	4 861,83	1 529,43
6	Potok Graniczny	6 521,57	1 837,03

Źródło: pismo Państwowego Gospodarstwa Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie z dnia 7 sierpnia 2024 r. znak: K.ROA.0143.59.2024.EK

Według danych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie, na sieć hydrograficzną obszaru gminy Szczyrk składają się cieki o łącznej długości 25,742 km. W latach 2021-2023 na terenie gminy prowadzono udrożnienie potoku Żylica na długości 1,37 km. W 2024 roku przygotowywane są dokumentacje dla remontu stopnia wodnego na potoku Żylica w km 15+800 w Szczyrku oraz projekt robót geologicznych wraz z zatwierdzoną dokumentacją geologiczno-inżynierską w celu zabezpieczenia brzegów i dna potoku Bez Nazwy (lewobrzeżny dopływ do potoku Żylica) w rejonie posesji os. Za Hańderką w m. Szczyrk.

W latach 2016–2018 dokonano przeglądu i aktualizacji wstępnej oceny ryzyka powodziowego (aWORP) w II cyklu planistycznym. Została ona zrealizowana w ramach projektu POIS.02.01.00-00-0014/16, finansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, Oś priorytetowa II: Ochrona środowiska w tym adaptacja do zmian klimatu, Działanie 2.1 Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne oraz monitoring środowiska.

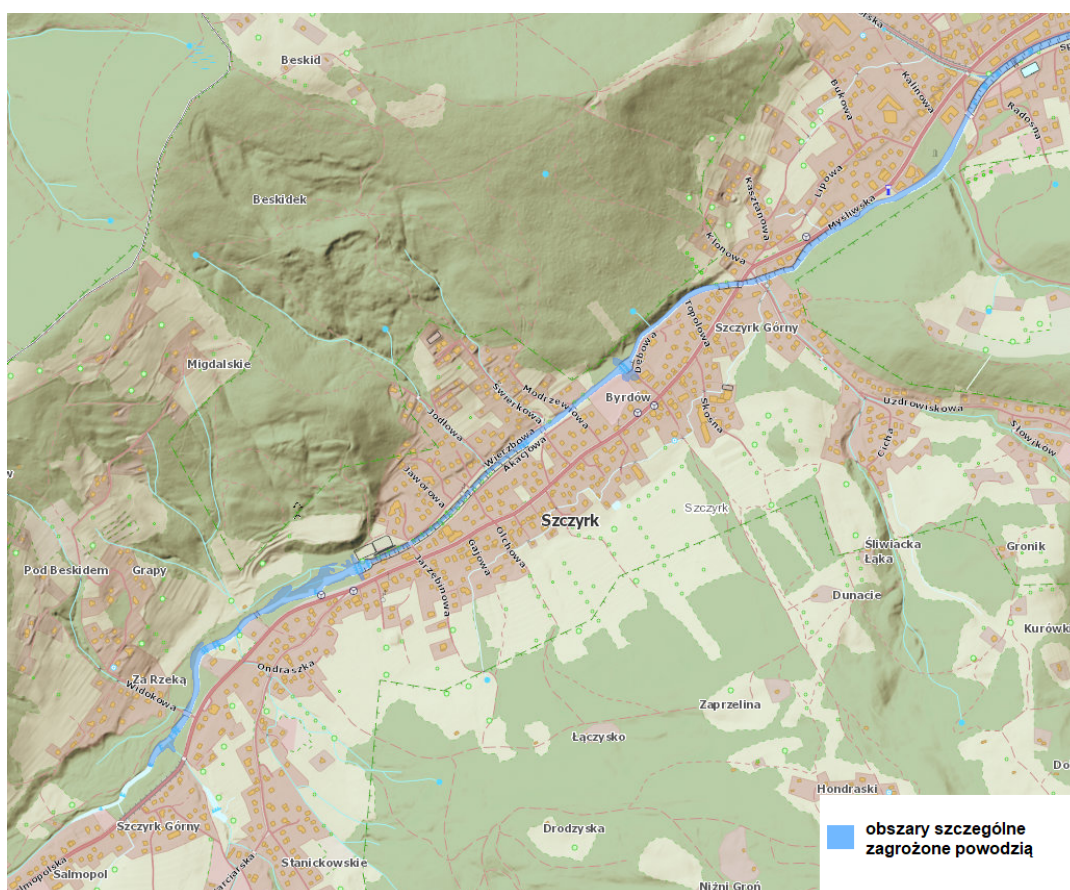
Na lata 2016–2022 został zaplanowany projekt pn.: „Przegląd i aktualizacja map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego”. MZP i MRP sporządzono zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej w sprawie opracowywania map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego.

Zaktualizowane i nowe mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego (zgodnie z art. 171 ust. 5 ustawy Prawo wodne) zostały podane do publicznej wiadomości przez ich umieszczenie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Środowiska i Klimatu w dniu 22 października 2020 r. Są one dostępne na Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Ułożenie i struktura utworów fliszu karpackiego połączone z występowaniem nieprzepuszczalnych łupków powodują, że obszar miasta wyróżnia się małą retencyjnością wodną. W konsekwencji znaczna

część wody opadowej odpływa powierzchniowo lub przypowierzchniowo. Wywołuje to zjawiska gwałtownych wezbrań i odpływów wód w rzekach i potokach, głównie w okresie wiosennych roztopów, letnich opadów i grudniowych deszczy. Największe odpływy jednostkowe występują w zlewniach: Żylicy (na odcinku źródłowym), potoku Malinów oraz potoku Czarna (Spalenie). Średni roczny odpływ w zlewni Żylicy wynosi $4,8 \text{ dm}^3/\text{s km}^2$ ¹⁷.

Dla Szczyrku zostały opracowane mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego. Wyznaczone zasięgi wód powodziowych przylegają do istniejącej zabudowy mieszkaniowej i usługowej, obejmując głównie tereny zieleni leśnej i nieurządzonej oraz fragment obszaru przestrzeni publicznej, ciągnący się wzdłuż rzeki. W zasięgu strefy znajdują się także obszary przeznaczone do zagospodarowania w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego na tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – $0,09 \text{ ha}$ ¹⁸.

Rysunek 11 Obszar szczególnego zagrożenia powodziowego występującego na terenie gminy Szczyrk

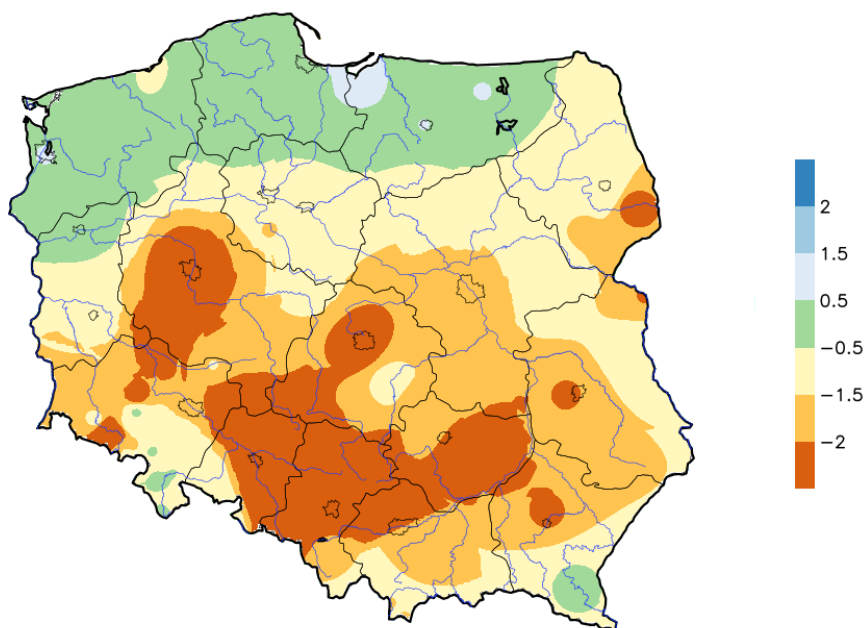
Źródło: wody.isok.gov.pl/

Niewątpliwie gospodarka wodna to również działania ukierunkowane na przeciwdziałanie negatywnym skutkom suszy. Najszerzy zakres wrażliwości na różne rodzaje suszy przypisano do sektora rolnictwa oraz środowiska i zasobów przyrodniczych. Rolnictwo jest wrażliwe na suszę glebową, zwaną też rolniczą, niemniej susza atmosferyczna również może skutkować zmniejszeniem plonów.

Biorąc to pod uwagę oraz uwzględniając ograniczoną dokładność oceny zagrożenia suszą glebową (ze względu na małą szczegółowość materiałów środowiskowych) przypisano do rolnictwa wrażliwość także na suszę atmosferyczną. Ponieważ rolnictwo wykorzystuje wody powierzchniowe i podziemne (hodowla, nawodnienia) jest też ono wrażliwe także na skutki suszy hydrologicznej i hydrogeologicznej (dot. obszarów, gdzie wykorzystywane w sektorze rolnictwa zasoby wód są zagrożone deficytem).

¹⁷ Studium Kierunków i Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Szczyrk, 2023 rok

¹⁸ Studium Kierunków i Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Szczyrk, 2023 rok

Rysunek 12 Rozkład przestrzenny wartości SPI na terenie kraju w czerwcu 2020 roku

Źródło: <http://posucha.imgw.pl>

Przedziały ostrości suszy atmosferycznej (wartości SPI) określa 4 stopniowa skala:

- normalny ($0,5 \div -0,5$),
- umiarkowanie suchy ($-0,5 \div -1,5$),
- bardzo suchy ($-1,5 \div -2$),
- ekstremalnie suchy ≤ -2 .

Na terenie gminy Szczyrk przedział ostrości suszy atmosferycznej wyniósł od 1,5 do 2,0 tj. bardzo suchy.

4.4.2. Analiza SWOT

Zasoby wodne	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
dobra jakość wód podziemnych dobre zasoby wód podziemnych	zły stan wód powierzchniowych (5 JCWP) miejscowe zagrożenie powodziowe wpływ zanieczyszczeń spoza terenu gminy na stan czystości wód
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
aktualizacje planów zarządzania ryzykiem powodziowym, realizowane w ramach II cyklu planistycznego dobra współpraca z administratorami cieków wodnych w zakresie ich utrzymania zmiany prawa wodnego, w zakresie własności wód	zmiany klimatu i brak możliwości przeciwdziałania występowaniu zjawisk ekstremalnych niedostateczne rozpoznanie niekorzystnych oddziaływań człowieka na środowisko (np. w zakresie zanieczyszczeń obszarowych)

Źródło: opracowanie własne

4.4.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zasobów wodnych

Inwestycje w zakresie przeciwdziałania skutkom powodzi wykraczają znacznie poza możliwości Gminy Szczyrk, możliwe jest jednak zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego mieszkańców poprzez działania niezwiązane bezpośrednio z inwestowaniem w urządzenia przeciwpowodziowe.

W zasadzie wszystkie przedsięwzięcia można podzielić na czynne i bierne. Bardzo często ich rodzaj wymuszony jest własnością.

Do działań biernych należą:

- monitoring powodziowy dla całej gminy oparty na koncepcji pozyskiwania skutecznej informacji o opadzie i odpływie w warunkach powodziowych, współpracujący z istniejącą i planowaną siecią IMiGW,
- system ostrzeżeń gwarantujący mieszkańcom i użytkownikom terenów zalewowych możliwie szybkie powiadomienie o nadchodzącym zagrożeniu,
- wyposażenie drużyn ratowniczych w specjalistyczny sprzęt niezbędny do efektywnego prowadzenia akcji przeciwpowodziowej, w tym wyposażenie magazynów ochrony przeciwpowodziowej,
- opracowanie materiałów informacyjnych z podstawowymi danymi umożliwiającymi identyfikację przez każdego mieszkańca obszaru zagrożenia powodziowego w jego otoczeniu.

Do działań aktywnych należą:

- bieżące remonty budowli regulacji rzek i potoków,
- bieżące remonty, stała konserwacja i renowacja przepustów, rowów i innych urządzeń odprowadzających wodę lub zabezpieczających odpływ,
- wycinka drzew i krzewów w korytach cieków, co przeciwdziała podnoszeniu się poziomu zwierciadła wód odpływowych oraz niszczeniu mostów i brzegowych ubezpieczeń rzek i cieków,
- systematyczne oczyszczanie z rumowiska koryt powyżej zapór przeciw rumowiskowych i stopni wodnych, stabilizujących dno cieków.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową odpowiada, zgodnie z ustawą Prawo wodne, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, które jest również odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym terenie.

Ochronę przed powodzią prowadzi się zgodnie z planami ochrony przeciwpowodziowej na obszarze kraju, planami ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego, a w szczególności przez:

- zachowanie i tworzenie wszelkich systemów retencji wód, budowę i rozbudowę zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników przeciwpowodziowych oraz polderów przeciwpowodziowych,
- racjonalne retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód,
- funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze oraz hydrosferze,
- kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, budowanie oraz utrzymywanie wałów przeciwpowodziowych, a także kanałów ulgi.

Z analizy przeprowadzonej w rozdziale dotyczącym wód można stwierdzić, iż ich stan ulega powolnej poprawie. Oceniając te tendencje należy pamiętać, że o stanie wód powierzchniowych decydują nie tylko wskaźniki fizykochemiczne, ale i biologiczne czy hydromorfologiczne. Oznacza to, że przywrócenie czystości wodom powierzchniowym nie spowoduje automatycznie dobrego stanu wód. Przywrócenie właściwych dla danej części wód elementów biologicznych będzie często procesem bardziej długotrwałym.

W harmonogramie realizacji zadań własnych i monitorowanych zamieszczono zadania dotyczące prowadzenia monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych, działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód,

w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży, a także budowę, przebudowę, modernizację budowli przeciwpowodziowych oraz działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi szczegółowymi oraz rowami odwadniającymi tereny zurbanizowane.

4.5. Gospodarka wodno – ściekowa

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

Tabela 15 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SZCZYRK NA LATA 2018-2021 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2025“ System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej	Gmina Szczyrk W 2021 roku w ramach wykonano: - Aktualizację projektu budowy kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami do budynków w rejonie ul. Modrzewiowej w Szczyрку; koszt: 12 054,00 zł, - Wykonanie odcinka kolektora kanalizacji deszczowej ze studni zlokalizowanej na nowo budowanym centrum przesiadkowym; koszt: 8 224,06 zł, - Dokumentację projektową oraz kosztorysową dla zadania „Budowa kanalizacji deszczowej dla obiektu PSZOK” w Szczyрку; koszt: 27 060,00 zł, - Projekt budowlano-wykonawczy dla zadania budowy sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami do budynków w rejonie ul. Szczytowej i Beskidzkiej; 65 436,00 zł. W latach 2022-2023 w ramach zadania realizowano następujące inwestycje: - Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami do budynków przy ul. Świerkowej i ul. Modrzewiowej w Szczyрку; koszt 2 543 245,17 zł, - Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami do budynków przy ul. Świerkowej i ul. Modrzewiowej w Szczyрку; koszt 2 414 710,17 zł, - Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w rejonie ulic Szczytowej, Beskidzkiej i Pod Brzeziną w Szczyрку; koszt: 2 874 005,98 zł, - Budowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w rejonie ul. Zielonej; koszt: 72 385,94 zł, - Budowa odcinka kanalizacji deszczowej dla PSZOK w Szczyрку – Etap I - 2.079.289,75 zł.	budowa 3 odcinków sieci kanalizacji sanitarnej
2.	Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody oraz infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę	Gmina Szczyrk W latach 2020-2023 Gmina Szczyrk nie realizowała zadań inwestycyjnych związanych z budową/ rozbudową sieci wodociągowej. Siecią wodociągową na terenie gminy zarządza AQUA S.A. w Bielski-Białej	-
3.	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz	Gmina Szczyrk AQUA Bielsko-Biała Zadanie realizowane jest przy okazji akcji edukacji ekologicznych organizowanych w tematyce powietrza atmosferycznego, gospodarki odpadami czy zasobów wód.	-

	najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży		
4.	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Szczyrk Gmina prowadzi ewidencję przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych. Wg stanu na: 2022 rok – na terenie gminy zlokalizowanych było 1 086 szt. zbiorników bezodpływowych oraz 55 przydomowych oczyszczalni ścieków, 2023 rok – na terenie gminy zlokalizowanych było 1 029 szt. zbiorników bezodpływowych oraz 59 przydomowych oczyszczalni ścieków. Ponadto w 2023 roku przeprowadzono 10 kontroli zbiorników bezodpływowych.	1 029 szt. zbiorników bezodpływowych 59 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków
5.	Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	WIOŚ Katowice W latach 2020-2023 WIOŚ w Katowicach przeprowadził 7 kontroli w przedsiębiorstwach zlokalizowanych na terenie Gminy Szczyrk, w tym 3 w zakresie gospodarki ściekowej. W przypadku wszystkich 3 kontroli stwierdzono naruszenia obowiązujących przepisów oraz zrealizowano zalecenia pokontrolne.	3 kontrole

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Szczyrk

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 16 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2023*
1	Zwodociągowanie gminy	47,9%	49,7%*
2	Skanalizowanie gminy	55,2%	60,3%*
3	Długość kanalizacji sanitarnej	41,3 km	43,9 km
4	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków	4 308	3 870
5	Wielkość komunalnych oczyszczalni ścieków	brak	brak
6	Ścieki oczyszczane odprowadzone ogółem	231 dam ³	271 dam ³
7	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem	151,5 dam ³	435,0 dam ³
8	Długość sieci wodociągowej rozdzielczej	27,7 km	32,2 km*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL 2023 rok oraz dane Gminy Szczyrk

*2022 rok

4.5.1. Opis stanu obecnego

4.5.1.1. Zaopatrzenie w wodę

Przedsiębiorstwem zajmującym się gospodarką wodno-ściekową w Szczyrku jest AQUA S.A w Bielsku-Białej. Ujęcie wody dla sieci wodociągowej zlokalizowane jest na rzece Żylica w Szczyrku, przy ul. Myśliwskiej. Jego właścicielem jest przedsiębiorstwo AQUA S.A. Tam też funkcjonuje stacja uzdatniania wody. W skład ujęcia wchodzi ujęcie brzegowe z kratą i rurowcią, drenaż filtracyjny i rurowcią, osadnik wody surowej, wspomniana stacja uzdatniania wody oraz zbiornik retencyjny wody uzdatnionej.

Stacja uzdatniania wody w Szczyrku produkuje średnio 1 300m³/d, z czego na teren miasta dostarczanych jest średnio 400 m³/d. Stosowana jest filtracja, koagulacja i dezynfekcja końcowa. W rejonie stacji uzdatniania zlokalizowany jest zbiornik wyrównawczy. Ponadto na terenie miasta zlokalizowane są ujęcia lokalne i indywidualne, do których należą m.in.:

- ujęcie wód powierzchniowych w hotelu „Orle Gniazdo” o wydajności $Q = 5,1 \text{ m}^3/\text{h}$,
- ujęcie wody źródlanej na Dolinach,
- ujęcie wody hotelu „Klimczok” na potoku Wilczy,
- ujęcie wody podziemnej – studnia OW „Gronie”,
- ujęcie wody podziemnej – studnia głębinowa hotelu „Mercure Szczyrk Resort,
- ujęcie wody źródlanej zasilania armatek śnieżnych wykorzystywanych przez Szczyrkowski Ośrodek Narciarski.

Istniejący system wodociągowy zaopatruje w wodę obiekty położone poniżej 600 m n.p.m. Obiekty usytuowane powyżej są zaopatrywane z hydroforów lub lokalnych ujęć wody. Istniejąca hydrofornia wraz ze zbiornikiem wody zlokalizowana jest przy ul. Górskiej w Białej.

Stopień zwodociągowania gminy wg danych GUS na dzień 31.12.2022 r. wynosi 49,7%. Długość gminnej sieci wodociągowej wynosi 32,2 km.

Do gminnej sieci wodociągowej przyłączonych jest 809 przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zamieszkania zbiorowego.

Zużycie wody w gminie w ostatnich latach zgodnie z danymi GUS utrzymuje się na podobnym poziomie, ze wzrostem w latach 2022-2023, tj.:

- w 2020 roku – 239,5 dam³,
- w 2021 roku – 232,0 dam³,
- w 2022 roku – 365,1 dam³,
- w 2023 roku – 435,0 dam³.

Zarówno woda surowa jak i woda wodociągowa są regularnie badane zgodnie z harmonogramem badań zatwierdzonym przez PPIS w Bielsku-Białej oraz monitoringiem wewnętrznym przedsiębiorstw i spółek dostarczających wodę na terenie gminy. W dniu 28.03.2024 r. PPIS przekazał Gminie roczną ocenę obszarową jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi dla Gminy Szczyrk w 2023 r., sporządzoną na podstawie § 23 ust.1 „Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi” (Dz.U. 2017 poz. 2294), w której stwierdzono stan jakości odpowiadający wymogom ww. rozporządzenia, poza zdarzeniami incydentalnymi mającymi charakter lokalny.

Ocenę bezpieczeństwa konsumentów na terenie gminy Szczyrk dokonano w ocenie okresowej jakości wody za I i II półrocze 2023 roku uznając wodę dostarczaną konsumentom za bezpieczną.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bielsku-Białej, po analizie sprawozdań z badań wody wykonanych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz przedsiębiorstwa wodociągowe z ujęć objętych nadzorem w 2023 roku, stwierdza przydatność wody do spożycia przez ludzi na terenie gminy Szczyrk z zastrzeżeniem czasowej nieprzydatności do spożycia wody z ujęć wymienionych w pkt. 5¹⁹.

¹⁹ Obszarowa ocena jakości wody dla miasta Szczyrk”; PPIS w Bielsku-Białej pismo znak: ONS-HKiŚ.903.100.2024 z dnia 28.03.2024r.

4.5.1.2. Odbiór ścieków

Administratorem sieci kanalizacji sanitarnej jest AQUA S.A. w Bielsku-Białej.

Stopień skanalizowania Gminy Szczyrk na dzień 31.12.2022 r. według danych GUS wynosił ok. 60,3%. Długość sieci kanalizacji sanitarnej zgodnie z danymi z gminy, według stanu na 31.12.2023 rok, wyniosła 43,9 km. Łącznie do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania podłączonych było 1 289 budynków.

Obszary skanalizowane obejmują m.in.:

- Rejon ul. Turystycznej i Beskidzkiej,
- Rejon ul. Myśliwskiej (pomiędzy tartakiem a ul. Orzechową),
- Osiedle Dunacie,
- Rejon Szczyrku Bilej (ul. Jagodowa, Poziomkowa, Jeżynowa, Grzybowa, Pasterska, Górska, Saneczkowa),
- Rejon Szczyrku Górnego (ul. Salmopolska, Zwalisko, Olimpijska i Zawodzie),
- ul. Ogrodowa.

Obszary nieskanalizowane natomiast to m.in.:

- Osiedle Podmagura,
- Rejon ul. Salmopolskiej,
- Rejon ul. Wiślańskiej,
- Os. Malinów,
- Os. Skalite,
- Os. Zapalenica,
- Os. Migdalskie,
- Os. Kotarz,
- Os. Pośrednie.

Ilość ścieków przemysłowych i komunalnych z terenu gminy zarówno tych dowożonych jak i odprowadzanych kanalizacją sanitarną w ostatnich latach systematycznie wzrasta. W latach 2020-2023 na terenie gminy wytworzono 958 dam^3 ścieków, w tym w:

- 2020 roku – 219 dam^3 ,
- 2021 roku – 226 dam^3 ,
- 2022 roku – 242 dam^3 ,
- 2023 roku – 271 dam^3 .

Ścieki komunalne odprowadzane są do oczyszczalni ścieków „OS Komorowice” Bielsko-Biała za pośrednictwem przepompowni ścieków w Rybarzowicach. Pozostałe ścieki komunalne gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych i okresowo wywożone wozami asenizacyjnymi do ww. oczyszczalni.

W 2016 r. średnia ilość ścieków oczyszczonych na „OS Komorowice” wyniosła 54,6 tys. $\text{m}^3/\text{dobę}$. Średniodobowa ilość ścieków zafakturowanych z terenu miasta Szczyrk to 575 m^3/d . Przepustowość oczyszczalni ścieków wynosi 90 tys. $\text{m}^3/\text{dobę}$ w okresie bezdeszczowym i 124 tys. $\text{m}^3/\text{dobę}$ w porze deszczowej. Kolektor przesyłający ścieki z terenu Szczyrku posiada wystarczającą rezerwę dla potrzeb skanalizowania pozostałej części miasta. Ewentualne ograniczenie może nastąpić w przepustowości pompowni ścieków w Rybarzowicach, jednak w każdej chwili może zostać podjęta inwestycja jej rozbudowy.

Na terenach pozbawionych dostępu do sieci kanalizacyjnej lub gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie niekorzystna, budowane są zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków. Gmina Szczyrk prowadzi ewidencję szamb i przydomowych oczyszczalni ścieków. Zgodnie z danymi gminy, wg stanu na koniec 2023 roku na terenie gminy zlokalizowanych jest:

- 1 029 zbiorników bezodpływowych,
- 59 przydomowych oczyszczalni ścieków.

W latach 2020-2023 Gmina Szczyrk nie prowadziła wsparcia dla mieszkańców w zakresie budowy nowych przydomowych oczyszczalni ścieków.

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1478, 1688, 1890, 1963, 2029) wszystkie uchwalone aglomeracje należało zaktualizować do końca 2020 r. i przyjąć nową uchwałę, a w razie konieczności również dokonać zmiany obszarów i granic aglomeracji. Obszar gminy należy do aglomeracji Bielsko-Biała Komorowice przyjętej Uchwałą Rady Miejskiej w Bielsku-Białej nr XVI/355/2020 z dnia 18 lutego 2020 r. w sprawie wyznaczenia Aglomeracji Bielsko-Biała Komorowice w nowym kształcie. W skład Aglomeracji wchodzi gminy: Bielsko-Biała, Buczkowice, Szczyrk, Wilkowice oraz Bestwina. Aglomeracja Bielsko-Biała Komorowice to aglomeracja o równoważnej liczbie mieszkańców 236 955 RLM z oczyszczalnią ścieków komunalnych zlokalizowaną w miejscowości Bielsko-Biała przy ul. Bestwińskiej 63.

Uchwałą nr XLIII/999/2022 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 24 marca 2022 roku wyznaczono obszar i granice aglomeracji Bielsko-Biała Komorowice. W skład aglomeracji weszły gminy: Bielsko-Biała, Bestwina, Buczkowice, Kozy, Szczyrk i Wilkowice. Równoważna liczba mieszkańców wyniosła 235 038 RLM. Uchwałą nr LXIX/1559/2024 z dnia 19 marca 2024 zmieniono uchwałę dotyczącą wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Bielsko-Biała Komorowice. § 1. ust. 1 otrzymał brzmienie: „Wyznaczyć obszar i granice aglomeracji Bielsko-Biała Komorowice, zwanej dalej „aglomeracją”, o równoważnej liczbie mieszkańców 257 207 RLM, z oczyszczalnią ścieków komunalnych zlokalizowaną w miejscowości Bielsko-Biała.”. Zmianie uległa również informacja dotycząca oczyszczalni ścieków. Aktualnie Aglomerację obsługuje istniejąca Oczyszczalnia Ścieków Komorowice, zlokalizowana w miejscowości Bielsko-Biała przy ulicy Bestwińskiej 63, a w przyszłości będzie projektowana Oczyszczalnia Ścieków Rybarzowice, zlokalizowana w miejscowości Rybarzowice przy ul. Nad Brzegiem 11.

Zadania w gospodarce ściekowej wynikają ze zobowiązań międzynarodowych Polski i zapisów Prawa Wodnego oraz aktualnego stanu gospodarki ściekowej. Działania inwestycyjne wyznacza także Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

Rada Ministrów przyjęła aktualizację Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych w 2022 roku (VI AKPOŚK). W przyjętej przez rząd aktualizacji ujęte zostały 1 524 aglomeracje oraz wykaz planowanych przez nie inwestycji, które mają przyczynić się do ograniczenia zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków i ich niekorzystnego wpływu na stan środowiska wodnego. W VI AKPOŚK oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych. Jednostki samorządu terytorialnego powinny zrealizować zaplanowane inwestycje oraz osiągnąć efekt ekologiczny do końca 2027 r.

4.5.2. Analiza SWOT

Gospodarka wodno-ściekowa	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
średni stopień zwodociągowania gminy średni stopień skanalizowania gminy	brak kanalizacji deszczowej na terenach zabudowanych część zbiorników bezodpływowych i szamb w złym stanie technicznym
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
integracja z UE i wpływ środków pomocowych, regulacje ogólnokrajowe i międzynarodowe zobowiązujące do podniesienia jakości środowiska	niedostateczne rozpoznanie niekorzystnych oddziaływań człowieka na środowisko (np. w zakresie zanieczyszczeń obszarowych) niedostateczna pula środków finansowych

Źródło: opracowanie własne

4.5.3 Cele i zadania środowiskowe w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Podstawowym działaniem w zakresie gospodarki wodno-ściekowej jest likwidacja lub ograniczenie oddziaływania źródeł zanieczyszczenia wód powierzchniowych – punktowych, obszarowych i liniowych. Głównym czynnikiem zagrażającym czystości wód jest nieuporządkowana gospodarka ściekowa, stąd też priorytetowym działaniem będą inwestycje z tego zakresu oraz działania racjonalizujące użytkowanie wody.

W celu poprawy jakości wód powierzchniowych, konieczna będzie likwidacja niekontrolowanych zrzutów ścieków bytowych do rzek i potoków płynących przez teren gminy Szczyrk. W tym celu należy wykonać szczegółową inwentaryzację punktów zrzutu ścieków oraz systematycznie ją aktualizować. Następnym, niezwykle ważnym zadaniem jest inwentaryzacja stanu technicznego zbiorników bezodpływowych (szamb). Zdarza się, że zbiorniki te są nieszczelne i są źródłem zanieczyszczenia wód.

W zakładach produkcyjnych, również w tych małych, należy promować wprowadzanie zamkniętych obiegów wody jako elementu pozwalającego na ograniczenie zrzutu zanieczyszczonych wód do środowiska, a także zmiany technologii i poprawę stanu zakładowych sieci wodociągowych.

W zakresie ochrony wód podziemnych jednym ze sposobów ochrony biernej będzie przestrzeganie zasad ustalonych dla stref i obszarów ochronnych ujęć wód podziemnych, na których obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie korzystania z wody i użytkowania gruntów. Strefa ochrony bezpośredniej (grupa bezwzględnie obowiązujących nakazów) ma na celu eliminację zagrożenia powstającego w związku z ujęciem wody. Ustalenia związane z ochroną wód podziemnych przed zanieczyszczeniem zawarte powinny zostać w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Zadania w gospodarce ściekowej wynikają ze zobowiązań międzynarodowych Polski (stanowisko negocjacyjne w negocjacjach z UE w sprawie wdrażania Dyrektywy 91/271/EWG) i zapisów Prawa Wodnego oraz aktualnego stanu gospodarki ściekowej. Działania inwestycyjne wyznacza Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych oraz Master Plan – aktualizacja z 2022 roku.

4.6. Zasoby surowców naturalnych

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zasobów surowców naturalnych.

Tabela 17 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SZCZYRK NA LATA 2018-2021 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2025“			
Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami ze złóż oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Obserwacja terenów zagrożonych osuwaniem oraz prowadzenie ich rejestru	Powiat Bielski Na terenie gminy zlokalizowane są tereny zagrożone osuwaniem się mas ziemnych, w związku z tym zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska art. 110a Starosta prowadzi monitoring terenów osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi na podstawie danych opracowanych przez Państwowy Instytut Geologiczny w ramach realizacji projektu Systemu Osłony Przeciwoświsowej.	-
2.	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż objętych koncesją oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli	Marszałek Województwa Śląskiego Marszałek Województwa Śląskiego jako organ koncesyjny, na terenie Gminy Szczyrk nie udzielił koncesji na wydobywanie kopalin. Starosta Powiatu Bielskiego W latach 2020-2023 Starosta Powiatu Bielskiego nie wydał koncesji na eksploatację lub poszukiwanie i rozpoznanie kopalin w swojej kompetencji.	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Szczyrk

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 18 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zasobów surowców naturalnych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2023
1	Wydobycie surowców naturalnych	-	-
2	Grunty zrekultywowane w danym roku - powierzchnia	-	-
3	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji (według Bazy terenów poprzemysłowych i zdegradowanych https://opitpp.orsip.pl/imap)	0 ha	0 ha

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

4.6.1. Opis stanu obecnego

4.6.1.1. Surowce naturalne

Zasady poszukiwania, dokumentowania oraz korzystania z kopalin regulowane są przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2023 r. poz. 633, z późn. zm.). W ustawie tej rozstrzygnięto sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin.

Posiadający koncesję na wydobycie złoża kopalin jest zobowiązany zastosować środki niezbędne zarówno do ochrony złoża jak i do ochrony wód powierzchniowych i podziemnych a także do ochrony

powierzchni ziemi. Po zakończonej eksploatacji zobowiązany jest prowadzić rekultywację oraz przywracać do właściwego stanu elementy przyrodnicze. Obszary poeksploatacyjne należy sukcesywnie i na bieżąco poddawać rekultywacji. Obowiązek ten ciąży na osobie powodującej utratę albo ograniczenie wartości użytkowej gruntu. Koszty rekultywacji ciążą na sprawcy.

W czerwcu 2023 roku zostały opracowane mapy rozmieszczenia wszystkich surowców na terenie całej polski pn. „Bilans złóż zasobów kopalin w Polsce według stanu na 31 grudnia 2022 roku”. Według „Bilansu...” na obszarze gminy Szczyrk nie występują udokumentowane złoża surowców mineralnych. W latach 2020-2023 Marszałek Województwa Śląskiego działający jako organ koncesyjny, nie udzielił koncesji na eksploatację kopalin w granicach gminy Szczyrk²⁰.

Starosta Bielski nie wydał koncesji na eksploatację lub poszukiwanie i rozpoznanie kopalin w swojej kompetencji. Dnia 28 grudnia 2023 roku Starosta Powiatu Bielskiego wydał decyzję uznającą za zakończoną rekultywację i zagospodarowanie gruntów wyłączonych czasowo z produkcji leśnej w związku z realizacją zadania pn. „Przebudowa i rozbudowa ośrodka narciarskiego Czyrna-Solisko w Szczyrku – etap II” na działkach nr: 8244/18, 8244/19, 8244/20, 8244/27, 8244/33, 8244/40 oraz część działki nr 8244/5 obręb 0001 Szczyrk, gmina Szczyrk²¹.

Dla terenu województwa Śląskiego działa OPI-TPP, interaktywna regionalna baza danych o terenach przemysłowych i zdegradowanych (www.orsip.pl). Realizatorem projektu jest Główny Instytut Górnictwa. Baza danych Systemu zawiera informacje w postaci warstw informacyjnych o terenach przemysłowych i przemysłowych oraz elementach środowiska naturalnego i ich stanie. Portal integruje różne obszary wiedzy oraz informacje w zakresie efektywnego planowania przestrzennego i zarządzania terenami przemysłowymi. Ideą portalu jest poprawa Systemu zarządzania środowiskiem w województwie śląskim, integracja działań na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz powszechny i nieodpłatny dostęp społeczeństwa do informacji o środowisku. Według danych zamieszczonych w ogólnopolskiej Platformie Informacji dotyczącej terenów przemysłowych i zdegradowanych na terenie gminy Szczyrk nie ma obszarów wymagających rekultywacji.

4.6.1.2 Osuwiska

W Państwowym Instytucie Geologicznym od 2006 roku realizowany jest projekt System Osłony Przeciwosuwiskowej (SOPO). Celem projektu jest rozpoznanie i udokumentowanie wszystkich osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi w Polsce. Wyniki Projektu są przedstawiane na mapach topograficznych w skali 1: 10 000 i są pomocne w ocenie ryzyka osuwiskowego, czyli w ograniczeniu szkód i zniszczeń wywołanych rozwojem osuwisk poprzez zaniechanie budownictwa drogowego i mieszkaniowego w obrębie aktywnych i okresowo aktywnych osuwisk. Dla terenów osuwisk i terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych wymagane jest opracowanie szczegółowych dokumentów geologiczno – inżynierskich.

Stosownie do obowiązku wynikającego z art. 110a ustawy POŚ Starosta prowadzi obserwacje terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także rejestr zawierający informacje o tych terenach na podstawie bazy Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej (SOPO) – Rejestr terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy.

Aktualnie Powiat Bielski prowadzi rejestr osuwisk na terenie gmin należących do powiatu bielskiego. Rejestr jest dostępny w BIP Starostwa Powiatowego w Bielsku-Białej.

Zgodnie z danymi Bazy SOPO aktualnie na terenie gminy Szczyrk zlokalizowanych jest 49 osuwisk oraz 10 terenów zagrożonych ruchami masowymi. Każde osuwisko posiada kartę rejestracyjną.

Cały obszar miasta charakteryzują duże predyspozycje do powstawania osuwisk. Szczególnie narażone na działanie osuwisk są południowe stoki Klimczoka i Magury, a także stoki Skrzycznego i Małego Skrzycznego. W Szczyrku występują osuwiska aktywne ciągle, aktywne okresowo i nieaktywne, a także tereny zagrożone osuwaniem się mas ziemnych. Osuwiska aktywne ciągle zlokalizowane są na terenach leśnych w północnowschodniej części miasta, poza istniejącą zabudową, za wyjątkiem

²⁰ Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego - pismo z dnia 14.06.2024 roku znak sprawy OE-AD-UI.706.197.204 OE-AD-UI.KW-000360/24

²¹ Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej – pismo z dnia 19.06.2024 r. znak: WS.604.41.2024.OA.

osuwiska w rejonie Dunacie - Zapalenica- Gronik, które położone jest na obszarze istniejącej zabudowy mieszkaniowej. Osuwiska aktywne ciągle zajmują powierzchnię 6,7 ha, z czego 6,2 ha zajmuje ww. osuwisko na terenie zabudowanym. Osuwiska aktywne okresowo częściowo występują na terenach istniejącej zabudowy mieszkaniowej w południowej części miasta. Pozostałe występują na stokach Skrzycznego i Małego Skrzycznego na terenach leśnych i rolniczych. Zajmują powierzchnię 49 ha, z czego 0,2 ha jest na terenach zabudowanych. Osuwiska nieaktywne obejmują obszar całego miasta, głównie tereny leśne, rolnicze, tereny tras narciarskich i tereny zabudowy: mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowej jednorodzinnej ekstensywnej, usługowej, usługowo-turystycznej. Osuwiska nieaktywne zajmują ok. 855 ha, w tym na terenach zabudowanych zlokalizowane są na ok. 150 ha.

Tereny zagrożone ruchami masowymi położone są głównie na terenach leśnych, rolniczych i zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wzdłuż drogi wojewódzkiej oraz ul. Górskiej i Uzdrowskiej. Łącznie zajmują obszar ok. 237 ha, w tym na terenach zabudowy mieszkaniowej występuje ok. 45 ha. Niewielkie fragmenty terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych występują także w strefach zabudowy mieszkaniowo-usługowej, usługowej, usługowo-turystycznej i usługowo-sportowej²².

4.6.2. Analiza SWOT

Zasoby surowców naturalnych	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
brak terenów zdegradowanych i wymagających rekultywacji	występowanie 49 osuwisk i 10 terenów zagrożonych ruchami masowymi
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
planowane prace monitoringowe, co pokaże skalę zagrożeń osuwiskowych	możliwość skażenia gleby i wód zagrożenia wynikające z możliwości osuwania się mas ziemnych

Źródło: opracowanie własne

4.6.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu zarządzania zasobami geologicznymi

W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2024 r. poz. 54, z późn. zm.) oraz ustawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. z 2020, poz. 2187) a także w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2023, poz. 633, z późn. zm.), dokonano regulacji dotyczących ochrony zasobów środowiskowych pod względem szkód i odpowiedzialności za działania naprawcze, a także ochrony złóż kopalin, wód podziemnych i innych składników środowiska w związku z wykonywaniem prac i robót geologicznych i wydobywaniem kopalin.

W ustawie tej rozstrzygnięto także sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin.

Na terenie gminy Szczyrk występuje 49 udokumentowanych osuwisk oraz 10 terenów zagrożonych ruchami masowymi. W harmonogramie zadań monitorowanych powiatu zapisano kontynuację prowadzenia rejestru oraz zadanie polegające na kontynuacji Systemy Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO. Zadanie to realizowane będzie przez Państwowy Instytut Geologiczny w ramach środków budżetu państwa przyznanych na realizację tego działania.

²² Studium Kierunków i Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Szczyrk, 2023 rok

4.7. Gleby

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gleb.

Tabela 19 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SZCZYRK NA LATA 2018-2021 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2025“			
Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Organizacja lekcji wychowania ekologicznego dla dzieci i młodzieży oraz szkoleń dla rolników z zakresu Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej	Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Bielsku- Białej ODR w Bielsku-Białej prowadzi szereg działań, z których mogą korzystać również rolnicy zamieszkujący gminę Szczyrk, tj.: • szkolenia z zakresu m.in. planów azotanowych, środków ochrony roślin, • spotkania dotyczących aktualnych naborów Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz integrowanej ochrony roślin uprawnych przed chorobami i szkodnikami, • działania rolnośrodowiskowe w zakresie: cennych siedlisk poza obszarami Natura 2000 wariant 5.4 Półnaturalne łąki wilgotne na obszarze Zachowania sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych, cennych siedlisk poza obszarami Natura 2000 wariant 5.5 Półnaturalne łąki świeże. Na bieżąco również udzielane są rolnikom wszelkiego rodzaju porady i konsultacje.	-
2.	Kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb - rozwój sieci monitoringu gleb	Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolnicza w Gliwicach Kontrola poziomu pH i zanieczyszczeń gleb należy do zadań ciągłych jednostki. W latach 2020-2023 OSCHR w Gliwicach wykonała na terenie Gminy Szczyrk na zlecenie rolników badania makroelementów w glebie w 1 gospodarstwie (tj. pobrano 21 próbki gleby). Analiza badań wykazała, że: • 100% przebadanych użytków rolnych znajduje się w ciężkiej kategorii agronomicznej gleby, • 86% przebadanych próbek gleby ma odczyn bardzo kwaśny, zaś 14% kwaśny, • w 85% przebadanych prób wapnowanie gleby jest konieczne, w 10% potrzebne, zaś w 5% wskazane, • bardzo niska zawartość fosforu w 100% przebadanych prób, • bardzo niska zawartość potasu w 95% przebadanych prób oraz niska w 5% przebadanych prób, • niska zawartość magnezu w 57% przebadanych prób, średnia w 43% przebadanych prób	1 gospodarstwo
3.	Wykorzystanie nieużytków na uprawy energetyczne	rolnicy, właściciele terenów Brak jest danych dotyczących realizacji zadania.	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Szczyrk

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 20 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie ochrony gleb i terenów rolniczych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2023
1.	Powierzchnia gruntów ornych (GUS)	1,07 ha	2,54 ha (Powszechny Spis Rolny 2020)
2.	Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji	0 ha	0 ha

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Szczyrk, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.7.1. Opis stanu obecnego

4.7.1.1. Gleby

W Gminie Szczyrk, zgodnie z bonitacyjną klasyfikacją gleb, przeważają grunty orne klasy V i VI. Są to gleby słabe, mało żyzne i słabo urodzajne. Wśród użytków zielonych przeważają grunty IV i V klasy. Klasy te obejmują trwałe użytki zielone na glebach mineralnych i mułowo-torfowych oraz użytki zielone na glebach słabo próchnicznych i torfowych mocno zdegradowanych (zmurszałych). Największy obszar zajmują gleby brunatne kwaśne, gliniaste i gleby pyłowe. Na najwyższych wzniesieniach w tym rejonie występują gleby szkieletowe typowe dla stadium początkowego procesu glebotwórczego. Stanowią gleby pochodzenia wietrzeniowego i związane są przede wszystkim z występującym w podłożu fliszem karpackim. W dolinach rzecznych zlokalizowane są mady rzeczne ciężkie i bardzo ciężkie z rumoszem w podłożu²³.

4.7.1.2. Struktura użytkowania terenu

Gmina Szczyrk zajmuje obszar 3 907 ha. To gmina o charakterze turystyczno-wypoczynkowym, o wysokich walorach krajobrazowo-widokowych i dobrze rozwiniętej bazie turystycznej.

W strukturze użytkowania gruntów dominują lasy i grunty leśne – 70,4% powierzchni miasta. Na drugim miejscu są grunty rolne – 21,3%, następnie grunty zabudowane i zurbanizowane – 7,7%, grunty pod wodami – 0,5% oraz tereny różne – 0,1%.

Strukturę użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 21 Szczegółowe zestawienie użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych

L.p.	Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha
1.	grunty ogółem	143,60
2.	użytki rolne	111,61
3.	użytki rolne w dobrej kulturze	102,53
4.	grunty pod zasiewami	0,00
5.	uprawy trwałe	0,00
6.	łąki trwałe	62,31
7.	pastwiska trwałe	37,21
8.	pozostałe użytki rolne	9,08
9.	las i grunty leśne	28,57
10.	pozostałe grunty	3,42

Źródło: Powszechny Spis Rolny, 2020 rok

Starosta Bielski w latach 2022-2023 nie wydał żadnej decyzji zezwalającej na wyłączenie gruntów z produkcji rolniczej²⁴.

²³ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Szczyrk, 2023 rok

²⁴ Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej – pismo z dnia 19.06.2024 r. znak: WS.604.41.2024.OA.

4.7.1.3. Rolnictwo

Ostatni Spis Rolny został przeprowadzony w 2020 roku. Ze wstępnych danych wynika, iż w skali kraju zmniejszyła się liczba gospodarstw o około 13%, zmniejszyła się powierzchnia użytkowana rolniczo, ale zwiększyła się powierzchnia zasiewów.

Według danych ze Spisu Rolnego z 2020 roku na terenie Gminy Szczyrk zarejestrowanych było 44 gospodarstw rolnych.

Zgodnie z informacjami udostępnionymi przez GUS (Powszechny Spis Rolny z 2010 i 2020 roku) oraz przez posiadaczy zwierząt na terenie gminy hodowanych było:

- 19 sztuk bydła – dla porównania w 2010 roku 48 sztuk,
- 0 sztuk trzody chlewnej – dla porównania w 2010 roku 8 sztuk,
- 165 sztuk drobiu ogółem – dla porównania w 2010 roku 475 sztuk.

Zgodnie z informacjami pozyskanymi z Biura Rejestracji Zwierząt ŚIOR ARiMR w Częstochowie na terenie gminy Szczyrk na dzień 01.01.2024 r. zarejestrowanych było:

- 8 sztuk bydła,
- 42 sztuk koniowatych.

Teren gminy obejmuje swoim działaniem Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie oraz Śląski Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Częstochowie, które okresowo organizują szkolenia, spotkania informacyjne czy punkty konsultacyjne dla chętnych i zainteresowanych rolników.

Na terenie gminy Szczyrk według informacji Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Śląskiego Oddziału Regionalnego w Częstochowie nie odnotowano deklaracji działek w latach 2020-2023 w ramach tzw. „Płatności rolno środowiskowo-klimatycznych”²⁵.

Teren gminy podlega działaniu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach, Oddział w Bielsko-Białej który prowadzi kontrole gospodarstw rolnych pod kątem materiału siewnego, szkółkarskiego oraz szkodników, patogenów i organizmów nie kwarantannowych i kwarantannowych. W latach 2020-2023 WIORIN na terenie gminy przeprowadził:

- 1 kontrolę stosowania środków ochrony roślin w 2020 roku – nie stwierdzono nieprawidłowości,
- 1 kontrolę pozostałości środków ochrony roślin w płodach rolnych w 2020 roku – nie stwierdzono nieprawidłowości.²⁶

Na obszarze Gminy Szczyrk w latach 2020-2023 nie były realizowane działania w ramach Wojewódzkiego Programu Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko-Częstochowskiej – Owca Plus do roku 2027²⁷.

4.7.1.4. Badania gleb

Badania gleb wykonywane są ogólnie w ramach „Monitoringu chemizmu gleb ornych Polski”, który stanowi podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Celem badań jest obserwacja zmian szerokiego zakresu cech gleb użytkowanych rolniczo, szczególnie właściwości chemicznych, zachodzących w określonych przedziałach czasu pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka.

Na terenie powiatu bielskiego, w tym gminy Szczyrk w ramach Monitoringu chemizmu gleb ornych Polski nie zlokalizowano punktu pomiarowego. Najbliższy punkt pomiarowy znajduje się na terenie miejscowości Bielsko-Biała.

Od 2015 roku działa program „Grunt to wiedza”, jest to ogólnopolski, bezpłatny program badań pH gleb oraz zasobności w składniki odżywcze, w tym na kwasowość oraz zawartość fosforu, potasu i magnezu. Rolnicy mają możliwość także zlecenia wykonania badań gleb na własny koszt

²⁵ pismo ARiMR Śląski Oddział Regionalny z dnia 18 czerwca 2024 znak BDSPB12-WPPB.071.18.2024.ES

²⁶ pismo WIORIN w Katowicach z dnia 06 czerwca 2024 roku znak OBB.1331.6.2024

²⁷ Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego - pismo z dnia 14.06.2024 roku znak sprawy OE-AD-UI.706.197.204 OE-AD-UI.KW-000360/24

w Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej Gliwicach. Najczęściej takie badania wykonywane są w celu ustalania dawek nawożenia.

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Bielsku-Białej pośredniczy w badaniach gleb użytkowanych rolniczo na poziom pH. Odbywa się to poprzez przekazywanie próbek glebowych pobranych przez rolników do Stacji Chemiczno – Rolniczej w Gliwicach. Koszty badań pokrywane są przez rolników.

W latach 2020-2023 OSCHR w Gliwicach wykonała na terenie Gminy Szczyrk na zlecenie rolników badania makroelementów w glebie w 1 gospodarstwie (tj. pobrano 21 próbek gleby). Analiza badań wykazała, że:

- 100% przebadanych użytków rolnych znajduje się w ciężkiej kategorii agronomicznej gleby,
- 86% przebadanych próbek gleby ma odczyn bardzo kwaśny, zaś 14% kwaśny,
- w 85% przebadanych prób wapnowanie gleby jest konieczne, w 10% potrzebne, zaś w 5% wskazane,
- bardzo niska zawartość fosforu w 100% przebadanych prób,
- bardzo niska zawartość potasu w 95% przebadanych prób oraz niska w 5% przebadanych prób,
- niska zawartość magnezu w 57% przebadanych prób, średnia w 43% przebadanych prób²⁸.

Zasadnym rozwiązaniem z punktu rolniczego jest informowanie rolników o potrzebach wapnowania gleb oraz promowanie badań gleb na poziom pH.

Natomiast z punktu zawartości metali ciężkich w glebach (których główną przyczyną jest zanieczyszczenie powietrza) ważnym działaniem jest promowanie i dotowanie wymiany niskosprawnych urządzeń grzewczych oraz kontrole mieszkańców w zakresie spalania odpadów i niskiej jakości paliw.

4.7.2. Analiza SWOT

Gleby	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
brak znaczących patogenów i szkodników brak zidentyfikowanych istotnych źródeł zanieczyszczeń gleb	brak odgórnych badań jakości gleb niskie klasy bonitacyjne gleb 100% gleb ma odczyn kwaśny
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
możliwość korzystania z porad w PZDR i ARIMR możliwość korzystania z dopłat rolno-środowiskowo-klimatycznych	zwiększenie ilości pojazdów na drogach, a co za tym idzie – zwiększający się poziom metali ciężkich w glebach zanieczyszczenie gleb w wyniku niskiej emisji i ruchu pojazdów

Źródło: opracowanie własne

4.7.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu gleb

W celu ekonomicznej i ekologicznej racjonalizacji wykorzystania gleb należy dążyć do ograniczania wykorzystania dobrej jakości gleb w sposób niezgodny z ich walorami przyrodniczymi, dostosowania formy zagospodarowania do naturalnego potencjału gleb, rozwoju ekologicznej produkcji rolniczej lub odpowiedniej zmiany upraw na glebach zanieczyszczonych.

Czynnikami, które znacznie różnicują jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie i sugerują zmianę wykorzystania obszarów obecnie rolniczych to jest ukształtowanie terenu w tym zainteresowanie zabudową i zagospodarowaniem terenu.

²⁸ pismo Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej z siedzibą w Gliwicach – Zestawienie odczynu i zasobności gleb w makroelementy

Na terenie gminy okresowo prowadzone są kontrole dotyczące stanu zanieczyszczenia środkami ochrony roślin gleb. W ramach działalności kontrolnej Główny Inspektorat Ochrony Środowiska będzie prowadził jako kontynuację badania gleb ornych, a Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa będzie wykonywał kontrole zanieczyszczenia płodów rolnych środkami ochrony roślin. Zadania te finansowane będą ze środków własnych GIOŚ oraz WIORiN.

Mając na względzie niewielkie zainteresowanie ze strony rolników pakietami rolno – środowiskowo – klimatycznymi oraz ukazującymi się programami należy prowadzić działania zmierzające do dotarcia do szerszego grona beneficjentów tych programów. Cennym działaniem jest organizacja spotkań informacyjnych i akcji informacyjnych połączonych z praktycznymi zajęciami dla rolników, zainteresowanych produkcją rolną a także właścicieli gospodarstw predestynujących do agroturystycznych. Działania przy współudziale z powiatem przeprowadzane przez Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa finansowane z ich własnych środków finansowych.

4.8. Gospodarka odpadami

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki odpadami.

Tabela 22 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SZCZYRK NA LATA 2018-2021 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2025“			
Racjonalna gospodarka odpadami			
Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Opracowywanie sprawozdań z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz analiz gospodarowania odpadami	Gmina Szczyrk W latach 2020-2023 zadanie było realizowane.	4 sprawozdania
2.	Doskonalenie i rozwijanie systemu selektywnej zbiórki wszystkich rodzajów odpadów komunalnych	Gmina Szczyrk Rada Miejska w Szczyrku w dniu 30 listopada 2020 roku podjęła uchwałę nr XXIV/178/2020 w sprawie postanowienia o odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne. Systemem gospodarki komunalnej, zgodnie z ww. uchwałą zostały objęte wszystkie nieruchomości na terenie gminy, zarówno zamieszkałe jak i niezamieszkałe, zatem na terenie gminy nie było właścicieli nieruchomości, którzy nie byli zobowiązani do ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz gminy. W 2023 roku odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości odbywał się z podziałem na 5 frakcji: papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, odpady ulegające biodegradacji i pozostałości po segregacji. Ponadto na terenie gminy przy ul. Granicznej 1 funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych do którego właściciele nieruchomości mogli odstawić odpady komunalne. Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych wyniósł 29,72%. Masa odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy przekazanych do termicznego przekształcania wyniosła 30,90%, a stosunek masy odpadów komunalnych przekazanych do termicznego przekształcania do masy odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy – 0,14%.	-
3.	Sukcesywne zapobieganie i usuwanie dzikich wysypisk odpadów	Gmina Szczyrk Brak jest szczegółowych danych dotyczących realizacji zadania.	-
4.	Kontynuacja edukacji ekologicznej w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami na obszarze Gminy Szczyrk	Gmina Szczyrk Pozyskano dofinansowanie ze środków WFOŚiGW w Katowicach w wysokości 5 353,00 zł na realizację zadania pn. „Kampania edukacyjna z zakresu gospodarki odpadami i ochrony powietrza w Szczyrku”. W ramach kampanii przeprowadzono akcję „Drzewko za surowce” oraz happening ekologiczny „Kochasz	-

		dzieci, nie pal śmieci” związany z kwestią ochrony powietrza. Zadanie zrealizowano w 2021 r. W 2022 roku w ramach kampanii edukacyjnej z zakresu gospodarki odpadami w Szczyrku zorganizowano m.in. Happening ekologiczny „Drzewko za surowce”. Mieszkańcy w zamian za przyniesione surowce wtórne otrzymali sadzonki drzew, krzewów lub kwiatów. Jednocześnie w trakcie happeningu odbyły się warsztaty oraz wystawy ekologiczne tj. m.in.: • Stoisko edukacyjno-warsztatowe „Zero waste – sposób na życie bez śmieci torby z własnoręcznie odbitym ekoszablonek. • Stoisko edukacyjne Eko-puzzle „Segregujesz zyskujesz”, • Przestrzenne puzzle, układanka składająca się ze 100 elementów. Tematycznie obraz nawiązujący do wykorzystywania surowców wtórnych i tym samym prawidłowego zagospodarowania odpadów, • Stoisko edukacyjne Eko memory o prawidłowej gospodarce odpadami, • Wielokąt edukacyjny- ekologiczne plansze 5R (Refuse, Reduce, Reuse, Recycle, Rot), oraz Przedstawienia ekologiczne dla dzieci w Szkole Podstawowej nr 1, Szkole Podstawowej nr 2 oraz w Przedszkolu Publicznym pt. „Wielka przygoda małej chmurki” oraz dla młodzieży pt. „Eko-protest”. Całkowity koszt kampanii edukacyjnej łącznie wyniósł: 17 000,00 zł – sfinansowano ze środków własnych gminy.	
5.	Realizacja programu usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Szczyrk	Gmina Szczyrk Gmina Szczyrk od 2005 roku corocznie przeprowadza akcję usuwania wyrobów zawierających azbest. Każdego roku podpisywana jest umowa z firmą odbierającą od mieszkańców materiały zawierające azbest, posiadającą stosowne zezwolenia uprawniające do odbioru tego typu odpadów. Mieszkańcy korzystając z usług specjalistycznych firm demontują wyroby zawierające azbest. Pakują je w worki, a firma w uzgodnionym terminie odbiera od mieszkańców worki z wyrobami zawierającymi azbest. W ramach prowadzonej akcji odbioru wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Szczyrk w latach 2019–2023 łącznie odebrano 217 ton azbestu, z 140 nieruchomości.	w latach 2019-2023 usunięto 217 Mg wyrobów zawierających azbest z 140 nieruchomości

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Szczyrk

W latach 2020-2023 WIOŚ w Katowicach przeprowadził w przedsiębiorstwach zlokalizowanych na terenie gminy Szczyrk 7 kontroli, w tym 2 kontrole w zakresie gospodarki odpadami. W obu przypadkach stwierdzono naruszenia obowiązujących przepisów. Zalecenia pokontrolne zrealizowano, nie nałożono kar finansowych.

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 23 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie gospodarki odpadami

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2023
1.	Masa odebranych i zebranych odpadów komunalnych - ogółem [Mg] (od nieruchomości zamieszkałych i PSZOK)	2 672,81 Mg	3 054,581 Mg
2.	Masa usuniętych wyrobów zawierających azbest (baza azbestowa) [Mg]	780,87 Mg (azbest usunięty w latach 2005-2018)	217 Mg (azbest usunięty w latach 2019-2023)
3.	Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła [%]	47,442%	29,72%
4.	Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne [%]	95,006%	b.d.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Szczyrk, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.8.1. Opis stanu obecnego

Na terenie gminy Szczyrk źródłami wytwarzanych odpadów są:

- gospodarstwa domowe, w których powstają także odpady wielkogabarytowe oraz niebezpieczne,
- obiekty infrastruktury społecznej i komunalnej,
- obszary ogrodów, cmentarzy,
- ulice i place,
- przedsiębiorstwa i firmy prowadzące działalność gospodarczą.

Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych, wskaźnik ich nagromadzenia, jak również ich struktura oraz skład są uzależnione od różnych uwarunkowań lokalnych. Należy do nich:

- poziom rozwoju gospodarczego obszaru,
- zamożność społeczeństwa,
- rodzaj zabudowy mieszkalnej,
- sposób gospodarowania zasobami,
- przyzwyczajenia w konsumpcji dóbr materialnych,
- cechy charakterologiczne mieszkańców
- podatność na edukację ekologiczną.

Największy wpływ na ilość i skład morfologiczny powstających odpadów komunalnych w danej społeczności mają pojedyncze decyzje zapadające w trakcie zakupów poszczególnych towarów i wyboru rodzaju opakowania.

Do celów niniejszego opracowania wykorzystano dane pochodzące z rocznych sprawozdań z gospodarowania odpadami za lata 2020-2023 oraz dane GUS.

Gospodarka odpadami na terenie gminy oparta jest na zasadach Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022 (uchwała Nr 586/180/V/2017 z dnia 21.03.2017 roku Zarządu Województwa Śląskiego). Celem obowiązującego Planu jest określenie systemu gospodarki odpadami zgodnego z Krajowym planem gospodarki odpadami 2022 oraz wymaganiami aktualnie obowiązujących przepisów prawa.

Dokument jest zgodny z aktualnymi przepisami prawa i przedstawia podział województwa na regiony gospodarowania odpadami. Główne cele strategiczne wynikające z KPGO to:

- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów,
- dążenie do zmniejszania ilości składowanych odpadów,
- osiągnięcie wymaganego poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych,
- zapewnienie osiągnięcia odpowiedniego poziomu zbierania zużytego sprzętu oraz zużytych baterii i akumulatorów,
- osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów poużytkowych, m. in. odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów odpadowych,
- zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku.

Ustawą z dnia 19 lipca 2019 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw („ustawa nowelizująca”), wprowadzono szereg zmian dotyczących m.in. udzielania przez gminy zamówień publicznych na odbiór oraz odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych, a także zrezygnowano z organizacji systemów gospodarowania odpadami komunalnymi w ramach regionów.

Nowelizacja istotnie zmienia system gospodarki odpadami komunalnymi. W poprzednim stanie prawnym gospodarowanie odpadami komunalnymi co do zasady powinno zamykać się w granicach regionów gospodarki odpadami komunalnymi, wyznaczonych w wojewódzkich planach gospodarki odpadami. Nowelizacja likwiduje tę regionalizację.

Nadal jednak obowiązywać będą pewne ograniczenia dotyczące gospodarowania głównie niesegregowanymi (zmieszanymi) odpadami komunalnymi odebranymi od właścicieli nieruchomości; odpady takie będą mogły być przekazywane wyłącznie do tzw. instalacji komunalnych, ujętych na listach prowadzonych przez Marszałków Województw.

W dniu 21 sierpnia 2021 roku Prezydent RP Andrzej Duda podpisał ustawę z dnia 11 sierpnia 2021 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2023 poz. 1469), ustawy – Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2024 r. poz. 54, z późn. zm) oraz ustawy o odpadach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1587, z późn. zm.). W ustawie zawarto rozwiązania, które mają na celu ograniczenie wzrostu kosztów gospodarowania odpadami.

W ramach ustawy m.in.:

- ustalono maksymalną wysokość opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi obliczanej na podstawie metody „od ilości zużytej wody” w wysokości 7,8% dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem za gospodarstwo domowe (ok. 150 zł),
- podwyższona została maksymalna stawka opłaty za odpady komunalne dla nieruchomości niezamieszkałych – 1,3% dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem za pojemnik lub worek o pojemności 120L, co umożliwi efektywne rozłożenie kosztów systemu pomiędzy nieruchomości zamieszkałe i niezamieszkałe,
- władze samorządowe będą mogły zdecydować o rzadszym odbiorze bioodpadów i niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych z gmin wiejskich oraz części wiejskiej gmin miejsko-wiejskich,
- umożliwiono gminom weryfikowanie informacji z deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, poprzez korzystanie z różnych źródeł informacji będących w posiadaniu gminy (np. w celu potwierdzenia liczby osób zamieszkujących w danym gospodarstwie domowym),
- właściciele nieruchomości rekreacyjno-letniskowych będą mogli rozliczać się z opłaty za odpady komunalne, jak właściciele nieruchomości niezamieszkałych, czyli od pojemnika,
- Minister Klimatu i Środowiska będzie mógł zezwolić w drodze decyzji na wniosek wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, na odstępstwa dla poszczególnych gmin, jeśli chodzi o sposób selektywnego zbierania odpadów komunalnych (możliwość zbierania w jednym pojemniku: tworzyw sztucznych + metali + szkła),

- mieszkańcy budynków wielolokalowych będą mogli być indywidualnie rozliczani z obowiązku selektywnego zbierania odpadów (gmina w porozumieniu z właścicielem nieruchomości będzie mogła wdrożyć systemy, które pozwolą na rozliczenie poszczególnych mieszkańców np. bloku z obowiązku selektywnego zbierania odpadów – możliwe będzie odejście od tzw. odpowiedzialności zbiorowej za nieselektywne zbieranie),
- umożliwiono gminom dopłacanie ze środków własnych do systemu gospodarowania odpadami. Gminy będą mogły skorzystać z tego rozwiązania w szczególności, w sytuacjach nadzwyczajnych, np. w przypadku znacznego wzrostu cen za zagospodarowanie odpadów (brak możliwości pokrycia wszystkich kosztów z pobranych od mieszkańców opłat, konieczność znacznego podwyższenia pobieranych opłat).

W okresie od 01.01.2023 roku do 31.12.2023 roku odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości położonych na terenie gminy Szczyrk oraz ich transport do Zakładu Gospodarki Odpadami S.A. w Bielsku-Białej realizowany był przez Przedsiębiorstwo Komunalne Spółka z o.o. w Szczyрку.

Na terenie gminy Szczyrk nie ma możliwości przetwarzania odpadów komunalnych. Odpady zebrane z terenu gminy Szczyrk, zgodnie z zawartym Porozumieniem Międzygminnym nr OW.II.031.88.2022 z dnia 08.11.2022 roku pomiędzy Gminą Bielsko-Biała a Gminą Szczyrk przekazywane są do Zakładu Gospodarki Odpadami S.A. z siedzibą w Bielsku-Białej przy ul. Krakowskiej 315d.

4.8.1.1. Zasady gospodarowania odpadami na terenie gminy Szczyrk

Głównymi celami w zakresie gospodarki odpadami jest doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych do instalacji przetwarzania odpadów komunalnych oraz poprawa wydzielenia odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych, co już jest realizowane.

Utworzenie i obsługa systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy to obowiązek wynikający z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. W ramach tego systemu gmina prowadzi działania związane z odbieraniem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych na terenie Gminy, oraz niezamieszkałych.

Odbiór odpadów komunalnych na terenie gminy odbywa się na podstawie zapisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku. W oparciu o zapisy powyższej ustawy Rada Miejska w Szczyрку uchwaliła akty prawa miejscowego regulujące zasady utrzymania czystości i porządku, jak i szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych. Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Szczyrk został przyjęty uchwałą nr XXIV/175/20 Rady Miejskiej w Szczyрку z 30 listopada 2020 roku.

Rada Miejska w Szczyрку w dniu 30 listopada 2020 roku podjęła uchwałę nr XXIV/178/2020 w sprawie postanowienia o odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne.

Systemem gospodarki komunalnej, zgodnie z ww. uchwałą zostały objęte wszystkie nieruchomości na terenie gminy, zarówno zamieszkałe jak i niezamieszkałe, zatem na terenie gminy nie było właścicieli nieruchomości, którzy nie byli zobowiązani do ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz gminy.

Na koniec 2023 roku w deklaracjach ujęto 4 941 mieszkańców. Liczba mieszkańców zameldowanych na koniec 2023 roku to 5 467.

W 2023 roku odpady komunalne na terenie gminy odbierane były na podstawie przetargu, oddzielnie z nieruchomości zamieszkałych i mieszanych oraz oddzielnie z nieruchomości niezamieszkałych. W obu przypadkach zadania wykonuje Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Szczyрку.

W 2023 roku odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości odbywał się z podziałem na 5 frakcji: papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, odpady ulegające biodegradacji i pozostałości po segregacji.

Na terenie gminy przy ul. Granicznej 1 funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych i jest on czynny od wtorku do soboty.

Do PSZOKu mieszkańcy gminy Szczyrk, właściciele domków letniskowych i nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno-sportowe, oraz osoby prowadzące działalność gospodarczą na terenie gminy mieli możliwość dostarczania następujących rodzajów odpadów:

- papier,
- metale,
- tworzywa sztuczne,
- szkło,
- opakowania wielomateriałowe,
- przeterminowane chemikalia,
- zużyte baterie i akumulatory,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- surowce wtórne,
- popiół,
- odpady problemowe: odzież, obuwie oraz inne części garderoby, szmaty, niepotrzebny lub zużyty sprzęt sportowy, świetlówki i rtęciówki, zużyte opakowania po rozpuszczalnikach i sprayach oraz inne opakowania problemowe (np. wykonane ze styropianu),
- zużyte opony,
- odpady wielogabarytowe,
- odpady budowlane i rozbiórkowe,
- odpady zielone,
- odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych, które powstały w gospodarstwie domowych w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, szczególnie igieł i strzykawek.

W PSZOK wprowadzone zostały ograniczenia ilości odbieranych odpadów pochodzących z nieruchomości zamieszkałych i mieszanych, tj.:

- odpady budowlane i rozbiórkowe – do 500 kg rocznie,
- odpady wielkogabarytowe – do 250 kg rocznie,
- zużyte opony – do 4 szt. rocznie.

Przeterminowane leki przyjmowane były we wszystkich 4 aptekach działających na terenie gminy Szczyrk.

4.8.1.2. Ilości zebranych odpadów

Jednym z głównych celów systemu jest zrealizowanie obowiązków wynikających z dyrektyw unijnych związanych z osiągnięciem odpowiednich poziomów odzysku poszczególnych frakcji odpadów. Po sporządzeniu sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2023 rok obliczono poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych na poziomie 29,72%. Masa odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy przekazanych do termicznego przekształcania wyniosła 30,90%, a stosunek masy odpadów komunalnych przekazanych do termicznego przekształcania do masy odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy – 0,14%.

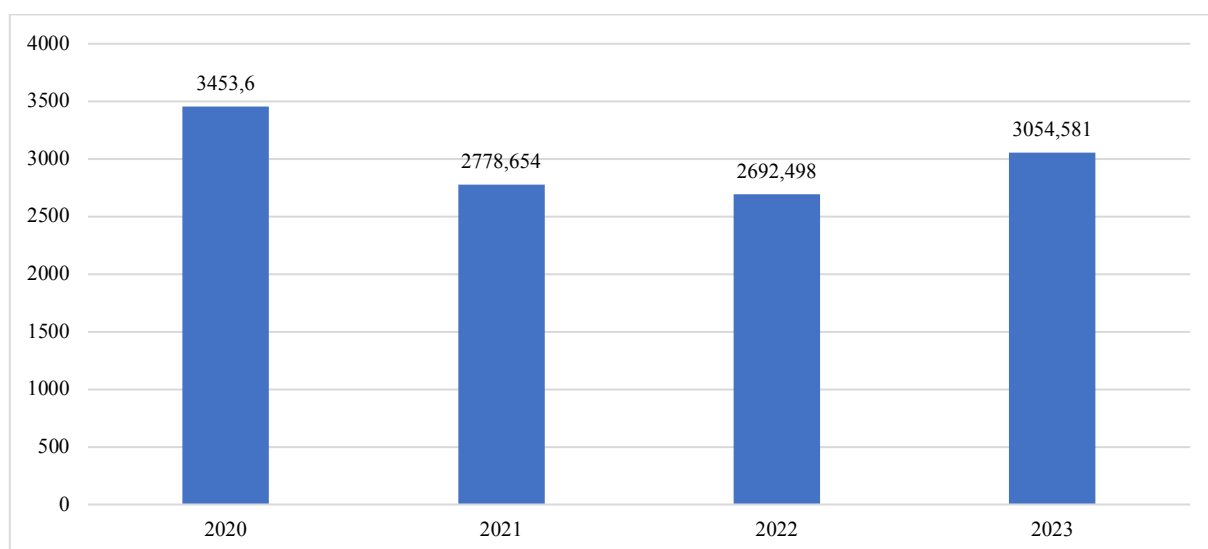
W roku 2023 od właścicieli nieruchomości odebrano 2 071,34 Mg odpadów komunalnych, w tym:

- odpadów niesegregowanych (zmieszanych) – 1 026,78 Mg,
- zmieszanych odpadów opakowaniowych – 557,30 Mg,
- opakowań z papieru i tektury – 84,74 Mg,
- opakowań ze szkła – 269,84 Mg,
- odpadów kuchennych ulegających biodegradacji – 132,68 Mg.

Ponadto w PSZOKu zebrano łącznie 983,241 Mg odpadów, w tym m.in.:

- 20,18 Mg zużytych opon,
- 122,38 Mg odpadów betonu oraz gruzu betonowego z rozbiórek i remontów,
- 38,10 Mg gleby i ziemi,
- 16,48 Mg odpadowej papy,
- 317,94 Mg zmieszanych odpadów z budowy, remontów i demontażu,
- 133,98 Mg odpadów ulegających biodegradacji,
- 104,80 Mg popiołu,
- 17,42 Mg odpadów wielkogabarytowych.

Uśredniona ilość wytwarzanych odpadów na terenie gminy przez 1 mieszkańca biorąc pod uwagę masę odebranych odpadów komunalnych oraz liczbę mieszkańców na podstawie złożonych w 2023 roku deklaracji (4 941 osób) wyniosła 618 kg/rok.

Rysunek 13 Ilość odpadów zebranych z terenu gminy Szczyrk w latach 2020-2023

Źródło: Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Szczyrk za lata 2020-2023

Ilość odpadów odebranych od właścicieli nieruchomości oraz odpady zebrane w PSZOK z terenu gminy utrzymuje się w ostatnich latach na podobnym poziomie:

- w 2020 roku zebrano 3 453,60 Mg,
- w 2021 roku zebrano 2 778,654 Mg,
- w 2022 roku zebrano 2 962,498 Mg,
- w 2023 roku zebrano 3 054,581 Mg.

4.8.1.3. Azbest

Na właścicielu, zarządcy bądź użytkowniku nieruchomości, na której znajdują się wyroby zawierające azbest, ciąży obowiązek sporządzenia informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania – obowiązek tzw. inwentaryzacji. Inwentaryzacja jest wykonywana na podstawie spisu z natury. Osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami przedkładają informację burmistrzowi. Podmioty prawne przedkładają informację bezpośrednio marszałkowi województwa. Dane należy raportować corocznie do 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy. Zebrane od osób fizycznych informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania azbestu wójt, burmistrz lub prezydent miasta przedkłada marszałkowi województwa do 31 marca każdego roku w formie aktualizacji Bazy Azbestowej.

Gmina Szczyrk od 2005 roku corocznie przeprowadza akcję usuwania wyrobów zawierających azbest. Każdego roku podpisywana jest umowa z firmą odbierającą od mieszkańców materiały zawierające azbest, posiadającą stosowne zezwolenia uprawniające do odbioru tego typu odpadów. Mieszkańcy, korzystając z usług specjalistycznych firm demontują wyroby zawierające azbest. Pakują je w worki, a firma w uzgodnionym terminie odbiera od mieszkańców worki z wyrobami zawierającymi azbest.

W latach 2005-2018 z terenu gminy usunięto łącznie 780,87 Mg wyrobów zawierających azbest.

W ramach prowadzonej akcji odbioru wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Szczyrk w latach 2019–2023 łącznie odebrano 217 ton azbestu, z 140 nieruchomości, w tym:

- w 2019 roku – 62 Mg wyrobów zawierających azbest pochodzących z 37 nieruchomości; wartość udzielonych dotacji: 25 968,38zł,
- w 2020 roku – 46 Mg wyrobów zawierających azbest pochodzących z 29 nieruchomości; wartość udzielonych dotacji: 23 125,54 zł
- w 2021 roku – 35 Mg wyrobów zawierających azbest pochodzących z 30 nieruchomości gminy; wartość udzielonych dotacji: 16 197,10 zł,
- w 2022 roku – 54 Mg wyrobów zawierających azbest pochodzących z 28 nieruchomości gminy; wartość udzielonych dotacji: 32 237,53 zł,
- w 2023 roku – 20 Mg wyrobów zawierających azbest pochodzących z 16 nieruchomości gminy; wartość udzielonych dotacji: 13 569,77 zł.

Do końca 2018 roku przelicznik w Bazie Azbestowej wynosił 11 kg, natomiast od 2019 roku przelicznik wynosi 15 kg. Oznacza to, że jeśli mieszkaniec posiada pokrycie dachowe o powierzchni 100 m² to w 2018 roku posiadał 1 100 kg, natomiast w 2019 roku waga ta zwiększyła się do 1 500 kg. Dlatego mimo corocznych akcji usuwania ilość wyrobów w Bazie azbestowej się zwiększyła.

Według danych na koniec 2023 roku na terenie gminy Szczyrk jest jeszcze 534,666 Mg wyrobów zawierających azbest, natomiast łącznie usunięto 657,852 Mg.

Bazując na początkowej ilości wyrobów zawierających azbest określonej w Bazie Azbestowej na 1 192,518 Mg można określić, iż z terenu gminy do końca 2023 roku usunięto 55,16% wyrobów zlokalizowanych na terenie gminy.

W „Programie usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032” założono etapy usuwania wyrobów zawierających azbest w czasookresach, tj.:

- lata 2011-2012 - około 10% wszystkich wyrobów,
- lata 2013-2022 - około 40% wszystkich wyrobów,
- lata 2023-2032 - około 50% wszystkich wyrobów.

Oznacza to, że z terenu gminy Szczyrk powinno być usunięte do końca 2023 około 50% odpadów zawierających azbest. Dane powyższe wskazują, iż gmina ma wystarczające tempo usuwania azbestu. Zwiększenie tempa można uzyskać poprzez promocje Programu dotacyjnego dla mieszkańców oraz akcje informacyjno-edukacyjne na temat szkodliwości azbestu i obowiązków, jakie wynikają z użytkowania i posiadania jego powłok.

4.8.2. Analiza SWOT

Gospodarka odpadami	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
terminowo wykonywane sprawozdania z gospodarki odpadami poprawnie działający system gospodarowania odpadami dobre tempo usuwania azbestu z terenu gminy	wyrzucanie odpadów w sposób niekontrolowany
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
uszczelnienie systemu gospodarki odpadami edukacja ekologiczna w przedszkolach i szkołach	przywożenie odpadów na teren gminy oraz zostawianie ich przez turystów

Źródło: opracowanie własne

4.8.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu gospodarki odpadami

Gmina Szczyrk prowadzi gospodarkę odpadami zgodnie z założeniami nowelizacji ustawy o odpadach, posiada Regulamin utrzymania czystości i porządku oraz prowadzi coroczną sprawozdawczość.

Głównymi celami do realizacji w zakresie gospodarki odpadami jest doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych do instalacji.

W zakresie gospodarowania odpadami zawierającymi azbest gmina corocznie zbiera wnioski od mieszkańców dotując demontaż transport i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest. Dzięki temu corocznie z terenu gminy usuwanych jest średnio około 50 Mg wyrobów zawierających azbest. Zasadnym działaniem jest pozyskiwanie środków zewnętrznych na usuwanie azbestu z WFOŚiGW w Katowicach, dzięki czemu mieszkańcy mogą uzyskać większe wsparcie.

W harmonogramie zadań zapisano, iż Gmina nadal będzie doskonalić selektywną zbiórkę wszystkich rodzajów odpadów i w dalszym ciągu organizować akcje informacyjne, promocyjne i edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży i dorosłej części społeczeństwa gminy.

W zakresie gospodarki odpadami świadomość ekologiczna społeczeństwa jest nadal niewystarczająca, czego dowodem są występujące dzikie wysypiska odpadów, dlatego też konieczne jest dalsze prowadzenie edukacji ekologicznej. Źródłem finansowania zadania będą środki własne oraz dostępne dofinansowania ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

4.9. Ochrona przyrody

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie ochrony przyrody.

Tabela 24 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SZCZYRK NA LATA 2018-2021 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2025“			
Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu			
Zwiększenie lesistości			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Nadleśnictwo Bielsko Celem działań edukacyjnych Nadleśnictwa Bielsko jest podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców. Główną formą edukacji w latach 2020-2023 były zajęcia edukacyjne na terenach leśnych w lokalnych szkołach i przedszkolach obejmujące wiedzę na temat zwierząt i roślin występujących w polskich lasach, zasad bezpiecznego zachowania się w lesie, odpowiedzialnego dokarmiania dzikich zwierząt, zależności ekologicznych w ekosystemie leśnym. Lasy Skarbu Państwa zarządzane przez Nadleśnictwo Bielsko chętnie udostępniały teren pod różnego rodzaju biegi, zawody, rajdy rowerowe i inne imprezy okolicznościowe. Przeprowadzone zostały takie akcje jak sadzenie lasu oraz zbieranie śmieci na terenach leśnych zwiększając świadomość uczestników, dotycząc ochrony środowiska.	-
2.	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne - konserwacyjne zieleni przydrożnej	Gmina Szczyrk W ramach realizacji zadania w 2023 roku usunięto 7 szt. drzew rosnących w pasie drogowym dróg powiatowych na terenie gminy Szczyrk. ZDW w Katowicach W latach 2020-2023 na terenie Gminy Szczyrk w obrębie drogi wojewódzkiej nie wykonywano wycinek i nasadzeń. ZDP w Bielsku Białej W latach 2020-2023 na terenie Gminy Szczyrk w obrębie dróg powiatowych nie wykonywano wycinek i nasadzeń.	usunięcie 7 szt. drzew w pasie drogowym dróg powiatowych
3.	Promocja działań proekologicznych dla rolników	Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Bielsku-Białej Brak jest danych dotyczących realizacji zadania.	-
4.	Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina Szczyrk Aby zapewnić łączność pomiędzy poszczególnymi płatami siedlisk, bardzo ważne jest tworzenie i zachowanie drożności korytarzy ekologicznych. W Szczyrku korytarzem ekologicznym jest dolina rzeki Żylicy oraz jej dopływów. Szczyrk znajduje się w obrębie obszaru węzłowego o znaczeniu krajowym „29K – obszar Beskidu Śląskiego” Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET – POLSKA.	-
5.	Budowa, modernizacja oraz pielęgnacja parków i skwerów	Gmina Szczyrk W 2021 roku doposażono Strefę Aktywnego Wypoczynku przy ul. Deptak nad Żylicą. Wydatkowano 51.561,60 zł.	-
6.	Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej, w tym: rozbudowa sieci ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, zagospodarowanie	W 2022 roku zrealizowano zadania: „Szczyrk górą stoi! Zagospodarowanie szczytu Skrzycznego” w ramach Funduszu Mikroprojektów Euroregionu Beskidy/Besкиды Program INTERREG V-A Republika Czeska-Polska. Projekt zakłada zagospodarowanie terenu Skrzycznego – oznaczenie najwyższego punktu Skrzycznego, stworzenie miejsca	

	terenów rekreacyjnych, budowa parkingów	wypoczynku, lokalizację tablic informacyjnych i małej architektury. W ramach projektu zaplanowano również 2 imprezy integracyjne dla społeczności pogranicza polsko-czeskiego, „Beskidy! Kochaj, szanuj, doceniaj!” - zadania polegającego na budowie wiaty rekreacyjnej i zagospodarowaniu terenu wokół niej na terenie parkingu Solisko w Szczyrku”, - Doposażono strefy aktywnego wypoczynku przy ul. Myśliwskiej (przystanek „Remiza”) oraz przy ul. Salmopolskiej (przystanek „Widokowa”) w Szczyrku za kwotę 150 000,00 zł. W 2023 roku w ramach środków z pomocy finansowej w formie dotacji celowej ze środków budżetu Województwa Śląskiego w ramach Śląskiego Pakietu dla Turystyki w 2021 pozyskano dofinansowanie, zrealizowano i rozliczono m.in. zadanie inwestycyjne pn.: Zagospodarowanie Parku „Zwierzyńiec” w Szczyrku – przebudowa oraz budowa elementów małej architektury przy ul. Myśliwskiej za kwotę 320 680,25 zł.	
7.	Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych poprzez inwentaryzację i sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasów prywatnych oraz zwiększenie lesistości poprzez zalesienia	Powiat Bielski Na okres obowiązywania 2020-2029 sporządzono 2 Uproszczone Plany Urządzania Lasu, dla: - Lasów Szczyrkowskiego Ośrodka Narciarskiego, - Lasów Wspólnot Gruntowych.	2 UPUL w 2020 roku
8.	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów państwowych	Nadleśnictwo Bielsko W latach 2020-2023 odnowiono i uznano odnowienia naturalne na powierzchni 69,56 ha i wysadzono 12,73 tys. szt. sadzonek. Straż leśna i służba terenowa patrolują teren na bieżąco, szczególnie intensywnie w okresach zwiększonego zagrożenia pożarowego. Dużym problemem jest zaśmiecanie lasów. Kłusownictwa nie stwierdzono.	
9.	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z uproszczonymi planami urządzania lasów prywatnych	W przypadku świerka stale aktywny jest zespół kornikowatych związanych z tym drzewem tj. kornika drukarza i rytownika pospolitego. Wzmocniona aktywność populacji kornikowatych wymieniana jest jako jedna z przyczyn zamierania drzewostanów świerkowych. Zaobserwowano również zamieranie jesionów. Z zespołu czynników abiotycznych najistotniejszymi były: obniżenie poziomu wód gruntowych, susze, porywiste wiatry, okiść oraz przymrozki.	-
10.	Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń i w lasach prywatnych	Ponadto prowadzone były naprawy i konserwacja dróg leśnych, szlaków zrywkowych i składnic drewna. Zgodnie z obowiązującym Planem Urządzania Lasu zalesienia nie były planowane.	
11.	Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych	Właściciel gruntów Brak jest danych dotyczących realizacji zadania.	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Szczyrk

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 25 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zasobów przyrodniczych i zasobów leśnych

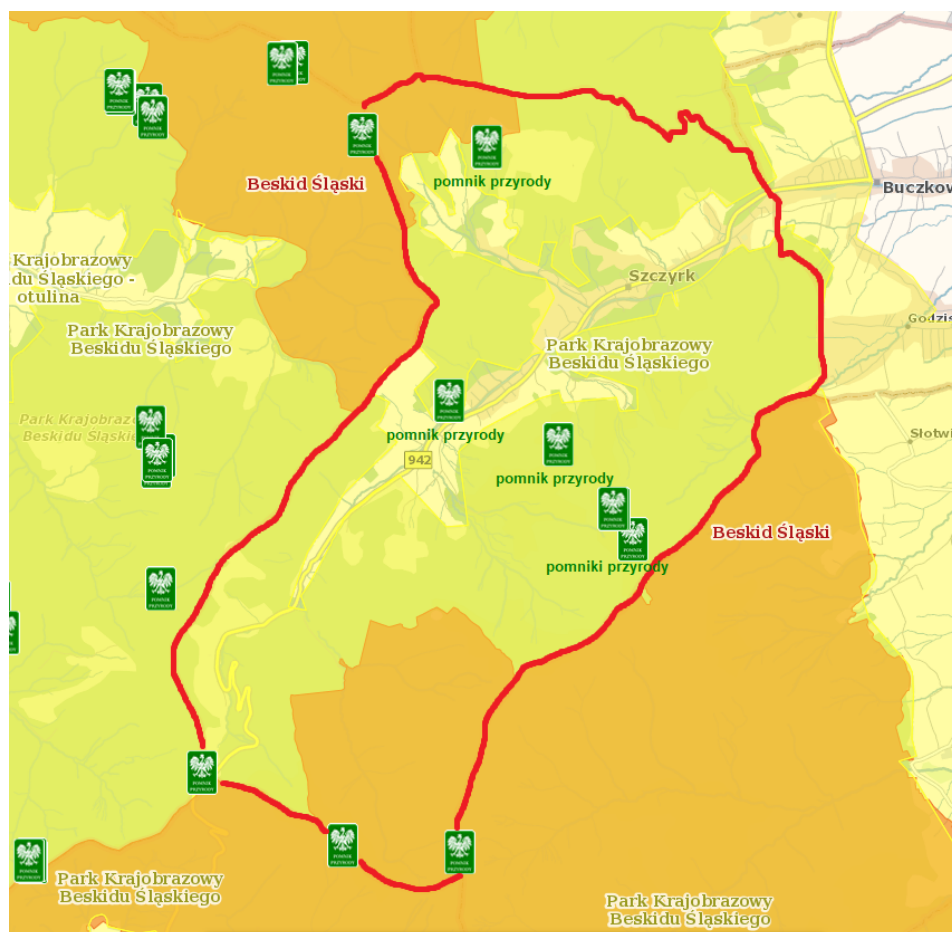
L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2023
1.	Powierzchnia prawnie chroniona ogółem	3 240,0 ha	3 240,0 ha
2.	Parki krajobrazowe	3 240,0 ha	3 240,0 ha
3.	Pomniki przyrody	6	5
4.	Lesistość gminy	68,6%	67,1%
5.	Powierzchnia lasów	2 679,7 ha	2 635,49 ha
6.	Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej ogółem	1,28 ha	4,58 ha
7.	Powierzchnia gruntów odnowionych i zalesionych w ciągu roku	1,00 ha	3,00 ha

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Szczyrk oraz GUS, BDL 2024

4.9.1. Opis stanu obecnego

4.9.1.1. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Szczyrk

Gmina Szczyrk posiada zasoby przyrodnicze o znaczeniu ponadregionalnym. Charakteryzuje się dużą różnorodnością i bogactwem form ukształtowania powierzchni. Obszar Gminy Szczyrk leży w niewielkim fragmencie w obszarze obszaru Natura 2000: Beskid Śląski oraz Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego.

Rysunek 14 Obszary chronione na terenie gminy Szczyrk

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/> (dostęp 10.07.2024 r.)

Obszar Natura 2000 Beskid Śląski PLH240005

Obszar specjalnej ochrony siedlisk Beskid Śląski (PLH240005) został ustanowiony Decyzją Komisji z dnia 25 stycznia 2008 r. przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na alpejski region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 271) (2008/218/WE) oraz Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 5 kwietnia 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Beskid Śląski (PLH240005).

Beskid Śląski obejmuje obszar o powierzchni 26 405,25 ha na terenie powiatów: bielski, Bielsko-Biała, żywiecki i cieszyński (gminy: Goleiszów, Jaworze, Węgierska Górka, Radziechowy-Wieprz, Bielsko-Biała, Szczyrk, Istebna, Wisła, Wilkowice, Milówka, Jasienica, Brenna, Ustroń oraz Lipowa). Jest położony w masywie Beskidu Śląskiego, z niewielkimi fragmentami w obrębie Pogórza Śląskiego i w Kotlinie Żywieckiej. Trzon obszaru tworzą dwa pasma górskie: Stożka i Czantorii oraz Baraniej Góry, zbudowane głównie z piaskowca godulskiego. Występuje tu szereg malowniczych form skalnych, takich jak: progi i wodospady w dolinach potoków, liczne formy skałkowe oraz różnorodne formy osuwiskowe powierzchniowe i podziemne.

Z północno-zachodnich stoków Baraniej Góry, na wysokości 1100 m, wypływają źródła Czarnej Wiselki. Lasy reprezentowane są przez różne typy siedlisk przyrodniczych, z których największą powierzchnię zajmują kwaśne buczyny. W okolicy Istebnej występuje dolnoreglowy bór na torfie Bazzanio-Piceetum. Obszar jest też jednym z centrów występowania dolnoreglowego boru jodłowo-świerkowego; występuje tu unikatowy ekotyp tzw. świerka istebniańskiego. Na terenie północnej części Beskidu Śląskiego, ze względu na chłodny i wilgotny klimat, dużą ilość opadów oraz strome, pokryte rumoszem skalnym stoki, rozwijają się lasy jaworowe z miesięcznicą trwałą Lunario-Aceretum. Znacznym zróżnicowaniem wyróżnia się także roślinność nieleśna, w tym szczególnie interesujące są murawy kserotermiczne. Beskid Śląski charakteryzuje się największą liczbą jaskiń i schronisk skalnych w obrębie polskich Karpat Zewnętrznych. W obszarze największa jest Jaskinia Miecharska o długości 1838 m i głębokości 56,30 m. Z kolei najbardziej znaną jaskinią Beskidu Śląskiego jest Jaskinia Malinowska (Ondraszka) o dł. 249,50 m i głębokości 23,20 m. W obszarze liczne są wychodnie skalne, na których wykształcają się zbiorowiska szczelin skalnych. Stwierdzono tu gatunki roślin i zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Jest to ostoja fauny typowej dla Puszczy Karpackiej. Jaskinie są miejscem zimowania dla kilku gatunków nietoperzy. Na obszarze odnaleziono też liczne stanowiska rzadkich i zagrożonych roślin oraz bezkręgowców. Jest tu jedno z kilku rejonów występowania w Polsce tojadu morawskiego i tocji karpackiej. Z początkiem XX wieku stwierdzono tu jedno z 3 znanych w Polsce stanowisk konarka tajgowego *Phryganophilus ruficollis*, ale od tego czasu brak jest potwierdzenia jego obecności.

Jest to obszar o dużym znaczeniu dla zachowania różnorodności biologicznej. Zidentyfikowano tu 15 typów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Stwierdzono tu 4 gatunki roślin i 16 gatunków zwierząt z załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Jest to ostoja fauny typowej dla Puszczy Karpackiej. Na obszarze odnaleziono też liczne stanowiska rzadkich i zagrożonych roślin oraz bezkręgowców. Jest tu jedno z kilku rejonów występowania w Polsce tojadu morawskiego i tocji karpackiej.

Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego

Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego został ustanowiony Rozporządzeniem Nr 10/98 Woj. Bielskiego z 16 czerwca 1998 r. w sprawie utworzenia Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego. Zajmuje obszar 38 620,00 ha na terenie powiatów: bielski, Bielsko-Biała, żywiecki i cieszyński (gminy: Goleiszów, Jaworze, Buczkowice, Węgierska Górka, Radziechowy-Wieprz, Bielsko-Biała, Szczyrk, Istebna, Wisła, Wilkowice, Milówka, Jasienica, Brenna, Ustroń oraz Lipowa).

Park Krajobrazowy powstał w celu zapewnienia warunków dla właściwych form ochrony i kształtowania środowiska, przy równoczesnym rozwoju funkcji dydaktyczno-naukowych, turystycznych i rekreacyjnych. Na terenie Parku i jego otuliny obowiązuje stosowanie następujących ogólnych zasad i kierunków działania:

- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego,

- ochrona środowiska i krajobrazu przed: zakłóceniami stosunków wodnych, degradacją gleb i szaty roślinnej, zanieczyszczeniami powietrza oraz zakłóceniami harmonii w krajobrazie,
- czynna ochrona środowiska poprzez: likwidację lub ograniczenie na terenie Parku działalności gospodarczej szkodliwej dla środowiska, prawidłową politykę przestrzenną, utrzymanie, odnawianie i wzbogacanie zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych,
- prowadzenie gospodarki rolnej, leśnej i łowieckiej w sposób umożliwiający realizację celów wymienionych w § 1 rozporządzenia.

Dla parku nie obowiązuje plan ochronny.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy znajduje się 5 pomników przyrody, tj.:

- drzewo jodła pospolita (*Abies alba*) rosnące na stoku wzniesienia Skrzycznego, na terenie szlaku turystycznego – pomnik ustanowiony Decyzją Nr 253/84 Wojewody Bielskiego z dnia 31.12.1984r.,
- Jaskinia Pajęcza położona na wysokości ok. 1075 m n.p.m. znajdująca się na wschodnich stokach Skrzycznego na południowy zachód od Hali Jaworzyna – pomnik ustanowiony Rozporządzeniem nr 1/93 Wojewody Bielskiego z 23.04.1993 r.,
- Jaskinia w Jaworzynie (dwa obiekty) znajdująca się na północno-zachodnich Stokach Skrzycznego, poniżej Hali Jaworzyna – pomnik ustanowiony Rozporządzeniem nr 1/93 Wojewody Bielskiego z 23.04.1993 r.,
- Jaskinia u Jakubca położona w Szczyрку Biłej na wysokości ok. 840 m n.p.m. znajdująca się na stokach Magury Górki – pomnik ustanowiony Rozporządzeniem nr 1/93 Wojewody Bielskiego z 23.04.1993 r.,
- Jaskinia Skalna położona ok. 40 m nad poziomem Żylicy znajdująca się na działce leśnej nr 5954 – pomnik ustanowiony Decyzją Wojewody Bielskiego Nr RLS-op-7141p/6/80 z dnia 2 grudnia 1980 r.

Korytarze ekologiczne

Przez teren Gminy Szczyrk przebiega korytarz ekologiczny dolina rzeki Żylicy oraz jej dopływów. Ponadto gmina znajduje się w obrębie obszaru węzłowego o znaczeniu krajowym „29K – obszar Beskidu Śląskiego” Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET – POLSKA.

Według Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska Szczyrk usytuowany jest także w zasięgu takich korytarzy ekologicznych i obszarów węzłowych jak:

- korytarz herpetologiczny o znaczeniu ponadregionalnym „Zachodnio-Karpackiego”. Korytarz obejmuje Beskid Śląski, Żywiecki i Mały. Zasiedlany jest przez wszystkie krajowe gatunki płazów. Piętro pogórza jest najważniejsze dla migracji zwierząt,
- korytarz ornitologiczny „Lasy Beskidu Śląsko-Żywieckiego”, który obejmuje lasy i obniżenia dolin aż po Czechy i Słowację. Ptaki przelatują przełęczami i dolinami Wisły, Soły (Jezioro Żywieckie), Olzy czy Koszarawy, omijając grzbiety górskie,
- obszar węzłowy teriologiczny dla dużych ssaków drapieżnych i kopytnych „Beskid Śląski”. Obszar węzłowy stanowi potencjalne siedlisko ssaków kopytnych i drapieżnych, wyznaczone na podstawie faktycznego występowania zwierząt w przeszłości bądź sprzyjających zasiedleniu uwarunkowań przyrodniczych. Zlokalizowany jest na terenie Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego i częściowo na obszarze Natura 2000.

Ostoje

Ostoja to obszar występowania rzadkich, ginących lub zagrożonych gatunków roślin i zwierząt. Na terenie Szczyrku występują następujące ostoje o znaczeniu krajowym:

- ostoja florystyczno-mykologiczna rangi ponadregionalnej pt. „Beskid Śląski”, Przedmiotem jej ochrony są mszaki, rośliny naczyniowe oraz porosty,
- ostoja faunistyczna rangi ponadregionalnej pn. „Beskid Śląski”. Przedmiotem jej ochrony są ptaki, ssaki i nietoperze,

- ostoja ichtiologiczna o randze ponadregionalnej zlewni Soły.

Roślinność inwazyjna

Na terenie gminy Barszcz Sosnowskiego występuje jedynie jako pojedyncze egzemplarze na brzegach rzeki Żylica.

4.9.1.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Ogólna powierzchnia lasów na terenie gminy Szczyrk wynosi 2 635,49 ha, w tym:

- lasy publiczne ogółem 2 020,49 ha,
 - lasy publiczne Skarbu Państwa 1 968,24 ha,
 - ✓ lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych 1 968,24 ha,
 - ✓ lasy publiczne gminne 48,26 ha,
- lasy prywatne ogółem 615,0 ha²⁹.

Lasy stanowią 67,1% powierzchni miasta. Porastają głównie gleby brunatne: kwaśne, bielcowe i osadowoglejowe. Dominuje las mieszany górski (47,4%) i las górski (36,4%), o przewadze drzewostanów świerkowych (71,9%), bukowych (18,2%) z domieszką dębu i jodły oraz sosnowych (8,8%).

Obszar zdominowany jest przez sztuczne nasadzenia lasów świerkowych, a w wyższych partiach kosodrzewiny. Lasy świerkowe tworzą głównie młody drzewostan. Starszy drzewostan, zazwyczaj w dobrej kondycji zdrowotnej, porasta niższe wysokości. Tam też można spotkać zbiorowiska z domieszką buka, a sporadycznie też jarzab pospolity. Na mniejszych powierzchniach, przylegających do polan i przecinek (drogi polne, wyciągi), udział procentowy buka rośnie.

Wyróżnia się następujące zespoły leśne:

- żyzna buczyna karpacka,
- jaworzyna karpacka,
- kwaśna buczyna górską,
- zachodniokarpacka świerczyna górnoreglowa,
- sudecka świerczyna górnoreglowa,
- dolnoreglowy bór jodłowo – świerkowy.

Teren gminy charakteryzuje się niską bioróżnorodnością. Występują tu głównie: klon jawor, buk zwyczajny, świerk pospolity, jodła pospolita, brzoza zwisła, leszczyna pospolita oraz kosodrzewina.

Dominującym gatunkiem lasotwórczym jest świerk. Subdominantem natomiast jest buk. W podszyciu i runie głównym elementem są samosiejki ww. gatunków drzew oraz powszechnie obserwowana borówka czarna a także pospolite trawy.

Lasy państwowe stanowią 75% kompleksów leśnych miasta. Gospodarkę leśną na tym obszarze prowadzi Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych Nadleśnictwo Bielsko. Pozostałą część (25%) stanowią lasy niepaństwowe, będące głównie własnością prywatną³⁰.

Nadleśnictwo Bielsko

Powierzchnia lasów w gminie Szczyrk będących w zarządzie Nadleśnictwa Bielsko, zgodnie z danymi z Nadleśnictwa na dzień 06.06.2024 r. wynosi 2 049,67 ha³¹.

Lasy Nadleśnictwa Bielsko zaliczone są w całości do I grupy lasów ochronnych (lasy glebochronne, wodochronne, nasienne i leżące w granicach adm. gminy). Wszystkie drzewostany znajdują się pod wpływem ujemnego oddziaływania emisji przemysłowych i jako takie, w całości zaliczone są do

²⁹ dane z Banku Danych Lokalnych, GUS, stan na 31.12.2023 rok

³⁰ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Szczyrk, 2023 rok

³¹ pismo z Nadleśnictwa Bielsko z dnia 06.06.2024 r., znak sprawy: ZG.720.8.2024

II strefy uszkodzeń. Ponadto całość lasów nadleśnictwa zakwalifikowano do II kategorii zagrożenia pożarowego.

Niekorzystnym zjawiskiem w lasach Nadleśnictwa było obserwowane od kilkunastu lat osłabienie i zamieranie drzewostanów świerkowych. W związku z tym od wielu lat realizowana jest stopniowa przebudowa drzewostanów uszkodzonych w wyniku zanieczyszczenia środowiska oraz tych, których składy gatunkowe nie były i nie są w pełni zgodne z warunkami siedliskowymi. Pozwala to na odtwarzanie stabilnych ekosystemów leśnych.

Hodowla lasu obejmuje zbiór i przechowywanie nasion drzew, produkcję sadzonek na szkółkach, zakładanie oraz pielęgnację i ochronę upraw leśnych oraz drzewostanów. W pracach hodowlanych leśnicy dążą do dostosowania składu gatunkowego lasu do siedliska. Dzięki temu las jest bardziej odporny na zagrożenia.

Odnowienia możemy podzielić na odnowienia sztuczne, czyli sadzenie sadzonek lub wysiewanie nasion przez człowieka, oraz odnowienia naturalne, czyli zjawisko samoistnego powstania młodego pokolenia drzew pod okapem drzewostanu lub w jego sąsiedztwie. Odnowienia naturalne w lasach zagospodarowanych nie przebiegają zazwyczaj żywiołowo, lecz są kierowane przez człowieka.

Sadzonki hodzi się w szkółkach. Szkółka kontenerowa, która funkcjonuje w Nadleśnictwie Bielsko rozpoczęła produkcję w 2006 roku. Rocznie przeciętna ilość wyprodukowanych zdrowych, dojrzałych sadzonek gotowych do posadzenia w lesie to 1 250 000 szt. Gatunkami drzew, które produkuje Nadleśnictwo Bielsko to buk, jodła, świerk, modrzew, olsza, sosna kosodrzewina.

10% powierzchni Nadleśnictwa stanowią tzw. lasy referencyjne i lasy ochronne. W lasach referencyjnych (ok. 300 ha) nie wykonuje się żadnych zabiegów ingerujących w naturalnych stan tych lasów. Lasy ochronne to cenne lasy o właściwościach glebochronnych, jak również rzadkie w skali kraju zbiorowiska jaworzyn. Lasy ochronne to również wyłączone drzewostany nasienne i rezerwaty.

Na terenie administrowanym przez Nadleśnictwo Bielsko obowiązuje Plan Urządzenia Lasu sporządzony na lata 2018-2027.

Lasy prywatne

W oparciu o zapisy ustawy o lasach Starosta Bielski na podstawie zawartych porozumień powierzył nadzór nad prowadzeniem prawidłowej gospodarki leśnej Nadleśniczemu Nadleśnictwa Bielsko. Powierzchnia lasów prywatnych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Bielsko i Gminy Szczyrk wynosi 664 ha, z czego 615 ha stanowią lasy prywatne a 49 ha lasy gminne.

Lasy osób fizycznych i wspólnot grupowych objęte są uproszczonym planem urządzenia lasu na lata 2020-2029 (obręb Szczyrk) lub 2019-2028 (obręb Bieniatka). Dodatkowo UPUL-e są sporządzone dla lasów Szczyrkowskiego Ośrodka Narciarskiego (na okres od 1 września 2015 do 31 sierpnia 2025 r.) oraz Centralnego Ośrodka Sportu (na lata 2016-2025). Lasy gminne nie posiadają aktualnej dokumentacji urzędzeniowej³².

Nadzór nad prowadzeniem gospodarki leśnej w lasach prywatnych polega na:

- kontroli gospodarki leśnej, doradztwie w zakresie prowadzenia gospodarki leśnej,
- wydawaniu decyzji administracyjnych,
- kontroli wykonania decyzji wydawanych w drodze postępowania administracyjnego,
- cechowaniu drewna i wydawania świadectwa legalności pozyskanego drewna.

Zgodnie z przepisami ustawy o lasach Lasy Państwowe zobowiązane są służyć radą i pomocą prywatnym właścicielom lasów w prowadzeniu gospodarki leśnej. Leśnicy w ramach tych działań:

- doradzają prywatnym właścicielom, jak prowadzić gospodarkę leśną,
- udostępniają sadzonki drzew i krzewów leśnych,
- wykonują na koszt nadleśnictw zabiegi zwalczające i ochronne w lasach prywatnych, jeśli wystąpią tam organizmy szkodliwe, zagrażające trwałości lasu,

³² pismo z Nadleśnictwa Bielsko z dnia 06.06.2024 r., znak sprawy: ZG.720.8.2024

- organizują wykonanie zadań gospodarczych w lesie (w tym sprzedaż drewna), na podstawie umowy z właścicielem lasu,
- sporządzają wielkoobszarowe inwentaryzacje stanu lasów oraz prowadzą bank danych o lasach.

Uproszczone planu urządzenia lasów prywatnych obejmujące teren Gminy Szczyrk to:

- UPUL dla osób fizycznych – plan na lata 2020-2029,
- UPUL dla lasów Szczyrkowskiego Ośrodka Narciarskiego – plan na lata 2015-2025,
- UPUL dla lasów Wspólnot Gruntowych – plan na lata 2020-2029³³.

Ministerstwo Środowiska w latach 2016-2020 prowadziło prace obserwacyjno-pomiarowe w ramach programu monitoringu w lasach wszystkich form własności na terenie całego kraju.

Program monitoringu lasu stanowi ważny element systemu Państwowego Monitoringu Środowiska. Zebrane wyniki posłużą do oceny stanu zdrowotnego lasów Polski wszystkich form własności w relacji do zmieniających się warunków środowiska. Prace terenowe odbywają się corocznie na stałych powierzchniach obserwacyjnych rozmieszczonych w sieci 8x8 km, które są częścią gęstszej sieci wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasu. Pomiary i obserwacje wykonywane są zgodnie z instrukcją opracowaną przez Instytut Badawczy Leśnictwa i zaakceptowaną przez Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska i Ministerstwo Środowiska.

Prace terenowe były wykonywane przez pracowników Instytutu Badawczego Leśnictwa lub przez osoby upoważnione przez Instytut w okresie od 1 czerwca do 30 września w każdym roku w latach 2016-2020.

W 2019 roku, w badaniach monitoringu lasów na stałych powierzchniach obserwacyjnych I rzędu, zaobserwowano wzrost średniej defoliacji drzew (23,4%), w porównaniu do roku 2018 (22,4%), oraz lat wcześniejszych (2016 - 22,7%, 2017 - 22,8%). Największe wzrosty średniej defoliacji stwierdzono w 2019 roku u sosny i brzozy tj. gatunków rosnących na glebach uboższych. Również zły stan zdrowotny świerka, przy relatywnie mniejszym pogorszeniu w 2019 roku, może być związany z niekorzystnymi warunkami pogodowymi występującymi na terenie Polski w poprzednim roku.

4.9.2. Analiza SWOT

Ochrona przyrody	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
występowanie obszaru Natura 2000 obejmujących swoim obszarem znaczny obszar gminy występowanie parku krajobrazowego wysoki stopień zalesienia gminy	przekształcanie środowiska związane z działalnością człowieka osłabienie i zamieranie drzewostanów świerkowych
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
ograniczanie lokalnych źródeł zanieczyszczeń powietrza, gleby i wód właściwa pielęgnacja szaty roślinnej zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa pożarowego obszarów leśnych	rozprzestrzenianie się obcych gatunków fauny i flory niezgodny z siedliskiem skład gatunkowy drzewostanów oraz ich niewłaściwa struktura zagrożenia biotyczne (szkodniki), abiotyczne (susze, wiatry), zagrożenia antropogeniczne (zła jakość powietrza)

Źródło: opracowanie własne

4.9.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie ochrony przyrody

Formy ochrony przyrody przewidziane w ustawie o ochronie przyrody pełnią przede wszystkim rolę lokalnych węzłów i korytarzy ekologicznych. Winny one być powiązane przestrzennie z podobnymi strukturami na terenie sąsiadujących terenów. W stosunku do niektórych ekosystemów warunkiem

³³ Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej – pismo z dnia 19.06.2024 r. znak: WS.604.41.2024.OA.

zachowania wysokich walorów jest wprowadzenie ochrony czynnej (dotyczy cennych zbiorowisk nieleśnych), w sytuacji, bowiem zaniechania tradycyjnego użytkowania niektórych typów zbiorowisk, bardzo szybko dochodzi do wycofywania się np. gatunków słabych konkurencyjnie, a często należących jednocześnie do grupy gatunków ginących.

Dla ochrony całości dziedzictwa przyrodniczego oraz kształtowania systemu terenów zieleni należy podjąć następujące zadania:

- promocja i pielęgnacja obiektów i obszarów chronionych na mocy przepisów ustawy o ochronie przyrody – w ramach Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCh), w tym dwóch obszarów Natura 2000 oraz parku krajobrazowego,
- bieżące zgłaszanie uwag i wniosków, udział w konsultacjach,
- uwzględnienie zachowania terenów zielonych w nowych lub zmienianych dokumentach planistycznych;
- kreowanie wspólnej polityki ochrony przyrody dolin rzecznych oraz ich dopływów, korytarzy ekologicznych o randze regionalnej, terenów zieleni łąkowej,
- koordynacja rozwoju sieci tras i ścieżek rowerowych,
- promocja rozwoju rolnictwa ekologicznego, agroturystyki: programy rolnośrodowiskowe jako formy zmiany wizerunku nieefektywnej gospodarki rolnej,
- wsparcie działań organizacji ekologicznych, instytucji naukowych w zakresie ochrony czynnej wybranych gatunków fauny i flory.

4.10. Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie przeciwdziałaniu poważnym awariom przemysłowym.

Tabela 26 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SZCZYRK NA LATA 2018-2021 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2025“			
Przeciwdziałanie awariom instalacji przemysłowych			
Minimalizacja skutków awarii dla ludzi i środowiska			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Przeciwdziałanie poważnym awariom (prowadzenie kontroli zakładów, szkoleń, tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii)	WIOŚ Katowice W latach 2020-2023 WIOŚ w Katowicach przeprowadził 7 kontroli w przedsiębiorstwach zlokalizowanych na terenie Gminy Szczyrk, jednakże żadna z nich nie dotyczyła przeciwdziałania poważnym awariom.	brak kontroli WIOŚ w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom
2.	Wsparcie OSP w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego	Gmina Szczyrk Na rzecz Ochotniczej Straży Pożarnej w 2021 r. udzielono dotacji w kwocie 15 000,00 zł. na dofinansowanie zakupu namiotu pneumatycznego przy współfinansowaniu z WFOŚiGW w Katowicach. W latach 2022-2023 w ramach realizacji zadania: • dofinansowano zakup poduszki pneumatycznej wraz z osprzętem – dotacja celowa w kwocie 5 000,00zł, • dotacja celowa na dofinansowanie działalności operacyjnej OSP w wysokości 8 500zł, • miasto przekazało kwotę 44 500,00 zł. na dofinansowanie zakupu samochodu bojowego FSC Star 260. Ponadto zgodnie z ustawą na bieżąco dokonywane są zakupy bądź serwisy niezbędnych sprzętów, wszystko w miarę możliwości finansowych gminy.	-
3.	Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku	Sprawcy awarii Nie odnotowano poważnej awarii na terenie gminy.	-
4.	Zapobieganie lub usuwanie skutków zanieczyszczenia środowiska	Organy ochrony środowiska Brak danych dotyczących realizacji zadania.	-
5.	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Komenda Miejska Policji w Bielsku-Białej Komenda Miejska Policji w Bielsku-Białej nie prowadziła akcji edukacyjnych ani prelekcji w placówkach oświatowych na temat prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii.	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Szczyrk

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 27 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie przeciwdziałaniu poważnym awariom

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2023
1.	Liczba zakładów w rejestrze potencjalnych sprawców poważnych awarii	ZDR: 0 ZZR: 0	ZDR: 0 ZZR: 0
2.	Liczba zdarzeń o znamionach poważnej awarii oraz poważnych awarii na terenie gminy Szczyrk	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Szczyrk, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.10.1. Opis stanu obecnego

Według rejestru prowadzonego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Państwową Straż Pożarną, na terenie Szczyrku nie funkcjonują zakłady przemysłowe, w których występowałyby rodzaje i ilości substancji niebezpiecznych pozwalające zakwalifikować je do zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej lub zakładów o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej. Nie istnieje zatem ze strony istniejących zakładów zwiększone bądź duże ryzyko zagrożenia awarią przemysłową. Nie zachodzi również konieczność sporządzania zewnętrznego planu ratowniczo-gaśniczego.

Gmina Szczyrk w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego jest obsługiwana przez Komendę Miejską Policji w Bielsku-Białej oraz Komisariat Policji w Szczyrku. Zgodnie z danymi udzielonymi przez Komendę Miejską Policji w Bielsku-Białej na terenie powiatu bielskiego w latach 2020-2023 odnotowano 30 kontroli pojazdów przewożących substancje niebezpieczne. W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Ponadto w w/w okresie Policja nie odnotowała zdarzeń drogowych, które mogły wpłynąć na ochronę środowiska.

Na zagrożenia pożarowe wpływa także sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.).

Na terenie Gminy Szczyrk działa Ochotnicza Straż Pożarna Szczyrk. Jest ona w miarę potrzeb wyposażona w niezbędny sprzęt do ratowania ludzi i mienia.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach nie przeprowadził na terenie gminy Szczyrk w latach 2020-2023 kontroli w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym.

Zagrożenia w transporcie drogowym a także w wypadku wystąpienia pożarów, zalań, podtopień czy likwidacji gniazd szerszeni (na terenach publicznych) zwalczane są przez Ochotnicze Straże Pożarne.

Na terenach rolniczych przyczyną zanieczyszczeń wód może być niewłaściwe magazynowanie i stosowanie nawozów i środków ochrony roślin. Zagrożenie dla środowiska w tym przypadku zależy od rozpuszczalności środków w wodzie i stopnia ich toksyczności.

W zakresie ograniczenia substancji chemicznych w środowisku niezbędne są szkolenia dotyczące odpowiedzialnego stosowania środków chemicznych i postępowania z opakowaniami po nich (szkolenia takie prowadzi PZDR) a także akcje edukacyjne dla mieszkańców w zakresie postępowania ze wszystkimi rodzajami odpadów oraz propagowanie produktów ulegających biodegradacji (np. torby na zakupy) czy wielorazowych opakowań i toreb na zakupy.

4.10.2. Analiza SWOT

Zapobieganie poważnym awariom przemysłowym	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
jednostka OSP na terenie gminy bieżące kontrole zakładów przez WIOŚ w ostatnich latach nie wystąpiła żadna poważna awaria	zwiększający się ruch pojazdów
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
zmniejszenie zagrożenia wypadkowego i pożarowego poprzez remonty i modernizacje budynków oraz dróg edukacja ekologiczna w szkołach i przedszkolach	zagrożenia wypadkowe związane z transportem

Źródło: opracowanie własne

4.10.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom środowiska

Głównymi zagrożeniami na terenie gminy, jakie mogą wystąpić w toku zwykłego funkcjonowania są wypadki i zdarzenia drogowe, pożary i zalania. Na zagrożenia pożarowe wpływa sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane materiały łatwopalne (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.).

Najważniejszymi jednostkami zajmującymi się w pierwszej kolejności minimalizacją skutków zdarzeń są Straże Pożarne. Analiza SWOT jako mocną stroną Gminy wskazała, iż posiada jednostkę OSP.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach kontroluje przedsiębiorstwa pod kątem przestrzegania wymagań ochrony środowiska. Jednocześnie same przedsiębiorstwa muszą dbać o należyte postępowanie i ostrożność. W harmonogramie realizacji zadań monitorowanych zaplanowano kontynuację działań w postaci kontroli przedsiębiorców wraz z egzekwowaniem wymagań dotyczących zapobiegania zagrożeniom – realizacja przez WIOŚ. Istotne jest prowadzenie samokontroli w firmach, szkoleń, tak, aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia awarii – realizacja tego zadania prowadzona winna być przez przedsiębiorstwa.

W ostatnich latach na terenie gminy nie wydarzyła się żadna poważna awaria, niemniej jednak istotnym elementem są kontrole w tym także pojazdów przewożących ładunki niebezpieczne realizowane na drogach przez policję, działania te będą w kolejnych latach kontynuowane. Istotne jest także prawidłowe oznakowanie pojazdów przewożących niebezpieczne ładunki, co także w razie potrzeby kontroluje policja.

Ważnym zadaniem jest kontynuacja i doskonalenie działań edukacyjnych społeczeństwa w celu wyrobienia w ludności nawyków prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii. Działania te realizowane są poprzez akcje informacyjne i edukacyjne, a dla dzieci poprzez zabawę. Finansowanie tego rodzaju zadań pochodzi głównie ze środków własnych Gminy Szczyrk oraz z dofinansowania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

5. Zagadnienia horyzontalne

Celem niniejszego rozdziału jest przedstawienie czterech zagadnień horyzontalnych, stanowiących fundament wszystkich działań zapisanych w niniejszym „**Programie ochrony środowiska dla Gminy Szczyrk na lata 2014-2027 z perspektywą do 2031 roku**”.

Każdy obszar interwencji i każdy kierunek działań powinien być spójny z czterema zagadnieniami horyzontalnymi, jakim są:

- adaptacja do zmian klimatu,
- nadzwyczajne zagrożenia,
- edukacja ekologiczna,
- monitoring środowiska.

Wszystkie obszary interwencji na których opiera się niniejszy „**Program...**” zawierają aspekty każdego z czterech działań horyzontalnych. Istotnym jest także, iż w każdej dziedzinie środowiskowej prowadzona jest edukacja ekologiczna, a nadzwyczajne zagrożenia czy awarie mogą wpływać na wszystkie obszary środowiska od przyrody po powietrze, wody i gleby. A w celu kontroli stanu i podjęcia ewentualnych szybkich kroków niezbędny jest monitoring środowiska i stała kontrola jego stanu.

5.1. Adaptacja do zmian klimatu

W 2013 roku Ministerstwo Środowiska opracowało „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”. Dokument ten został opracowany przez Ministerstwo Środowiska na podstawie analiz wykonanych przez Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy w ramach projektu pn. "Opracowanie i wdrożenie Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu - KLIMADA".

Oddziaływania związane z prognozowanymi zmianami klimatu będą z różnym natężeniem wzmacniane wskutek działalności człowieka, zarówno poprzez podejmowanie aktywności gospodarczej (wydobycie kopalin, kierunkowa gospodarka leśna i hodowla zwierząt oraz rolnictwo), jak i jej zaniechania (porzucanie łąk i muraw, zanik tradycyjnych form wykorzystania terenu). Oddziaływania te są wielokierunkowe i mogą znacznie wzmocnić niekorzystne oddziaływanie prognozowanych zmian warunków klimatycznych w powiązaniu z nieprawidłowym zagospodarowaniem terenu.

Z racji zwiększonej częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych należy spodziewać się w przyszłości zwiększonej możliwości wystąpienia suszy, nadmiernych opadów, powodzi, które mogą zapoczątkować powstanie nowych osuwisk, erozję terenów pagórkowatych.

Problem zmian w reżimie hydrologicznym dotyczy również siedlisk wód słodkich, płynących lub stojących. Grupa ta jest narażona na zmiany wskutek wzrostu opadów nawałnych, okresów suchych, procesów eutrofizacji i zaburzeń przepływu wód w zbiornikach.³⁴

Pomiędzy zagospodarowaniem przestrzennym i warunkami klimatycznymi zachodzi ścisły związek wzajemnego oddziaływania. W kontekście zmian klimatu istnieje konieczność zmian treści planowania przestrzennego tak, żeby odpowiadały na problemy, które dotychczas nie były, bądź nie musiały być przedmiotem rozstrzygnięć planistycznych, albo miały marginalne znaczenie w toku procesu planistycznego. Biorąc pod uwagę horyzontalny i interdyscyplinarny charakter gospodarki przestrzennej wdrażanie działań adaptacyjnych w tym sektorze przyczynia się do ograniczenia skutków zmian klimatu nie tylko w zagospodarowaniu przestrzennym, ale także w większości obszarów życia gospodarczego i społecznego. To powoduje, że planowanie przestrzenne, będące najważniejszym instrumentarium gospodarki przestrzennej, urasta do jednego z najistotniejszych kreatorów przestrzennej organizacji systemów społeczno-gospodarczych i ekologicznych, decydujących o adaptacji polskiej przestrzeni do spodziewanych zmian klimatu, a tym samym uwarunkowań środowiskowych i łagodzenia skutków społeczno-ekonomicznych tych zmian.

³⁴ Scenariusze Zmian Klimatu do 2030 r. i wpływ na sektory i obszary wrażliwe, Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020

Zmiany klimatu i potencjalne skutki tych zmian zostały wzięte pod uwagę w niniejszym dokumencie poprzez realizację celów i kierunków działań, jakie zostały zapisane w „Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”.

W ramach poszczególnych kierunków interwencji wszystkie te cele zostały wzięte pod uwagę i w ramach nich zostały zaplanowane zadania dotyczące energetyki, edukacji mieszkańców, zarządzania szlakami komunikacyjnymi w celu minimalizacji zagrożeń powodowanych przewozem substancji niebezpiecznych.

Wśród kluczowych działań o charakterze horyzontalnym, które według „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” powinny być realizowane należy wymienić rozwój alternatywnych możliwości produkcji energii na poziomie lokalnym, zarządzanie ryzykiem powodziowym, realizacja działań zabezpieczających przed osuwiskami oraz wdrażanie lokalnych systemów monitoringu i ostrzegania przed nadzwyczajnymi zjawiskami klimatycznymi. Istotnym elementem jest ciągła edukacja ekologiczna nie tylko dzieci, ale także osób dorosłych w szczególności rolników i właścicieli lasów, właściwe planowanie przestrzenne na poziomie regionalnym i lokalnym z uwzględnieniem zmian klimatu i adaptacji oraz uwzględnianie trendów klimatycznych w procesie projektowania i budowy infrastruktury transportowej³⁵.

5.2. Nadzwyczajne zagrożenia

Zarówno jako nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska, jak i poważną awarię należy traktować zdarzenia, takie jak: pęknięcie i rozszczelnienie instalacji rurociągów, wybuch, awaria zbiornika, katastrofa autocysterny przewożącej substancję niebezpieczną, awaria obiektów hydrotechnicznych, itp.

Na zagrożenia pożarowe wpływa także sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne.

Powstałe zagrożenia usuwane są przez odpowiednio wyposażone i wyszkolone jednostki straży pożarnej.

Na obszarach rolniczych gminy Szczyrk przyczyną zanieczyszczeń wód może być niewłaściwe magazynowanie i stosowanie nawozów i środków ochrony roślin, co jest kontrolowane przez WIORIN. Zagrożenie dla środowiska w tym przypadku zależy od rozpuszczalności środków w wodzie i stopnia ich toksyczności.

Zagrożeniem dla mieszkańców i środowiska może być także transport paliw i ładunków niebezpiecznych, mogą one być przewożone wszystkimi drogami, na których nie ma zakazów transportu ciężkiego lub innych obostrzeń. W trakcie doraźnych kontroli pojazdy te są sprawdzane przez funkcjonariuszy policji pod kątem ładowności pojazdów oraz ich stanu technicznego.

Nadzwyczajne zagrożenia, do których może dojść na terenie gminy w trakcie normalnego funkcjonowania sprecyzowano w rozdziale 4.10 dotyczącym Zagrożeń poważnymi awariami. W rozdziale tym sprecyzowano rodzaje zagrożeń, do jakich może dojść na obszarze gminy, wyspecyfikowano jednostki, które zajmują się identyfikacją zdarzeń, ratowaniem zdrowia, życia i mienia oraz usuwaniem skutków awarii oraz kompetencje organów do realizacji zadań w tym zakresie.

5.3. Działania edukacyjne

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie młodej i dojrzałej części społeczeństwa o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny, wykraczający poza horyzont 2027 roku, do którego można się zbliżyć poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej.

Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tj. Dz. U. 2024 r. poz. 54, z późn. zm.) narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych.

³⁵ Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020

W środkach masowego przekazu w publikacjach i audycjach również istnieje obowiązek popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody.

Ważną rolę w realizacji polityki proekologicznej gminy Szczyrk odgrywają mieszkańcy. Ich zachowania, nawyki i podejmowane działania bezpośrednio przekładają się na jakość środowiska naturalnego. Dlatego istotne jest, by permanentnie kształtować świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska. Związana z tym edukacja ekologiczna stanowi moduł uzupełniający wielowymiarową działalność Gminy na rzecz tworzenia otoczenia przyjaznego człowiekowi.

Organy administracji, instytucje koordynujące działania związane z ochroną środowiska oraz te, które kierują i zarządzają działalnością naukową i naukowo-badawczą w zakresie ekologizacji są zobowiązane uwzględniać w swoich planach i działaniach bieżących i długoterminowych zagadnienia dotyczące ekologii i ochrony przyrody.

Na wszystkich etapach edukacji od przedszkolnej poprzez podstawową placówki nauczania obejmujące swym działaniem jakakolwiek edukację dzieci i młodzieży zawierają w swoich programach dziedziny nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z ochroną środowiska.

Postawy społeczne i realizowana w całym okresie programowania szeroko pojęta edukacja ekologiczna ma na celu stałe podnoszenie świadomości zarówno dzieci i dorosłych. Wynika to z faktu, iż wśród społeczeństw gorzej wykształconych powszechnie akceptowane są postawy antyekologiczne (dewastacja zasobów przyrody, brak oszczędzania wody, segregacji odpadów), a brak perspektyw na polepszenie lub zmianę sytuacji będzie tylko pogłębiać patologiczne zachowania.

Gmina powinna kontynuować i rozwijać współpracę z placówkami oświatowymi, organizacjami społecznymi i instytucjami, przy organizowaniu prelekcji, wystaw, spotkań, wycieczek o tematyce ekologicznej i przyrodniczej, organizować akcje oraz pomagać przy realizacji programów szkolnych promujących idee zbierania surowców wtórnych w celu ich właściwego zagospodarowania. Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców nie tylko przyczyni się do zwiększenia efektywności prowadzonej selektywnej zbiórki odpadów, co zapewni pozyskanie surowców wtórnych, zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowiska oraz zmniejszenie szkodliwości tych odpadów, ale także do oszczędzania wody, niespalania odpadów w domowych kotłach, dbałości oraz szacunku o całość otaczającej nas przyrody i środowiska.

Czynnikami, które decydują o sukcesie realizowanej akcji edukacji ekologicznej są rzetelna informacja oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem.

W zakresie wszystkich aspektów ochrony środowiska potrzebne są działania edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dla dorosłej części społeczeństwa. Z tego powodu zadania dotyczące edukacji ekologicznej umieszczono w harmonogramach we wszystkich rozdziałach dotyczących poszczególnych obszarów interwencji.

W każdej dziedzinie środowiskowej wspomniano o potrzebie prowadzenia stale i na bieżąco i w całej perspektywie realizacji Programu akcji edukacyjnych jednak, ze względu na fakt, że najwięcej działań edukacyjnych na terenie gminy realizowanych jest w zakresie gospodarki odpadami temat ten został w tej części potraktowany najszerzej.

5.4. Monitoring środowiska

W związku ze zmianą kompetencji wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska i Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska wynikającą z przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw, od dnia 1 stycznia 2019 roku organem realizującym zadania Państwowego Monitoringu Środowiska jest Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Z dniem 1 stycznia 2019 roku pracownicy Wydziału Monitoringu Środowiska oraz Laboratorium WIOŚ stali się pracownikami GIOŚ. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska zadania Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie: gromadzenia i analizy wyników badań i obserwacji, przygotowania ocen jakości środowiska oraz udostępniania informacji o środowisku, realizuje poprzez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska.

Zadania Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska polegają między innymi na monitoringu środowiska.

Monitoring środowiska prowadzony jest w zakresie powietrza, wód powierzchniowych, wód podziemnych, ochrony przyrody i bioróżnorodności, gospodarki odpadami, hałasu, pól elektromagnetycznych, potencjalnego wystąpienia poważnej awarii oraz gleby i ziemi (na poziomie krajowym).

W myśl nowych przepisów ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska z 2018 r. (ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 1471, 1479, z 2019 r. poz. 125, 730) od 1 stycznia 2019 r. zadania PMŚ są realizowane wyłącznie przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ).

Zakres zadań państwowego monitoringu środowiska jest określany w wieloletnich strategicznych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i zatwierdzanych przez Ministra Klimatu i Ochrony Środowiska oraz w wykonawczych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Obecnie obowiązujący Strategiczny Program PMŚ na lata 2020-2025 powstał na podstawie art. 4a ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 10 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska. Dokument ten obejmuje zadania wynikające z odrębnych ustaw, zobowiązań międzynarodowych oraz innych potrzeb wynikających ze strategii rozwoju oraz innych programów i dokumentów programowych³⁶.

Informacje powstające w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska służą do wspomagania działań na rzecz ochrony środowiska, a także do informowania organów administracji o stanie środowiska, potencjalnych lub istniejących zagrożeniach, oraz obszarach występowania przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń w środowisku. W dalszym etapie dane te i informacje wykorzystywane są przez organy administracji do postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, pozwoleń na wprowadzania gazów i pyłów do środowiska oraz planów zagospodarowania przestrzennego, a także planów i programów jako całości lub jego poszczególnych elementów.

Działalność inspekcyjna na terenie województwa śląskiego prowadzona jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. Polega na prowadzeniu kontroli instalacji i przedsiębiorstw oddziałujących na środowisko w celu sprawdzenia czy są przestrzegane przepisy prawa czy stwierdzane są naruszenia. W sytuacji stwierdzenia nieprzestrzegania obowiązujących przepisów wydawane są zarządzenia pokontrolne, a w razie ich niezrealizowania nakładane są kary.

³⁶ <http://katowice.wios.gov.pl/monitoring-srodowiska/regionalny-wydzial-monitoringu-srodowiska/>

6. Cele Programu Ochrony Środowiska i ich finansowanie

Tabela 28 Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu powietrza atmosferycznego

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2023 lub 2022	Wartość docelowa rok 2031				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Powietrze atmosferyczne	Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze gminy związana z realizacją kierunków działań naprawczych	Roczne zużycie energii na oświetlenie uliczne (MWh/rok) źródło danych: PGN dla Gminy	328	wg potrzeb	Skuteczne wdrażanie planów i programów służących ochronie powietrza w skali lokalnej i wojewódzkiej poprzez osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych	Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego Gminy Szczyrk	Zadanie własne Gmina Szczyrk	brak środków finansowych
			Roczne zużycie energii cieplnej (MWh/rok) źródło danych: PGN dla Gminy	821,15	obniżenie o 20%		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Zadanie własne Gmina Szczyrk	brak środków finansowych
			Roczne zużycie energii cieplnej (MWh/rok) źródło danych: PGN dla Gminy	56 564,55	obniżenie o 20%		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach mieszkalnych (realizacja PONE)	Zadanie własne Gmina Szczyrk Zadanie monitorowane: mieszkańcy, zarządcy i administratorzy budynków	brak środków finansowych
			Roczne zużycie energii cieplnej (MWh/rok) źródło danych: przedsiębiorstwa	31 366,83	obniżenie o 20%		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach przedsiębiorstw, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Zadanie monitorowane: przedsiębiorstwa	brak zaangażowania przedsiębiorców
			Ilość budynków objętych monitoringiem źródło danych: Gmina Szczyrk	b.d.	100%		Monitoring zużycia paliw i nośników energii w budynkach użyteczności publicznej, system zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej	Zadanie własne Gmina Szczyrk	brak środków finansowych
			Liczba akcji na rok źródło danych: Gmina Szczyrk	5-10	10-15		Organizacja akcji edukacyjnych i społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością	Zadanie własne Gmina Szczyrk	brak środków finansowych

							energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii		
			Czy funkcjonuje system informacyjny dla mieszkańców? źródło danych: WIOŚ	tak	tak		Rozwój systemu informacyjnego dotyczącego monitoringu jakości powietrza i stanu jakości powietrza w skali lokalnej	Zadanie monitorowane WIOŚ	brak środków finansowych
			Liczba kontroli zakładów w ciągu roku źródło danych: WIOŚ	1	3		Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	Zadanie monitorowane: WIOŚ	brak środków finansowych
			Ilość kontroli źródeł ciepła źródło danych: Gmina Szczyrk	b.d.	200/rok		Wzmacnianie kontroli egzekwowania prawa w zakresie ochrony powietrza	Zadanie własne: Gmina Szczyrk	brak środków finansowych
			Ilość odcinków dróg budowanych i przebudowywanych źródło danych: Gmina Szczyrk, ZDP w Bielsku-Białej, ZDW w Katowicach	18 odcinków dróg gminnych 1 odcinek dróg powiatowych 2 odcinki dróg wojewódzkich	wg potrzeb		Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych	Zadanie własne Gmina Szczyrk Zadanie monitorowane ZDP w Bielsku-Białej, ZDW w Katowicach	brak środków finansowych
			Ilość nowych niskoemisyjnych pojazdów transportu zbiorowego na terenie gminy Źródło danych: przewoźnicy	0	wg potrzeb	Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu, na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu niepowodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza	Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy mający na celu przesiadkę z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego	Zadanie monitorowane: Przedsiębiorstwa komunikacyjne	brak dofinansowania, brak środków na realizację zadania

Tabela 29 Harmonogram zadań własnych w zakresie powietrza atmosferycznego

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2024	rok 2025	rok 2026	rok 2027	do 2031		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Powietrze atmosferyczne	Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego Gminy Szczyrk, w tym: Modernizacja oświetlenia w mieście Szczyrk – wymiana istniejących opraw oświetlenia na energooszczędne oprawy w technologii LED	Gmina Szczyrk	233,70					środki własne Gminy Szczyrk, FEnIKS, FE SL 2021-2027	
		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, w tym: Termomodernizacja budynku Urzędu Miejskiego, Szkoły Podstawowej nr 2 w Szczyрку oraz budynku Sokolni	Gmina Szczyrk	wg kosztorysów inwestycji					środki własne Gminy Szczyrk, FEnIKS, FE SL 2021-2027, WFOŚiGW/NFOŚiGW	
		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach mieszkalnych (realizacja PONE)	Gmina Szczyrk	wg potrzeb					środki własne Gminy Szczyrk, WFOŚiGW/NFOŚiGW	
		Monitoring zużycia paliw i nośników energii w budynkach użyteczności publicznej, system zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej	Gmina Szczyrk	wg potrzeb					środki własne Gminy Szczyrk, FEnIKS, FE SL 2021-2027, WFOŚiGW/NFOŚiGW	
		Organizacja akcji edukacyjnych i społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Gmina Szczyrk	wg potrzeb					środki własne Gminy Szczyrk, FEnIKS, FE SL 2021-2027, WFOŚiGW/NFOŚiGW	na wszystkie dziedziny środowiskowe
		Wzmacnianie kontroli egzekwowania prawa w zakresie ochrony powietrza	Gmina Szczyrk	koszty administracyjne					środki własne Gminy Szczyrk	w razie potrzeb
		Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych	Gmina Szczyrk	wg kosztorysów inwestycji					środki własne Gminy Szczyrk, FEnIKS, FE SL 2021-2027, FDS	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Szczyrk a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 30 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie powietrza atmosferycznego

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2024-2031 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Likwidacja źródeł zanieczyszczeń	Ograniczenie niskiej emisji w budynkach mieszkalnych (realizacja PONE)	mieszkańcy, zarządcy i administratorzy budynków	wg potrzeb	środki własne mieszkańców, FEnIKS, FE SL 2021-2027, NFOŚiGW/WFOŚiGW	brak zainteresowania mieszkańców gminy
		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach przedsiębiorstw, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	przedsiębiorstwa	wg potrzeb	środki własne przedsiębiorców, FEnIKS, FE SL 2021-2027, NFOŚiGW/WFOŚiGW	brak zainteresowania przedsiębiorców
		Rozwój systemu informacyjnego dotyczącego monitoringu jakości powietrza i stanu jakości powietrza w skali lokalnej	WIOŚ	wg potrzeb	środki GIOŚ, WIOŚ, FEnIKS, FE SL 2021-2027	-
		Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	WIOŚ	30	środki WIOŚ	działanie jest realizowane co roku i będzie kontynuowane
		Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych	ZDP w Bielsku-Białej, ZDW w Katowicach	wg kosztorysów inwestycji	środki własne ZDW w Katowicach, Powiatu Bielskiego	brak środków finansowych
		Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy mający na celu przesiadkę z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego	Przedsiębiorstwa komunikacyjne	wg potrzeb	środki własne jednostek oraz środki gmin, fundusze krajowe i unijne (w tym FEnIKS, FE SL 2021-2027)	brak środków finansowych

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 31 Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu ochrony przed hałasem

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2023 lub 2022	Wartość docelowa rok 2031				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Ochrona przed hałasem	Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska	Ilość zmodernizowanych dróg wojewódzkich/ powiatowych/ gminnych na rok źródło danych: administratorzy dróg	18 odcinków dróg gminnych 1 odcinek dróg powiatowych 2 odcinki dróg wojewódzkich	wg potrzeb	Zmniejszenie liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywny hałas	Ograniczenie hałasu drogowego	Zadanie własne Gmina Szczyrk Zadanie monitorowane: ZDW w Katowicach, ZDP w Bielsku-Białej	brak środków finansowych
			Ilość decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu źródło danych: Starosta Bielski	1	wg potrzeb		Działania administracyjne mające na celu ograniczanie hałasu przemysłowego	Zadanie monitorowane Starosta Bielski	realizacja w razie potrzeby
			Ilość akcji edukacyjnych źródło danych: Gmina Szczyrk	brak	3-4		Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu	Zadanie własne Gmina Szczyrk	brak zainteresowania mieszkańców
			Ilość przedsiębiorstw badanych/ilość naruszeń 2020-2023 źródło danych: WIOŚ	1/1	wg potrzeb	Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas	Monitoring poziomów hałasu emitowanego przez przedsiębiorstwa	Zadanie monitorowane WIOŚ	brak środków finansowych na realizację zadania

Tabela 32 Harmonogram zadań własnych w zakresie ochrony przed hałasem

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2024	rok 2025	rok 2026	rok 2027	do 2031		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Ochrona przed hałasem	Ograniczenie hałasu drogowego	Gmina Szczyrk	Koszty budowy, przebudowy i modernizacji dróg podano w ochronie powietrza					środki własne Gminy Szczyrk dofinansowanie UE	zakres zadań ustalany jest w ramach potrzeb i możliwości
		Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu	Gmina Szczyrk	5/rok					środki własne Gminy Szczyrk, środki zewnętrzne WFOŚiGW	przy okazji innych działań edukacyjnych

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Szczyrk a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 33 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie ochrony przed hałasem

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2024-2031 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Ochrona przed hałasem	Ograniczenie hałasu drogowego	ZDW w Katowicach ZDP w Bielsku-Białej	według zadań własnych oraz według kosztorysu dodatkowych działań	Środki własne ZDW w Katowicach, ZDP w Bielsku-Białej, dofinansowanie UE	zakres zadań ustalany jest w ramach potrzeb i możliwości dofinansowania
		Działania administracyjne mające na celu ograniczenie hałasu przemysłowego	Starosta Bielski	koszty administracyjne	środki własne Powiatu Bielskiego	
		Monitoring poziomów hałasu emitowanego przez przedsiębiorstwa	WIOŚ	w zależności od ilości kontroli	środki własne WIOŚ	ilość kontroli zależy od potrzeb

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 34 Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2023 lub 2022	Wartość docelowa rok 2031				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach	Liczba punktów z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego źródło danych: GIOŚ	0	0	Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie niekonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego (poprzez zapisy ograniczające w MPZP)	Zadanie własne Gmina Szczyrk	ryzyko sprzeciwu mieszkańców
							Gromadzenie danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń	Zadanie monitorowane Powiatu Bielskiego	zmiana w przepisach prawnych dotyczących kompetencji
							Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych	Zadanie monitorowane GIOŚ	wzrost liczby źródeł promieniowania

Tabela 35 Harmonogram zadań własnych w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2024	rok 2025	rok 2026	rok 2027	do2031		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego (poprzez zapisy ograniczające w MPZP)	Gmina Szczyrk	koszty administracyjne					środki własne Gminy Szczyrk	poprzez zapisy ograniczające w MPZP

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Szczyrk a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 36 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2024-2031 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych oraz rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku	GIOŚ	koszty administracyjne	środki własne GIOŚ	działanie aktualnie jest realizowane w cyklach 3 letnich
		Gromadzenie danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń	Starosta Bielski	koszty administracyjne	środki własne Powiatu Bielskiego	działanie będzie kontynuacją realizowanego już działania

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 37 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie zasobów wód

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2023 lub 2022	Wartość docelowa rok 2031				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Zasoby wód	System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu	Ocena JCWP źródło danych: WIOŚ	wody powierzchniowe stan zły	wody powierzchniowe stan dobry	Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzecza Wisły	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu, w tym wzmocnienie monitoringu wód	Zadanie monitorowane WIOŚ	brak
			Długość utrzymywanych rowów melioracyjnych źródło danych: Gmina Szczyrk	b.d.	wg potrzeb		Poprawa retencji wodnej, w tym prace związane z utrzymaniem i konserwacją rowów melioracyjnych	Zadanie własne Gmina Szczyrk Zadanie monitorowane PGWWP	niewystarczające środki finansowe

			Ilość przeprowadzonych działań edukacyjnych w Gminie źródło danych: Gmina Szczyrk, PGW WP	3-5 rocznie	3-5 rocznie		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Zadanie własne Gmina Szczyrk	tematyka ochrony wód poruszana jest także w trakcie innych działań edukacyjnych
			Koszty poniesione na konserwację i bieżące utrzymanie koryt cieków źródło danych: PGW WP	102 878,29 zł	wg potrzeb		Utrzymanie i bieżące remonty cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	Zadanie monitorowane PGW WP	niewystarczające środki finansowe
			Liczba magazynów przeciwpowodziowych na terenie Gminy źródło danych: Gmina Szczyrk	1	1		Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	Zadanie własne Gmina Szczyrk Zadanie monitorowane PGW WP	niewystarczające środki finansowe
			Liczba zmian mpzp uwzględniających zarządzanie ryzykiem powodziowym źródło danych: Gmina Szczyrk	100%	100%		Wyznaczanie i uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz granic obszarów zalewowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne	Zadanie własne Gmina Szczyrk	przedłużający się etap opiniowania i uzgadniania

Tabela 38 Harmonogram zadań własnych w zakresie zasobów wód

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2024	rok 2025	rok 2026	rok 2027	do 2031		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Zasoby wód	Wyznaczanie i uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz granic obszarów zalewowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne	Gmina Szczyrk	realizacja wg potrzeb					środki własne Gminy Szczyrk	
		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Gmina Szczyrk	realizacja wg potrzeb					środki własne Gminy Szczyrk	
		Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	Gmina Szczyrk	realizacja wg potrzeb					środki własne Gminy Szczyrk	
		Poprawa retencji wodnej, w tym prace związane z utrzymaniem i konserwacją rowów melioracyjnych	Gmina Szczyrk	realizacja wg potrzeb					środki własne Gminy Szczyrk	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Szczyrk a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 39 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zasobów wód

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2024-2031 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zrównoważone gospodarowanie wodami	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu w tym wzmocnienie monitoringu wód	WIOŚ	20/rok	środki własne WIOŚ	realizacja jako kontynuacja
		Utrzymanie i bieżące remonty cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej (sporządzenie dokumentacji w 2024 roku)	PGW WP	171,585	środki własne PGW WP	
		Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	PGW WP	20/rok	środki własne PGW WP	w razie potrzeby

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 40 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2023 lub 2022	Wartość docelowa rok 2031				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód	Długość kanalizacji sanitarnej źródło danych: Gmina Szczyrk	43,9 km	wg potrzeb	Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu	Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej w Gminie Szczyrk	Zadanie własne: Gmina Szczyrk (AQUA S.A..)	brak środków finansowych
			Skanalizowanie gminy źródło danych: Gmina Szczyrk	60,3%	70%				brak środków finansowych
			Liczba komunalnych oczyszczalni ścieków źródło danych: Gmina Szczyrk	0	1				
			Liczba przyłączy kanalizacji sanitarnej źródło danych: Gmina Szczyrk	1 289	wg potrzeb		Budowa sieci wodociągowej, przyłączenie nowych odbiorców wody przeznaczonej do spożycia Budowa i modernizacja urządzeń i obiektów wodociągowych	Zadanie własne: Gmina Szczyrk (AQUA S.A..)	brak środków finansowych
			Zwodociągowanie gminy źródło danych: Gmina Szczyrk	49,7%	60%				
			Długość sieci wodociągowej źródło danych: Gmina Szczyrk	32,2 km	wg potrzeb				
			Ilość zrealizowanych akcji edukacyjnych /rocznie/ w trakcie zajęć w szkołach i przedszkolach źródło danych: Gmina Szczyrk	2-5	3-5		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Zadanie własne: Gmina Szczyrk (AQUA S.A.)	brak środków finansowych

			Liczba przydomowych oczyszczalni źródło danych: Gmina Szczyrk	1 029	wg potrzeb	Osiągnięcie i utrzymanie, co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzeczy Wisły	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Zadanie własne Gmina Szczyrk	brak kadr i przeszkolonych pracowników
			Liczba kontroli na posesjach źródło danych: Gmina Szczyrk	b.d.	wg potrzeb		Prowadzenie kontroli gospodarki ściekowej na posesjach prywatnych	Zadanie własne Gmina Szczyrk	brak środków finansowych
			Liczba kontroli podmiotów wprowadzających ścieki do wód lub ziemi źródło danych: WIOŚ	3	3/rok		Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	Zadanie monitorowane WIOŚ	brak środków finansowych

Tabela 41 Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2024	rok 2025	rok 2026	rok 2027	do 2031		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej w Gminie Szczyrk, w tym: Budowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Jałowcowej Budowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Stromej – kontynuacja oraz inne zadania, które zostaną zaplanowane do 2031 roku w tym zakresie	Gmina Szczyrk	220					środki własne Gminy Szczyrk, Europejski Fundusz Rozwoju	
		Budowa i modernizacja sieci wodociągowej, przyłączenie nowych odbiorców wody przeznaczonej do spożycia Budowa sieci wodociągowej w rejonie ul. Uzdrowskiej Budowa sieci wodociągowej w rejonie ul. Jarzębinowej - kontynuacja	Gmina Szczyrk	16 262,5					środki własne Gminy Gmina Szczyrk, Europejski Fundusz Rozwoju	
		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Gmina Szczyrk	2	2	2	2	16	środki własne Gminy Szczyrk, ew. dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW	
		Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Szczyrk	koszty administracyjne					środki własne Gminy Szczyrk	
		Prowadzenie kontroli gospodarki ściekowej na posesjach prywatnych	Gmina Szczyrk	koszty administracyjne					środki własne Gminy Szczyrk	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Szczyrk a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 42 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2024-2031 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	WIOŚ	koszty administracyjne	środki WIOŚ	realizowane jako kontynuacja

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 43 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie zasobów surowców naturalnych

L. p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2023 lub 2022	Wartość docelowa rok 2031				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Zasoby surowców naturalnych	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami ze złóż	Ilość terenów osuwiskowych źródło danych: Powiat Bielski	49 osuwisk 10 terenów zagrożonych	wg zgłoszeń	Zabezpieczenie terenów osuwiskowych na terenie Gminy	Obserwacja i monitoring terenów zagrożonych osuwaniem oraz prowadzenie ich rejestru	Zadanie monitorowane: Powiat Bielski, PIG	
		Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego	Ilość spraw do realizacji źródło danych: właściciele terenów	wg zgłoszeń	wg zgłoszeń	Rewitalizacja terenów przemysłowych i zdegradowanych	Rekultywacja i rewitalizacja terenów historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi	Zadanie monitorowane: użytkownicy terenów	brak środków na działania rewitalizacyjne
			Ilość terenów historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi źródło danych: informacje Starosty bielskiego	0	wg potrzeb		Aktualizacja wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi	Zadanie monitorowane: Starosta Bielski	

Tabela 44 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zasobów surowców naturalnych

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2024-2031 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zasoby surowców naturalnych	Obserwacja i monitoring terenów zagrożonych osuwaniem oraz prowadzenie ich rejestru	Powiat Bielski, PIG	koszty administracyjne	środki własne Powiatu Bielskiego, PIG	
		Rekultywacja i rewitalizacja terenów historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi	użytkownicy terenów/ złóż	zgodnie z dokumentacją kosztorysową	środki władających terenem	
		Aktualizacja wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi	Starosta Bielski	koszty administracyjne	środki własne Powiatu Bielskiego	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 45 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie ochrony gleb

L. p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2023 lub 2022	Wartość docelowa rok 2031				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Ochrona gleb	Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi	Ilość działań promocyjnych źródło danych: dane ŚODR	3-6	3-6	Zachowanie możliwie dobrego stanu gleb rolniczych	Organizacja porad, konsultacji i szkoleń dla rolników	Zadanie monitorowane Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Bielsku-Białej	małe zainteresowanie rolników
			Ilość punktów pomiarowych Ilość badań zleconych przez rolników źródło danych: GIOŚ	badania w 1 gospodarstwie w latach 2020-2023	według zleceń rolników		Kontrola poziomu pH i zanieczyszczeń gleb	Zadanie monitorowane Okręgowej Stacji Chemiczno - Rolniczej w Gliwicach	
			Ilość kontroli stosowania środków ochrony roślin źródło danych: WIORiN	1	według potrzeb		Prowadzenie kontroli stosowanych nawozów i środków ochrony roślin	Zadanie monitorowane WIORiN	
			Ilość złożonych wniosków o płatności rol-środ-klimat źródło danych: ARIMR	brak	3 wnioski/rok		Realizacja Programów rolno-środowiskowych i rolno-środowiskowo - klimatycznych	Zadanie monitorowane ARiMR, rolnicy	małe zainteresowanie rolników

Tabela 46 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie ochrony gleb

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2024-2031 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Ochrona gleb	Organizacja porad, konsultacji i szkoleń dla rolników	Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Bielsku-Białej	w zależności od zakresu akcji i ich ilości	środki własne ŚODR w Bielsku-Białej	
		Kontrola poziomu pH i zanieczyszczeń gleb	Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza w Gliwicach	koszty zależne od ilości zleceń i zakresu badań	środki własne rolników	badania na zlecenie rolników
		Prowadzenie kontroli stosowanych nawozów i środków ochrony roślin	WIORiN	koszty poboru i analizy próbek	środki WIORiN	
		Realizacja Programów rolno-środowiskowych i rolno-środowiskowo - klimatycznych	ARiMR, rolnicy	w zależności od ilości złożonych wniosków	środki ARiMR	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 47 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki odpadami

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2023 lub 2022	Wartość docelowa rok 2031				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Gospodarka odpadami	Racjonalna gospodarka odpadami	Ilość kontroli mieszkańców źródło danych: Gmina Szczyrk	b.d.	wg potrzeb	Gospodarowanie odpadami komunalnymi w województwie w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów oraz zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu, w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury	Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami (kontrole zawartych umów czy prawidłowego selekcjonowania odpadów)	Zadanie własne Gminy Szczyrk	
			Ilość rocznie usuwanych wysypisk źródło danych: Gmina Szczyrk	b.d.	wg potrzeb		Sukcesywne zapobieganie i usuwanie dzikich wysypisk odpadów	Zadanie własne Gminy Szczyrk	
			Ilość usuniętego azbestu zgodnie z Bazą Azbestową stan na koniec 2023 roku źródło danych: Gmina Szczyrk	657,852 Mg (wg Bazy Azbestowej)	50 Mg/rok		Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy (dotacje dla mieszkańców)	Zadanie własne Gminy Szczyrk (możliwe dofinansowanie z WFOŚiGW)	
			Procent mieszkańców objętych zbiórkami odpadów źródło danych: Gmina Szczyrk	100%	100%		Prowadzenie i rozwijanie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Zadanie własne Gminy Szczyrk	
			Ilość akcji edukacyjnych źródło danych: Gmina Szczyrk	3-5	4-5		Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami	Zadanie własne Gminy Szczyrk	

Tabela 48 Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarki odpadami

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2024	rok 2025	rok 2026	rok 2027	do 2031		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Gospodarka odpadami	Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami (kontrole zawartych umów czy prawidłowego selekcionowania odpadów)	Gmina Szczyrk	zadanie prowadzą pracownicy Urzędu Gminy w ramach obowiązków służbowych, koszty zależą od ilości kontroli					Środki własne Gminy Szczyrk	
		Sukcesywne zapobieganie i usuwanie dzikich wysypisk odpadów	Gmina Szczyrk	koszty zależne od ilości dzikich wysypisk					Środki własne Gminy Szczyrk	
		Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy (dotacje dla mieszkańców)	Gmina Szczyrk	w zależności od poziomu zainteresowania mieszkańców 50 Mg/rok					Środki własne Gminy Szczyrk, WFOŚiGW	
		Prowadzenie i rozwijanie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Gmina Szczyrk	koszty gospodarki odpadami					Środki własne Gminy Szczyrk	
		Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami	Gmina Szczyrk	5-10 rok					Środki własne Gminy Szczyrk	w ramach współpracy placówki oświatowe

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Szczyrk a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 49 Cele, kierunki interwencji w zakresie ochrony przyrody

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2023 lub 2022	Wartość docelowa rok 2031				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Ochrony przyrody	Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu	Liczba działań/akcji edukacyjnych źródło danych: Gmina Szczyrk, Nadleśnictwo Bielsko, Powiat Bielski	5 rocznie	5-10 rocznie	Podejmowanie działań z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych Gminy, w tym prowadzenie badań naukowych, inwentaryzacji przyrodniczej i monitoringu oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Zadanie własne Gminy Szczyrk Zadanie monitorowane Nadleśnictwo Bielsko, Powiat Bielski	brak zainteresowania mieszkańców
			Liczba nasadzeń/wycinka drzew w pasach drogowych źródło danych: Gmina Szczyrk, ZDW w Katowicach, ZDP w Bielsku-Białej	około 100 szt./rocznie	wg potrzeb		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno-konserwacyjne zieleni przydrożnej	Zadanie własne Gminy Szczyrk Zadanie monitorowane ZDW w Katowicach, ZDP w Bielsku-Białej	
			Liczba korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania źródło danych: Gmina Szczyrk	5	5		Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego	Zadanie własne Gminy Szczyrk	przedłużający się okres uchwalenia planów
			Długość ścieżek rowerowych źródło danych: GUS	3,6 km	wg potrzeb		Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej	Zadanie własne Gminy Szczyrk	
		Zwiększenie lesistości	Liczba nowych uproszczonych planów/inwentaryzacji źródło danych: Powiat Bielski	1/0	wg potrzeb	Zrównoważony rozwój lasów	Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych poprzez inwentaryzację i sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasów prywatnych oraz zwiększenie lesistości poprzez zalesienia	Zadanie monitorowane Starosty Bielskiego, właścicieli lasów	brak środków finansowych
			Powierzchnia odnowienia lasów państwowych (ha) źródło danych: Nadleśnictwo Bielsko	0	wg potrzeb		Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów państwowych	Zadanie monitorowane Nadleśnictwo Bielsko	brak środków finansowych

			Powierzchnia odnowienia lasów prywatnych (ha) źródło danych: Powiat Bielski	0	wg potrzeb		Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z uproszczonymi planami urządzania lasów prywatnych	Zadanie monitorowane właściciele lasów pod nadzorem nadleśniczego	brak środków finansowych
			Powierzchnia lasów objęta uproszczonymi planami urządzania lasów (%) źródło danych: Powiat Bielski	100%	100%		Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń w lasach prywatnych	Zadanie monitorowane Powiat Bielski, Nadleśniczy w imieniu Starosty Bielskiego	brak środków finansowych
			Powierzchnia zalesień na rok (ha) źródło danych: Nadleśnictwo Bielsko, Powiat Bielski	0	wg potrzeb		Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych	Zadanie monitorowane właściciele gruntów	brak zainteresowania zalesieniami

Tabela 50 Harmonogram zadań własnych w zakresie ochrony przyrody

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2024	rok 2025	rok 2026	rok 2027	do 2031		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Ochrona przyrody	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Gmina Szczyrk	2	2	2	2	16	środki Gminy Szczyrk (ew. dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW)	
		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne - konserwacyjne zieleni przydrożnej	Gmina Szczyrk	5	5	5	5	40	środki Gminy Szczyrk	
		Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina Szczyrk	wg potrzeb					środki Gminy Szczyrk	
		Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej	Gmina Szczyrk	wg potrzeb					środki Gminy Szczyrk FEnIKS, FE SL 2021-2027	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Szczyrk a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 51 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie ochrony przyrody

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2024-2031 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Ochrona przyrody	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Nadleśnictwo Bielsko, Powiat Bielski	10/rok	środki własne Nadleśnictwa Bielsko, Powiatu Bielskiego, NFOŚiGW/WFOŚiGW	
		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno-konserwacyjne zieleni przydrożnej	ZDW w Katowicach, ZDP w Bielsku-Białej	wg potrzeb	środki ZDW w Katowicach, ZDP w Bielsku-Białej	
		Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych poprzez inwentaryzację i sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasów prywatnych oraz zwiększenie lesistości poprzez zalesienia	Starosta Bielski, właściciele lasów	50	środki własne Starosty Bielskiego, właścicieli lasów, Funduszu Leśnego, WFOŚiGW, ARIMR	w razie potrzeby
		Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów państwowych	Nadleśnictwo Bielsko	10/rok	środki własne Nadleśnictwa Bielsko	
		Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z uproszczonymi planami urządzania lasów prywatnych	właściciele lasów pod nadzorem nadleśniczego	10/rok	środki własne właścicieli lasów, ew. pozyskane	
		Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń w lasach prywatnych	Powiat Bielski, Nadleśniczy w imieniu Starosty Bielskiego	koszty administracyjne	środki własne Powiatu Bielskiego	w razie potrzeby
		Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych	właściciele gruntów	15/rok	środki własne właścicieli terenów	w razie potrzeby

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 52 Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2023 lub 2022	Wartość docelowa rok 2031				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym	Przeciwdziałanie zagrożeniom na terenie gminy	Ilość kontroli w zakresie ochrony środowiska źródło danych: dane WIOŚ	1	wg potrzeb	Zmniejszenie zagrożenia awariami oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii	Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska (prowadzenie kontroli w przedsiębiorstwach)	Zadanie monitorowane WIOŚ, przedsiębiorstw	brak środków na działania kontrolne
			Ilość jednostek Straży Pożarnej które dostały wsparcie źródło danych: Gmina Szczyrk	1	1		Doposażenie jednostki OSP w niezbędny sprzęt do ratowania życia i mienia	Zadanie własne Gminy Szczyrk	brak środków finansowych
			Ilość akcji edukacyjnych źródło danych: Gmina Szczyrk	brak	2-3	Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Zadanie własne Gminy Szczyrk Zadanie monitorowane Policja, Straż Pożarna (jako edukacja w placówkach oświatowych)	brak zaangażowania mieszkańców

Tabela 53 Harmonogram zadań własnych w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2024	rok 2025	rok 2026	rok 2027	do 2031		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym	Doposażenie jednostek OSP w niezbędny sprzęt do ratowania życia i mienia	Gmina Szczyrk	w zależności od potrzeb i posiadanych i pozyskanych środków - rocznie około 10 tys.					środki własne Gminy Szczyrk, środki województwa śląskiego	
		Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Gmina Szczyrk	w zależności od zakresu działań edukacyjnych - rocznie około 2-3 akcje i działania w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska					środki własne Gminy Szczyrk	zadanie realizowane jest na bieżąco

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Szczyrk a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 54 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2024-2031 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym	Przeciwdziałanie poważnym awariom poprzez prowadzenie kontroli zakładów, szkoleń, badań przyczyn tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii	WIOŚ, przedsiębiorstwa	koszty zależą od ilości i zakresu kontroli	środki własne przedsiębiorstw, środki WIOŚ	działanie aktualnie jest realizowane i będzie kontynuowane
		Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Zadanie monitorowane, Policja, Straż Pożarna	200	środki własne Policji, SP, WIOŚ	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

7. System realizacji Programu Ochrony Środowiska

Instrumentami wspomagającymi realizację Programu Ochrony Środowiska są elementy strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz.U. z 2024 r. poz. 324). Wynikają one z obowiązków i kompetencji gminy. Narzędziem, które koordynuje i spina w jedną całość działania związane z ochroną środowiska jest Program Ochrony Środowiska.

W procesie wdrażania zapisów Programu będą uczestniczyć nie tylko jednostki bezpośrednio zaangażowane w opracowanie, procedury opiniowana, przyjmowania i uchwalania opracowania. Będą to również podmioty uczestniczące w zarządzaniu Programem, czyli jednostki administracji samorządowej, jednostki udzielające dofinansowania oraz spółki komunalne.

W każdej fazie wdrażania Programu uczestniczą mieszkańcy, którzy bezpośrednio wykorzystują produkty wynikające z realizacji postanowień Programu. (np. sieć kanalizacji sanitarnej, zmodernizowana droga czy nowy kocioł dofinansowany przez Gminę).

Podstawową zasadą w realizacji zapisów Programu Ochrony Środowiska jest prawidłowe i właściwe wykonywanie zadań własnych Gminy Szczyrk oraz zadań monitorowanych przez poszczególne jednostki.

Tabela 55 Działania w ramach zarządzania środowiskiem

L.p.	Zagadnienie	Główne działania w latach 2024-2031	Podmioty uczestniczące
1	Wdrażanie Programu ochrony środowiska	Raport z wykonania Programu (co dwa lata)	Burmistrz Miasta Szczyrk
		Okresowa aktualizacja Programu ochrony środowiska	Burmistrz Miasta Szczyrk
2	Edukacja ekologiczna, komunikacja ze społeczeństwem, System informacji o środowisku	Realizacja Programu ochrony środowiska oraz współpraca z instytucjami zajmującymi się szeroko pojętą ochroną środowiska	Rada Miejska, WIOŚ, Organizacje pozarządowe
3	Systemy zarządzania środowiskiem	Wspieranie i promowanie zakładów / instytucji wdrażających system zarządzania środowiskiem	Gmina Szczyrk, Wojewoda, Fundusze celowe
4	Monitoring stanu środowiska	Zgodnie z wymaganiami ustawowymi - Stan środowiska w województwie śląskim	GIOŚ, WSSE, PGW WP

Elementem polityki ekologicznej Gminy Szczyrk jest współpraca z instytucjami zajmującymi się badaniem stanu środowiska, przetwarzaniem uzyskanych danych oraz ich upowszechnianiem, a bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań objętych Programem ochrony środowiska będzie ciągły monitoring oraz dwuletni Raport.

8. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

„Program ochrony środowiska dla Gminy Szczyrk na lata 2024-2027 z perspektywą do 2031 roku” (zwany dalej Programem) został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2024 r. poz. 54, z późn. zm.) jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w Gminie. Poprzedni dokument opracowany został w 2017 roku jako „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Szczyrk na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 roku”.

Podstawą do opracowania niniejszego Programu są zalecenia wynikające z Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska z 2015 roku oraz ich zmiany prawne z 2017 i 2020 roku. W niniejszym opracowaniu autorzy starali się dokonać porównania stanu środowiska z roku 2017 z obecnym według informacji z 2023 roku (natomiast, jeśli brakowało takich informacji posłużono się danymi z 2022 roku).

Przedmiotowe opracowanie dla Gminy Szczyrk zawiera takie elementy jak:

Wstęp - rozdział ten zawiera podstawę prawną i cel przygotowania programu ochrony środowiska, a także okres objęty opracowaniem, metodykę, strukturę i zakres dokumentu.

W rozdziale drugim wykazano spójność niniejszego opracowania z dokumentami nadrzędnymi opracowanymi we wcześniejszych latach szczebla krajowego, regionalnego i wojewódzkiego.

Rozdział trzeci to informacje ogólne o gminie. Zawartość tego rozdziału to m.in. informacje o położeniu administracyjnym oraz dane dotyczące uwarunkowań gospodarczych i środowiskowych gminy.

Rozdział czwarty to ocena aktualnego stanu środowiska. W rozdziale tym opisano stan aktualny oraz wskazano najważniejsze problemy w zakresie każdego komponentu środowiska.

Na terenie strefy śląskiej oceny prowadzone są w oparciu o stacje pomiarowe znajdujące się poza terenem gminy Szczyrk. Najbliższa stacja pomiarowa zlokalizowana jest w miejscowości Żywiec przy ul. Kopernika 83a, gdzie prowadzone są ciągłe automatyczne pomiary imisyjne stężeń dwutlenku siarki, tlenków azotu (NO , NO_2 , NO_x) oraz pyłu zawieszonego PM_{10} a także pomiary manualne: arsenu, niklu, kadmu, ołowiu, benzo(a)pirenu w PM_{10} , pyłu zawieszonego PM_{10} oraz pomiary parametrów meteorologicznych.

Maksymalne miesięczne stężenia dwutlenku siarki odnotowano w grudniu 2020 roku tj. $30,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Natomiast średnia wartość roczna wyniosła $11,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2020 roku, $12,1 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2021 roku, $11,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2022 roku oraz $9,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2023 roku a zatem poniżej poziomu dopuszczalnego ($20 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Wartości średnio roczne wskazują na polepszenie się jakości powietrza w 2023 roku ze względu na stężenia dwutlenku siarki.

Z powodu braku szczegółowych danych nie jest możliwe określenie maksymalnego średniego stężenia dwutlenku azotu. Natomiast średnia wartość roczna stężenia dwutlenku azotu wyniosła $14,4 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2020 roku, $16,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2021 roku, $14,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2022 roku oraz $13,1 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2023 roku a zatem poniżej poziomu dopuszczalnego ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Wartości średnio roczne wskazują na delikatną poprawę jakości powietrza w 2023 roku ze względu na stężenia dwutlenku azotu.

Maksymalne miesięczne stężenie pyłu PM_{10} odnotowano w lutym 2021 tj. $72,59 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Średnia wartość roczna wyniosła: $32,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2020 roku, $37,20 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2021 roku, $32,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2022 roku oraz $27,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2023 roku a zatem poniżej poziomu dopuszczalnego, tj. $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Wartości średnio roczne wskazują na poprawę jakości powietrza w 2023 roku ze względu na stężenie pyłu PM_{10} .

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza za 2023 roku określono strefy dla województwa śląskiego, w których doszło do przekroczenia standardów imisyjnych – w porównaniu do 2022 roku, w 2023 roku klasa w strefie śląskiej zmieniła się z klasy C na A, w przypadku pyłu zawieszonego PM_{10} oraz we wszystkich strefach dla pyłu zawieszonego $\text{PM}_{2,5}$ z klasy C1 na A1. W przypadku poziomu celu długoterminowego ze względu na ochronę zdrowia ludzi strefy uzyskały ponownie klasę D2. W ocenie rocznej dokonanej pod kątem ochrony roślin w strefie śląskiej stwierdzono brak przekroczeń poziomów dopuszczalnych dla dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz poziomu docelowego dla ozonu. W przypadku poziomu celu długoterminowego ze względu na ochronę roślin strefa śląska uzyskała ponownie klasę D2.

W latach 2020-2023 na terenie gminy Szczyrk realizowano Program ograniczania niskiej emisji, w ramach, którego udzielano dotacji do wymiany źródła ciepła (program dofinansowany z WFOŚiGW

– Czyste Powietrze) w ramach którego zainstalowano 83 szt. nowych ekologicznych źródeł ciepła (w tym: 39 szt. kotłów gazowych kondensacyjnych klasy efektywności energetycznej minimum A, 1 kocioł na biomasę spełniający wymogi Programu, 4 szt. kotłów na pellet drzewny, 2 szt. kotłów na węgiel spełniających wymogi Programu, 1 kocioł zgazowujący drewno, 26 szt. kotłowni gazowych, 10 szt. pomp ciepła, 7 szt. mikroinstalacji fotowoltaicznych) oraz do termomodernizacji budynków jednorodzinnych i budynków użyteczności publicznej.

Obszar gminy Szczyrk obsługuje system dróg publicznych kategorii wojewódzkiej, powiatowej i gminnej oraz sieć dróg wewnętrznych. Aktualnie długość wszystkich dróg publicznych na terenie gminy Szczyrk wynosi 45,413 km. Na drogach powiatowych jak również na obiektach mostowych w ciągu dróg wykonywane są coroczne przeglądy ich stanu technicznego na bazie których planowane są niezbędne prace remontowe do realizacji. Odcinki dróg oraz mosty, które są w najgorszym stanie technicznym podlegają sukcesywnym remontom w miarę posiadanych przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach oraz Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku-Białej środków finansowych. Marszałek Województwa Śląskiego nie wydawał pozwoleń zintegrowanych dla firm działających na obszarze Gminy Szczyrk.

Na terenie gminy Szczyrk brak jest przedsiębiorstw posiadających pozwolenie zintegrowane wydane przez Starostę Powiatu Bielskiego. Ponadto na terenie Gminy Szczyrk jest 1 firma posiadających aktualną decyzję wydaną przez Starostę Bielskiego ustalającą dopuszczalny poziom emitowanego hałasu do środowiska.

W 2023 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził na terenie gminy 1 kontrolę przedsiębiorców w zakresie ochrony przed hałasem – w firmie Wódki Regionalne Sp. z o.o., w tym także w zakresie emisji hałasu.

W latach 2022-2023 Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, nie prowadził w ramach PMŚ na terenie gminy Szczyrk badań stanu klimatu akustycznego.

Według bazy danych EHAŁAS w analogicznym okresie na terenie gminy Szczyrk, nie przeprowadzono pomiarów hałasu komunikacyjnego i przemysłowego.

W ramach realizacji PMŚ na terenie gminy Szczyrk, w latach 2022-2023 przeprowadzono 1 pomiar okresowy (monitoringowy) promieniowania elektromagnetycznego (PEM) w punkcie zlokalizowanym w rejonie ulicy Myśliwskiej. Średni poziom składowej elektrycznej promieniowania elektromagnetycznego w badanym punkcie wyniósł 1,0 V/m. Pomiar wykonano w dniu 31.10.2022 roku.

Analiza przeprowadzonego pomiaru monitoringowego nie wykazała przekroczenia dolnej granicy wartości dopuszczalnej poziomów pola elektromagnetycznego w środowisku, dla badanego zakresu częstotliwości, wynoszącej 28 V/m, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r. poz. 2448).

W 2019 roku został zniesiony obowiązek pozwoleń na lokalizację instalacji emitującej pola elektromagnetyczne, aktualnie niezbędne jest tylko zgłoszenie nowej lub modernizowanej instalacji do Starostwa Powiatowego w Bielsku-Białej. Starosta prowadzi Rejestr instalacji mogących oddziaływać na środowisko, których emisja nie wymaga pozwolenia. W latach 2022-2023 2 przedsiębiorstwa z terenu gminy Szczyrk dokonały zgłoszenia instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne.

Przedsiębiorstwem zajmującym się gospodarką wodno-ściekową w Szczyрку jest AQUA S.A w Bielsku-Białej.

Stopień zwodociągowania gminy wg danych GUS na dzień 31.12.2022 r. wynosi 49,7%. Długość gminnej sieci wodociągowej wynosi 32,2 km. Do gminnej sieci wodociągowej przyłączonych jest 809 przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zamieszkania zbiorowego.

Stopień skanalizowania Gminy Szczyrk na dzień 31.12.2022 r. według danych GUS wynosił ok. 60,3%. Długość sieci kanalizacji sanitarnej zgodnie z danymi z gminy, według stanu na 31.12.2023 rok, wyniosła 43,9 km. Łącznie do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania podłączonych było 1 289 budynków.

Na terenach pozbawionych dostępu do sieci kanalizacyjnej lub gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie niekorzystna, budowane są zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie

ścieków. Gmina Szczyrk prowadzi ewidencję szamb i przydomowych oczyszczalni ścieków. Zgodnie z danymi gminy, wg stanu na koniec 2023 roku na terenie gminy zlokalizowanych jest:

- 1 029 zbiorników bezodpływowych,
- 19 przydomowych oczyszczalni ścieków.

W latach 2020-2023 Gmina Szczyrk nie prowadziła wsparcia dla mieszkańców w zakresie budowy nowych przydomowych oczyszczalni ścieków.

W czerwcu 2023 roku zostały opracowane mapy rozmieszczenia wszystkich surowców na terenie całej polski pn. „Bilans złóż zasobów kopalin w Polsce według stanu na 31 grudnia 2022 roku”. Według „Bilansu...” na obszarze gminy Szczyrk nie występują udokumentowane złoża surowców mineralnych.

W latach 2020-2023 Marszałek Województwa Śląskiego działający jako organ koncesyjny, nie udzielił koncesji na eksploatację kopalin w granicach gminy Szczyrk. Starosta Bielski również nie wydał koncesji na eksploatację lub poszukiwanie i rozpoznanie kopalin w swojej kompetencji. Dnia 28 grudnia 2023 roku Starosta Powiatu Bielskiego wydał decyzję uznającą za zakończoną rekultywację i zagospodarowanie gruntów wyłączonych czasowo z produkcji leśnej w związku z realizacją zadania pn. „Przebudowa i rozbudowa ośrodka narciarskiego Czarna-Solisko w Szczyrku – etap II” na działkach nr: 8244/18, 8244/19, 8244/20, 8244/27, 8244/33, 8244/40 oraz część działki nr 8244/5 obręb 0001 Szczyrk, gmina Szczyrk.

Według danych zamieszczonych w ogólnopolskiej Platformie Informacji dotyczącej terenów przemysłowych i zdegradowanych na terenie gminy Szczyrk nie ma obszarów wymagających rekultywacji.

Zgodnie z danymi Bazy SOPO aktualnie na terenie gminy Szczyrk zlokalizowanych jest 49 osuwisk oraz 10 terenów zagrożonych ruchami masowymi. Każde osuwisko posiada kartę rejestracyjną.

W Gminie Szczyrk, zgodnie z bonitacyjną klasyfikacją gleb, przeważają grunty orne klasy V i VI. Są to gleby słabe, mało żyzne i słabo urodzajne. Wśród użytków zielonych przeważają grunty IV i V klasy. Klasy te obejmują trwałe użytki zielone na glebach mineralnych i mułowo-torfowych oraz użytki zielone na glebach słabo próchnicznych i torfowych mocno zdegradowanych (zmurszałych).

W latach 2020-2023 WIOŚ w Katowicach przeprowadził w przedsiębiorstwach zlokalizowanych na terenie gminy Szczyrk 7 kontroli, w tym 2 kontrole w zakresie gospodarki odpadami. W obu przypadkach stwierdzono naruszenia obowiązujących przepisów. Zalecenia pokontrolne zrealizowano, nie nałożono kar finansowych.

W okresie od 01.01.2023 roku do 31.12.2023 roku odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości położonych na terenie gminy Szczyrk oraz ich transport do Zakładu Gospodarki Odpadami S.A. w Bielsku-Białej realizowany był przez Przedsiębiorstwo Komunalne Spółka z o.o. w Szczyrku.

Na terenie gminy Szczyrk nie ma możliwości przetwarzania odpadów komunalnych. Odpady zebrane z terenu gminy Szczyrk, zgodnie z zawartym Porozumieniem Międzygminnym nr OW.II.031.88.2022 z dnia 08.11.2022 roku pomiędzy Gminą Bielsko-Biała a Gminą Szczyrk przekazywane są do Zakładu Gospodarki Odpadami S.A. z siedzibą w Bielsku-Białej przy ul. Krakowskiej 315d.

Odbiór odpadów komunalnych na terenie gminy odbywa się na podstawie zapisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku. W oparciu o zapisy powyższej ustawy Rada Miejska w Szczyrku uchwaliła akty prawa miejscowego regulujące zasady utrzymania czystości i porządku, jak i szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych. Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Szczyrk został przyjęty uchwałą nr XXIV/175/20 Rady Miejskiej w Szczyrku z 30 listopada 2020 roku.

Rada Miejska w Szczyrku w dniu 30 listopada 2020 roku podjęła uchwałę nr XXIV/178/2020 w sprawie postanowienia o odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne.

Systemem gospodarki komunalnej, zgodnie z ww. uchwałą zostały objęte wszystkie nieruchomości na terenie gminy, zarówno zamieszkałe jak i niezamieszkałe, zatem na terenie gminy nie było właścicieli nieruchomości, którzy nie byli zobowiązani do ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz gminy.

Na koniec 2023 roku w deklaracjach ujęto 4 941 mieszkańców. Liczba mieszkańców zameldowanych na koniec 2023 roku to 5 467.

W 2023 roku odpady komunalne na terenie gminy odbierane były na podstawie przetargu, oddzielnie z nieruchomości zamieszkałych i mieszanych oraz oddzielnie z nieruchomości niezamieszkałych. W obu przypadkach zadania wykonuje Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Szczyrku.

W 2023 roku odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości odbywał się z podziałem na 5 frakcji: papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, odpady ulegające biodegradacji i pozostałości po segregacji.

Na terenie gminy przy ul. Granicznej 1 funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych i jest on czynny od wtorku do soboty.

W roku 2023 od właścicieli nieruchomości odebrano 2 071,34 Mg odpadów komunalnych, w tym:

- odpadów niesegregowanych (zmieszanych) – 1 026,78 Mg,
- zmieszanych odpadów opakowaniowych – 557,30 Mg,
- opakowań z papieru i tektury – 84,74 Mg,
- opakowań ze szkła – 269,84 Mg,
- odpadów kuchennych ulegających biodegradacji – 132,68 Mg.

Ponadto w PSZOKu zebrano łącznie 983,241 Mg odpadów.

Uśredniona ilość wytwarzanych odpadów na terenie gminy przez 1 mieszkańca biorąc pod uwagę masę odebranych odpadów komunalnych oraz liczbę mieszkańców na podstawie złożonych w 2023 roku deklaracji (4 941 osób) wyniosła 618 kg/rok.

W latach 2005-2018 z terenu gminy usunięto łącznie 780,87 Mg wyrobów zawierających azbest. W ramach prowadzonej akcji odbioru wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Szczyrk w latach 2019–2023 łącznie odebrano 217 ton azbestu, z 140 nieruchomości.

Do końca 2018 roku przelicznik w Bazie Azbestowej wynosił 11 kg, natomiast od 2019 roku przelicznik wynosi 15 kg. Oznacza to, że jeśli mieszkaniec posiada pokrycie dachowe o powierzchni 100 m² to w 2018 roku posiadał 1 100 kg, natomiast w 2019 roku waga ta zwiększyła się do 1 500 kg. Dlatego mimo corocznych akcji usuwania ilość wyrobów w Bazie azbestowej się zwiększyła.

Według danych na koniec 2023 roku na terenie gminy Szczyrk jest jeszcze 534,666 Mg wyrobów zawierających azbest, natomiast łącznie usunięto 657,852 Mg.

Bazując na początkowej ilości wyrobów zawierających azbest określonej w Bazie Azbestowej na 1 192,518 Mg można określić, iż z terenu gminy do końca 2023 roku usunięto 55,16% wyrobów zlokalizowanych na terenie gminy.

Gmina Szczyrk posiada zasoby przyrodnicze o znaczeniu ponadregionalnym. Charakteryzuje się dużą różnorodnością i bogactwem form ukształtowania powierzchni. Obszar Gminy Szczyrk leży w obszarze obszaru Natura 2000: Beskid Śląski oraz Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego. Na terenie gminy znajduje się również 5 pomników przyrody. Ponadto, w obrębie gminy Szczyrk wyodrębniono 5 korytarzy ekologicznych, w tym o znaczeniu ponadregionalnym oraz ostoje.

Lasy stanowią 67,1% powierzchni miasta. Porastają głównie gleby brunatne: kwaśne, bielcowe i osadowoglejowe. Dominuje las mieszany górski (47,4%) i las górski (36,4%), o przewadze drzewostanów świerkowych (71,9%), bukowych (18,2%) z domieszką dębu i jodły oraz sosnowych (8,8%). Lasy państwowe stanowią 75% kompleksów leśnych miasta. Gospodarkę leśną na tym obszarze prowadzi Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych Nadleśnictwo Bielsko. Pozostałą część (25%) stanowią lasy niepaństwowe, będące głównie własnością prywatną.

Według rejestru prowadzonego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Państwową Straż Pożarną, na terenie Szczyrku nie funkcjonują zakłady przemysłowe, w których występowałyby rodzaje i ilości substancji niebezpiecznych pozwalające zakwalifikować je do zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej lub zakładów o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej. Nie istnieje zatem ze strony istniejących zakładów zwiększone bądź duże ryzyko zagrożenia awarią przemysłową. Nie zachodzi również konieczność sporządzania zewnętrznego planu ratowniczo-gaśniczego.

Gmina Szczyrk w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego jest obsługiwana przez Komendę Miejską Policji w Bielsku-Białej oraz Komisariat Policji w Szczyрку. Zgodnie z danymi udzielonymi przez Komendę Miejską Policji w Bielsku-Białej na terenie powiatu bielskiego w latach 2020-2023 odnotowano 30 kontroli pojazdów przewożących substancje niebezpieczne. W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Ponadto w w/w okresie Policja nie odnotowała zdarzeń drogowych, które mogły wpłynąć na ochronę środowiska.

Na terenie gminy działa 1 jednostka OSP, która jest w miarę potrzeb doposażana w niezbędny sprzęt do ratowania ludzi i mienia.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach nie przeprowadził na terenie gminy Szczyrk w latach 2020-2023 kontroli w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym.

W ciągu ostatnich 10 lat, na terenie Gminy Szczyrk nie wydarzyła się żadna istotna „katastrofa ekologiczna”.

Po analizie stanu aktualnego dla każdej dziedziny środowiskowej przeprowadzono analizę SWOT i stworzono w rozdziale szóstym cele i kierunki działań, a także harmonogramy realizacji zadań własnych – gminnych i zadań monitorowanych – czyli realizowanych przez instytucje administrujące uzbrojeniem terenu oraz przedsiębiorców i inne osoby prawne. Cele i kierunki działań w zakresie każdej dziedziny interwencji zostały zestawione w tabelach. Zapisano w nich nadrzędne cele środowiskowe, wskaźniki z podaniem wartości bazowej z roku 2023 lub 2022 oraz wartością do osiągnięcia w 2031 roku. Dopełnieniem celów i zadań jest wyszczególnienie każdego zadania wraz z określeniem jednostki odpowiedzialnej oraz czynników ryzyka, jakie mogą mieć miejsce, co warunkuje realizację zadania. Przykładem jest brak pozyskanych środków finansowych na realizację zadania. Drugą częścią rozdziału szóstego są harmonogramy realizacji zadań, w których zadania mają określone koszty realizacji oraz źródła finansowania. W tej części zamieszczono także dodatkowe informacje o zadaniu, przykładem jest informacja, iż zadanie będzie realizowane jako kontynuacja lub tylko w razie zaistnienia potrzeby.

W rozdziale siódmym opisano system realizacji „**Programu ochrony środowiska dla Gminy Szczyrk na lata 2024-2027 z perspektywą do 2031 roku**”.

Projekt Programu podlega zaopiniowaniu przez Zarząd Powiatu Bielskiego. W trakcie procedur opracowania „**Programu...**” Gmina Szczyrk zapewni mieszkańcom możliwość zapoznania się z projektem dokumentu w ramach „konsultacji społecznych”.

Po podjęciu uchwały Rady Miejskiej Program zostanie przyjęty do realizacji. Co dwa lata będą sporządzane raporty z realizacji Programu Ochrony Środowiska pokazujące stan wykonania zadań zapisanych w Programie.

W procesie wdrażania zapisów Programu będą uczestniczyć nie tylko jednostki bezpośrednio zaangażowane w opracowanie, procedury opiniowania, przyjmowania i uchwalania opracowania. Będą to także jednostki administracji samorządowej, jednostki udzielające dofinansowania, a także wszystkie podmioty realizujące zadania zapisane w Programie.

W rozdziale ósmym opisano system monitoringu realizacji Programu Ochrony Środowiska, który da obraz postępów w realizacji zamierzeń „**Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Szczyrk na lata 2024-2027 z perspektywą do 2031 roku**”.